

VSI NA VOLIŠČA!

Le nekaj dni nas loči od državno-zborskih volitev, s katerimi se bo dejansko začela 14. zakonodajna doba ali legislatura republikanske Italije. Za skorajšnje volitve je po oceni tudi uglednega tujega dnevnega in periodičnega tiska predvsem značilno, da je njihova priprava, to je volilna kampanja, naravnost blestela po svoji banalnosti in plehkosti. Temu se sicer ne moremo čuditi, če je najbogatejši človek v državi tudi eden izmed dveh glavnih kandidatov za novega ministrskega predsednika. Zadeva pa postaja naravnost groteskna, ker je mož globoko prepričan, da se državni posli morejo uspešno voditi le, če se upoštevajo merila, ki jih sam uporablja za vodenje svojega gospodarskega imperija. Kdor si drzne oporekati, pa je kratkomojno proglašen za komunista, boljševika ipd. Zaradi njegovih nespodobnih in žaljivih napadov na nekatere svoje glavne tekmece je moral celo nekajkrat javno nastopiti predsednik republike, ki je posvaril, da resnični demokrat vedno in povsod strogo spoštuje dostojanstvo političnega nasprotnika.

Bralca ni treba posebej opozoriti, da je najbogatejši človek v Italiji Silvio Berlusconi, ki se je poleg tega primerjal tudi z Napoleonom, Justinijanom in drugimi znanimi zgodovinskimi osebnostmi. Na izbiri našega slovenskega volivca in naše slovenske volivke pa gotovo ne bo odločalo le to, na kar smo pravkar opozorili, ampak bo zanj seveda odločilna predvsem perspektiva, ki se naši manjšinski narodnostni skupnosti nakazuje z zmago ene izmed dveh opcij. Merilo pri odločanju na volišču more biti le eno: drža ene ali druge opcije ob sprejemanju zakona za zaščito naše manjšine v rimskem parlamentu. Tedaj se je črno na belem pokazalo, kdo je naš prijatelj in kdo ni. Kako se je obnašalo volilno zavezništvo, ki ga vodi najbogatejši Italijan, vsi pripadniki slovenske manjšine prav dobro vemo. Zato menimo, da Silvio Berlusconi ne zasluži nobenega našega glasa.

Ne glede na to, kar smo pravkar napisali, pa vendar le drži, da v nedeljo, 13. maja, naša odločitev na voliščih ni, kakor ne bo lahka. Zakaj? Odgovor je le na videz preprost. Ko se je pripravljala osnutek zaščitnega zakona, je eno temeljnih vprašanj bilo, kako v zakon uvesti načelo zajamčenega zastopstva za predstavnike slovenske manjšine v zakonodajnih in upravnih telesih od krajevne in deželne ravni do rimskega parlamenta. Vse to je v Sloveniji (in tudi na Hrvaškem) že uveljavljeno, kar dokazujejo tako prisotnost italijanskega poslanca v slovenskem državnem zboru v Ljubljani kot prisotnost predstavnikov italijanske narodnostne skupnosti v občinah Koper, Izola in Piran ter njihove konkretne pristojnosti ter pravice. Slovenija namreč "z ustavo in s statuti občin na vseh narodnostno mešanih ozemljih in z zakonskimi akti zagotavlja italijanski manjšini 24 kategorij zaščite" (glej knjigo Slovenci in Italija, str. 87, Cankarjeva založba 1995).

DRAGO LEGIŠA

In vendar se napor, prizadevanja in tudi bogati sadovi obeh mož in vrste njima podobnih sodelavcev naše zamejske etnične skupnosti ne vrednotijo po zaslugah. Zdaj ne gre za to, da bi jim postavljali spomenike, marveč za objektivno poznavanje manjšinskega boja in njegovih problemov. Posebno mlajši rod ne ve, kako so naši ljudje na Primorskem ohranili kulturno dediščino prednikov z najtežjimi osebnimi žrtvami (...). Brez njihovega vztrajnega, na zunaj drobnega dela v prvem javnem medvojnem desetletju in še bolj v drugem tajnem razdobju 1930-1940, bi leto 1945 ne našlo več zavednih pripadnikov slovenske skupnosti.

DR. RADO BEDNARIK, GORIŠKA SREČANJA 1967, ŠT. 9-10, STR. 73
(ČLANEK OB SMRTI ANTONA VUKA IN INŽ. JOSIPA RUSTJE)

PRED NEDELJSKIMI VOLITVAMI

RAZPOLOŽENJE NAŠE MANJŠINE DANES

ALOJZ TUL

ENOTNI POLITIČNI
PROGRAM

Slovenska manjšina v Italiji je podobna bolniku, ki je bil preizkusil razne metode zdravljenja in, ko se je jazdelo, da se je končno le dokopal do zahtevanega zdravila, je zapadel v stare in nove dvome v njegovo resnično učinkovitost. V mislih imamo seveda tako imenovani zaščitni zakon, ki ga je italijanska država letos sprejela po večdesetletnem zavlačenju in le delno izpolnjuje pričakovanja Slovencev oziroma "italijanskih državljanov slovenskega jezika", kajti od prvotnega skupnega osnutka manjšine je bilo v parlamentarnih razpravah marsikaj bistvenega okleščeno. Pa tudi sam predvideni način njegovega uresničevanja je zapleten in vezan na razne pogoje, med katerimi izstopajo tisti za določitev občinskih območij, kjer naj se zakon uveljavlja. Na poti njegovega uresničevanja je torej polno ovir in zaprek.

Tega si Slovenci gotovo nismo pričakovali in ne zaslužili. Potrpežljivost v tem pogledu se ni obrestovala. Zato so mnogi pripadniki manjšine zaskrbljeni in dvomijo, kaj, koliko in kdaj se bo dalo iztržiti na osnovi odobrenega zakona. Mnogi govorijo, da si bo treba zato "zavihat rokave" in usklajeno nastopati. Toda prav tu se začenja težave in negotovosti.

Prva resna preizkušnja bo oblikovanje paritetnega odbora in podrobna določitev njegovih nalog in delovanja. Pri tem ne gre samo za številčno zapolnitev predvidenih mest v odboru, temveč tudi oziroma predvsem za politični program, ki naj ga njegov slovenski del zagovarja in skupaj uresničuje. Zgolj njegova pluralistična sestava ne more biti trdno jamstvo za njegovo učinkovito delovanje. Potrebno bo nekaj več, in sicer skupna politična volja vseh manjšinskih komponent. Dosedanje izkušnje se niso obnesle v določilnih trenutkih, kar dokazuje samo dogajanje pred leti okrog vložitve skupnega zakonskega osnutka v parlamentu in soudeležbe pri njegovi potiski skozi parlamentarna telesa. Obče znano je, kako so nekateri predstavniki iz manjšinskih vrst hoteli imeti odločilno besedo pri končnem oblikovanju zakona in so jo tudi imeli.

Vprašanje je, kako naj se zdaj popravijo njegove pomankljivosti in nedorečenosti, če bomo Slovenci še naprej neenotni in popustljivi. Takšno realno stanje vnaša v manjšinske vrste nove dvome glede sposobnosti odločnejšega nastopanja, vsaj "kar se

tiče izvajanja zaščitnega zakona". Kljub dobromarnosti pomanjkanja ustrezne politične perspektive ne morejo nadomestiti organizacije civilne družbe, ki nedvomno opravljajo pozitivno delo v korist manjšine, ne morejo pa nadomestiti politične subjektivite manjšine, ki po svoji naravi lahko edina "izmeri daljo in nebeško stran" za nadaljnji obstoj in razvoj manjšinske skupnosti kot takšne.

PARLAMENTARNE VOLITVE
IN MANJŠINA

Škodljive posledice neobstoja politične subjektivite manjšinske skupnosti se nazorno kažejo v zvezi s sedanjiimi parlamentarnimi volitvami, na katerih nastopajo sicer nekateri slovenski kandidati, ki pa niso bili izbrani od manjšine, temveč od posameznih političnih strank. Zato se znaten del slovenskih volivcev ne prepozna v njih in se čuti nelagodnega. To je druga značilna okoliščina, ki v tem pomembnem časovnem obdobju za uresničevanje zaščite negativno zaznamuje slovensko zamejsko družbo in njeno stanje duha. Gotovo je, da je za takšno stanje nekdo odgovoren. Če bo naša narodna skupnost še naprej zgolj objekt strankarskih interesov, se nakazujejo negativne perspektive za prihodnost.

STRAN 2

PRAKTIČNA NAVODILA

KAKO NAJ VOLIMO?

Več kot 49 milijonov volilnih upravičencev bo v nedeljo, 13. maja, izbralo 315 novih senatorjev in 630 poslancev. Volišča bodo odprta od 6.30 do 22. ure.

Letošnja novost je nova volilna izkaznica namesto volilnega potrdila, ki so jo vsi volilni upravičenci prejeli na dom. Nova izkaznica velja za 18 volilnih preizkušenj, katerih se volivec namerava udeležiti. Na volišču naj se volivec predstavi z javljanim dokumentom in omenjeno izkaznico, oboje naj izroči predsedniku volišča. Izkaznico naj nato spravi, saj bo veljala za nadaljnjih 17 volitev. Tisti, ki izkaznice niso dobili, se lahko obrnejo na volilni urad občine, v kateri imajo bivališče.

Vsak volivec F-Jk bo 13. maja na volišču dobil tri volilnice.

Z rumeno volilnico volimo za senat. Na njej bodo že napisana imena kandidatov in simboli koalicij, ki jih podpirajo. Volivec lahko zariše le en križec in pri tem ima tri možnosti: ali podpre kandidata ali koalicijo ali lahko prekriža celotni pravokotnik, v katerem so ime kandidata in liste, ki ga podpirajo.

Volivci bodo izvolili 232 senatorjev neposredno, to pomeni, da tisti, ki dobi največ glasov, je izvoljen v palačo Madama. Ostalo četrtno senatorjev pa dobi vsaka dežela na podlagi odstotkov, ki jih prejmejo kandidati, ki niso bili izvoljeni neposredno. Našo deželo zastopalo skupno sedem senatorjev (5+2).

Z volilnico roza barve volimo za poslansko zbornico z večinskimi sistemom, to pomeni, da velja isto kot za senat. Na volilnici so napisana imena kandidatov in liste, ki jih podpirajo, volivec pa naredi en sam križec s tremi omenjenimi možnostmi. 475 poslancev izvolimo neposredno (v F-Jk 10).

Ostalih 155 poslancev (v naši deželi 3), t.j. četrtno, izvolimo v proporcionalnem delu oz. s sivo volilnico. Na omenjeni volilnici bomo našli simbole ne več koalicij, temveč posameznih strank in imena kandidatov, ki se predstavljajo za posamezne stranke.

EJ / STRAN 2

PARLAMENTARNE VOLITVE 2001

KAM SLOVENSKI GLAS?

Že na prvem mestu teče beseda o skorajšnjih parlamentarnih volitvah. Seveda se z vsem tem odločno strinjam, vseeno pa bi rad zapisal še dve besedi o njih. Pred časom sem pisal o vsiljenih kandidaturah na listi Oljke za te volitve. Slovenski volivci demokratičnega in katoliškega tabora in obenem zagovorniki samostojnega nastopa bodo seveda težko sprejeli danost, ki jo je prav slovenska stranka predlagala v tem oziru za goriško senatno okrožje. V tem vidimo slovenski demokratični in katoliški volivci pravo klopoto, ki so jo zavezniki v koaliciji dali sedaj naši stranki. Kaj naj torej naredimo? Mnogi naši volivci bodo odda-

li svoj glas za kandidate Oljke, kar je seveda tudi prav. Vsi pa se ne bomo verjetno čutili, da bi glasovali - zlasti na Goriškem - za dva izrazito levčarska in skoraj vsiljena kandidata. Pri vsem tem seveda obstajajo razni volilni mehanizmi, ki dopuščajo tudi lastno stališče oz. volilno izbiro.

V prihodnje pa naj odgovorni bolj odločno zahtevajo politično in ideološko ravnovesje, vsaj kar zadeva slovenski volilni zbor.

AB

02 Janez Povše
VOLITVE NAS MORAJO POVEZATI

02 Breda Susič
KRIZA SE ŠE NADALJUJE

03 Ivan Žerjal / intervju
STANKA ČUK

04 Jurij Paljk
PO PAVLOVIH POTEH

06 Drago Štoka
OHRANIMO SVOJE RESNIČNE VREDNOTE

07 Aleksij Pregarc
OBNOVLJENO SUŽENJSTVO NA TV-EKRANU

07 Peter Szabo
LINGUA VULGARIS

12 Erika Jazbar
TRAGIKA POTRESA, ZAČETEK PREPORODA

13 Marjan Drobež
ZA VREDNOTE IN OBRAMBO DANAŠNJE DRUŽINE

16 Saša Rinelli
ESTIA, ODSKOČNA DESKA V EVROPSKI SVET...

NA VOLIŠČA!

Zaščitni zakon, ki je postal veljaven v letošnjem marcu, tega vprašanja dejansko ne ureja, saj je v njem le ohlapno rečeno, da je treba volilne predpise tako oblikovati, da se izvolitev predstavnikov slovenske manjšine le "olajša". Kako naj se to izvede, pa je v zakonu popoln molk. V tem pogledu smo na deželni ravni žal zabeležili na začetku devetdesetih let odločno nazadovanje, saj je deželna volilna zakonodaja tako spremenjena, da je edina slovenska politična stranka (SSk) izgubila svojega deželnega poslanca, ki je bil po prejšnjih predpisih izvoljen od prvih deželnih volitev l. 1964 dalje. Pobudniki teh za nas vsekakor zloglasnih sprememb so bili krščanski demokrati in socialisti, ki so se jim pridružili tudi komunisti! Vse te je namreč družilo odločno odklanjanje t.i. "zbirnih strank", ki pa edine omogočajo izvolitev resničnih, od italijanskih vsedržavnih strank neodvisnih predstavnikov narodne manjšine. To je v Italiji primer Južnih Tirolecev, ki imajo svojo SVP, in Francozov v Dolini Aoste, ki imajo UV. Res je, da je nekdanja KPI poskrbela, da je bil na njeni listi v vsaki legislaturi izvoljen poslanec iz vrst slovenske narodne manjšine. Zlasti po zaslugi pokojnega sen. Darka Bratine se je takšna praksa nadaljevala tudi po razpustu KPI in nastanku najprej DSL in nato LD (Levih demokratov), pri čemer je treba tudi poudariti, da sta tako D. Bratina kot njegov naslednik D. Volčič znala poiskati in tudi dobiti uradno podporo SSK, čeprav je treba pristaviti, da je tedaj že nastajala "Oljka", ki je takšno rešitev tudi olajševala.

Zajamčenega zastopstva zdaj nimamo, Levi demokrati pa so, kot slišimo, brez dogovora s SSK, določili slovenskega kandidata z možnostjo izvolitve, in sicer na goriškem, tako imenovanem obmejnem območju (vsa goriška pokrajina, tri občine na tržaškem Krasu in nekaj občin v Benečiji). Slovenski volivec tega okrožja, ki mu je pri srcu prisotnost človeka iz vrst naše manjšine v rimskem parlamentu, bo v nedeljo dal svoj glas temu kandidatu, ostali pa bodo glasovali za kandidate "Oljke". Tako navsezadnje veleva zdrava pamet, bi rekli naši predniki. V nedeljo vsekakor pojdemo vsi na volišča, ker je abstenenca dejansko glas za nasprotnike naše manjšine.

SPOROČILO SLOVENSKE SKUPNOSTI

SSK PODPIRA OLJKO IN MARJETICO

Prejšnji petek in ponedeljek zvečer se je sestel pokrajinski svet za Goriško stranke Slovenske skupnosti. Na njem so predstavniki, izvoljeni v omenjenem organu stranke, poglobljeno razpravljali o parlamentarnih volitvah, na katere so poklicani volilni upravičenci prihodnje nedelje.

Slovenska skupnost je sestavni del koalicije Marjetice ter posledično levsredinske koalicije Oljka, saj v tem svojstvu sodeluje in oblikuje s svojimi izvoljenimi predstavniki krajevne uprave na Goriškem in Tržaškem. Pokrajinski svet SSK zato podpira Oljko na parlamentarnih volitvah, v prapročnem delu za poslansko zbornico pa koalicijo sredinskih strank Marjetice, ki se predstavljajo z bivšim tržaškim županom Riccardom Illyjem. Tako se je izrekel pokrajinski svet, ki je omenjeno podporo na nedeljskih volitvah dal na glasovanje in zanjo se je izrekla večina prisotnih.

V nedeljo, 13. maja, bodo italijanski volilni upravičenci zbirali med dvema opcijama, med levsredinsko Oljko in de-

sno sredinskim Domom svobosčin. Odločitev je v eni od dveh koalicij, slovenski volivci pa so v zadnjih letih lahko jasno videli, kako sta se omenjeni koaliciji obnašali do naših problemov, začeniši z vprašanjem zaščitnega zakona. Leva sredina nam je zakon odobrila, kljub temu da ne gre za idealno besedilo, desna sredina pa se je "izkazala" bodisi v poslanski zbornici kot v senatu, ko je izvajala nespodobno obstrukcijo.

SSk vztraja pri svojem načelu o zajamčenem zastopstvu, saj je to edino jamstvo, ki ga ima dana manjšina, da bo kandidat v tem primeru za parlamentarno delo za poslansko zbornico pa koalicijo sredinskih strank Marjetice, ki se predstavljajo v parlamentu slovensko narodno skupnost.

Z današnjimi volilnimi predpisi, ki zajamčenega zastopstva ne predvidevajo, pa se prepogosto dogaja, da so kandidati domena deželnih oziroma državnih političnih strank ter da prodre tisti kandidat, ki ima večjo zaslonbo v rimskih hodnikih.

Tudi letos se je žal zgodilo, da je kljub omizju, ki ga je lani jeseni ponudila SSK manjšini za skupno dogovarjanje, prišlo do imen kandidatov, o katerih se v manjšini dejansko ni razpravljalo.

SSk pri vsem tem upa, da bodo omenjeni kandidati po morebitni izvolitvi v italijanski parlament znali uresničevati načela in smernice, na katerih koalicija Oljke in SSK gradita svoje delovanje. SSK izraža upanje, da bodo tudi ostali partnerji koalicije znali pokazati enako mero doslednosti pri nadaljnjih volilnih preizkušnjah, ki čakajo slovensko manjšino v bližnji prihodnosti, in sicer bližnje pokrajinske volitve.

SSk torej dosledno spoštuje dogovore, ki jih je podpisala z ostalimi koalicijskimi partnerji, čeprav je v tem smislu odločitev težka zaradi premajhne složnosti v manjšini. SSK je narodna stranka, ki na teh načelih gradi svoje delovanje. V imenu doslednosti in dolgoročnosti tako poziva somišljenike in volivce, naj v nedeljo, 13. maja, podprejo levo sredino, pod streho katere se je manjšina zbrala že leta 1996.

S 1. STRANI

KAKO VOLIMO?

Tudi v tem primeru lahko zarišemo le en križec.

Nazadnje velja povedati, da bomo volivci F-Jk volili za upravne volitve 10. junija in ne kot ostali italijanski volilni upravičenci 13. maja. Naša dežela ima namreč avtonomni statut in kot taka lahko sama določi datum upravnih volitev. V nedeljo, 10. junija, se bomo ponovno predstavili na volišče z že omenjeno volilno izkaznico.

S 1. STRANI

RAZPOLOŽENJE

In to zdaj, ko imamo zaščitni zakon, ki od manjšine zahteva politično zrelost v smislu skupnega nastopanja, avtonomno od strank.

Skraini čas je, da razvoj v manjšini krene v to smer, kajti v nasprotnem primeru si z zaščitnim zakonom ne bomo veliko pomagali.

KRIZA SE ŠE NADALJUJE

BREDA SUSIČ

Potem ko so albanski gverilci na severozahodu Makedonije pred dvema tednoma v zasedi ubili deset makedonskih vojakov in policistov, je republiška vojska sprožila široko ofenzivo. S težkim orožjem je streljala na vasi, kjer naj bi se skrivali albanski teroristi. Nemiri so se iz okolice Tetova razširili v vasi na severu Skopja.

Položaj se je v naslednjih dneh tako zaostрил, da je premier Georgievski napovedal izglasovanje vojnega stanja v parlamentu. V trenutku, ko pišemo, do tega dejansko še ni prišlo: ne samo zato, ker so se proti temu ukrepu izrazili predstavniki EU in NATA, pač pa tudi zato, ker bi premier za izglasovanje potreboval dvotretjinsko večino v parlamentu. Ta je sestavljen iz 120 poslancev; da bi Georgievski pridobil 81 glasov, pa bi moral prepričati prav vse predstavnike makedonskih strank ali pa katerega iz albanske manjšine.

V primeru, da bi mu to uspelo, bi lahko vladal z dekreti, kar pomeni, da bi se mu pristojno-

sti zelo razširile: lahko bi sestavil novo vlado, zaprl meje države, prepovedal manifestacije, uvedel policijsko uro na celotnem državnem ozemlju. Veliko pristojnosti bi imeli organi, ki skrbijo za varnost v državi (vojska).

Najhujša posledica pa bi bila nepopravljivo poslabšanje odnosov med Makedonci in Albanci, ki živijo v državi. Timesov dopisnik iz Skopja je že minuli teden izrazil hudo zaskrbljenost zaradi širjenja nestrpnosti med preprostimi ljudmi. Gre za pojave hudih zločinov, kot so uničenje trgovin albanskih trgovcev v mestu Bitola ali umor albanskega upravitelja nekega bara v Skopju. Maščevanje nad civilisti je množičen pojav, zato makedonska policija ne ukrepa strogo, saj bi morala pripraviti cele skupine ljudi, za odkritje voditeljev teh akcij pa bi potrebovala več časa. Nekazovanje odgovornih pa samo še pospešuje vrtnec nasilja in nestrpnosti, v katerega so se zapletli tudi navadni državljani.

Ob vsem tem se razni evropski visoki predstavniki skorajda že smešijo, ko hitijo na obiske in prepričujejo makedonske

politike, naj se odpovejo skrajnim ukrepom. Ob tem pa - kot ugotavlja Delov komentator - ne izrečejo dovolj jasne in odločne besede v podporo pravici albanske manjšine v državi. V obdobju treh mesecev, odkar so izbruhnili prvi spopadi, se namreč makedonska vlada še ni lotila konkretnega dogovarjanja za spremembo ustave, kot so zahtevali predstavniki albanske skupnosti. Obsodbne nasilja skrajnežev s strani Zahoda niso dovolj, če jih očitno podpira vedno večji odstotek albanskih prebivalcev. Obljube, da bo 40.000 vojakov mednarodnih sil povečalo nadzor meja, same na sebi ne pripomorejo, da bi se ustavil dotok orožja s Kosova (kdo pa to orožje prodaja na Kosovu, ki naj bi bilo pod upravo mednarodnih sil?). Evropska zunanja politika je žal še enkrat dokazala, da ni sposobna daljnoročnih predvidevanj in preventivnih politik (saj so vendar vsi poznavalci že zdavnaj napovedovali, da bo prej ali slej počilo tudi v Makedoniji), pa tudi ne reševanja kriz, ki so že izbruhnile.

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO SSK ZA TRST

O DVOJEZIČNOSTI VOLILNIH POTRDI

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti v Trstu z zadovoljstvom jemlje na znanje, da so volivci slovenskih okoliških občin na Tržaškem (Devin-Nabrežina, Zgonik, Repentabor, Dolina) končno prejeli dvojezična volilna potrdila, za katera so se dolgo let prizadevali predstavniki manjšine. Tako je stranka Slovenske skupnosti ob referendumih leta 1999 pisala tržaškemu prefektu in ministrici za deželna vprašanja poslanki Katji Bellillo, naj se tiskajo dvojezična vo-

lilna potrdila za pripadnike slovenske manjšine zlasti na Tržaškem in Goriškem. Takratni prefekt dr. De Feis je na enako zahtevo dolinske občine odgovoril, da je za to potrebno spremeniti zakonodajo, ministrica Bellillo pa je SSK odgovorila, da bo to morda mogoče narediti po odobritvi zaščitnega zakona.

SSk vsekakor izraža zadovoljstvo, da se je njena zahteva vsaj delno uresničila na Tržaškem, obenem pa se sprašuje, kaj je tokrat vplivalo na pristojne obla-

sti, da so zavzele pozitivno stališče do omenjene zahteve. Ali nedavna odobritev zaščitnega zakona (ki še čaka na izvršilne norme) ali imenovanje novega tržaškega prefekta ali spodbudna predstava Evropskega sveta, katero je SSK seznanila s tem vprašanjem, ki je povezano tudi z uresničevanjem Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin, na katero se sklicuje 2. člen zaščitnega zakona?

Ob tem se SSK sprašuje, zakaj niso dvojezičnih volilnih potrdil prejeli tudi volivci slovenskih okoliških občin na Goriškem, t.j. v Števerjanu, Sovodnjah in Doberdobu.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

VOLITVE NAS MORAJO POVEZATI

Volitve, ki so tik pred nami, bi nas morale kot manjšino povezati. Tokratna volilna izbira namreč poteka med dvema tako rekoč skrajno različnima političnima načeloma. In ne gre le za dvoje nasprotnih političnih načel, gre za dvoje družbenih vizij in dvoje načinov življenja. Kadar imamo opraviti s takšnimi volitvami, tedaj ni srednje poti, končni rezultat je skorajda usoden. Zmaga sil leve sredine pomeni nadaljevanje sedanje smeri, zmaga sil desne sredine pa popolnoma drugačno družbo. Za manjšino torej ne more biti večjih dvomov: vsi dobro vemo, kaj lahko pričakujemo od leve in kaj lahko pričakujemo od desne politike. Potemtakem je v interesu nas vseh, da se opredelimo za potrditev in nadaljevanje sedanje smeri.

Toda dejstvo je, da je napačil zadnji trenutek, ko se kot manjšina še lahko strnemo in pet minut pred dvanajsto presežemo številne obremenjujoče negotovosti. Skoraj zagotovo smo porabili preveč časa, da smo se na novo zavedeli smisla politične izbire na državni ravni, ko se odločamo med eno in drugo podobo države. K temu odločanju kot da smo pristopili brez skupnega izhodiščnega dogovora, kandidirali smo svoje predstavnike na raznih naslovih in se šele potem pričeli dogovarjati. To, da smo se lotili tako pomembne stvari brez skupnega izhodiščnega dogovora, gotovo ni dobro in s takšnim

načinom ne bi smeli nadaljevati. Kako bomo sicer udeleženi zaščitni zakon, če smo na politični ravni tako močno razdrobljeni? Poleg tega gre pri sedanji izbiri v bistvu za volitve proti Berlusconi oziroma za njega, kot zatrjujejo izvedenci, in edini resni protikandidat v tej igri je Rutelli. In Rutellija volimo, ko volimo koalicijo Oljke, vse ostalo so razpršitve, ki bodo tudi v primeru najboljših namenov politično podprle Berlusconi jevo zamisel Italije.

Volitve nas torej morajo kot manjšino povezati, ker se bomo le na ta način ponovno vzpostavili kot narodnostno-politični subjekt. Na ta način bomo soustvarjali podobo celotne države, do česar imamo vso pravico in kar nas osmišlja tudi v širšem območju od tistega, v katerem živimo. V kolikor nas namreč te volitve ne bi mogle povezati, bi to pomenilo, da smo žrtve prešibke lastne organiziranosti in da nismo več sposobni odločati o razmerah izven lastnega prostora, kot sta na primer celotna država ali Evropa. Res je, za strnitev naših vrst je izjemno malo časa, vendar nikakor premalo. Treba se je le spomniti, da smo sicer resda pripadniki manjšinske narodnostne skupnosti, vendar pa premoremo upoštevanja vredne vrline in zato upravičeno soodločamo o prihodnji usmeritvi ene od najpomembnejših držav stare celine.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL. 0481 533 177

FAX 0481 536 978

E-MAIL noviglas@imedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL. 040 365 473

FAX 040 775 419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,

INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / STANKA ČUK

MED ŠOLO IN SOCIALNIM DELOM

IVAN ŽERJAL

Bi se lahko za začetek predstavili našim bralcem?

Sem Openka, skoraj iz pristne openske družine. Mama je bila doma iz Komna, oče pa je Openč, iz družine, znane po vzdečku Kariževi. Tukaj sem se rodila in šola in ko me je službena pot zanesla, da sem tudi opravila natečaj za ravnatelj, sem sprejela ravnateljsko mesto v domačem kraju, čeprav so me vsi svarili, da moram biti pozorna na znani latinski pregovor Nemo profeta in patria. Moram reči, da odkar sem tukaj, se dobro počutim, ker sem prepričana, da, kdor dela pošteno in si zada nekatere jasne cilje, pride tudi do dobrih rezultatov.

Kako se je začela vaša učiteljska pot?

Da sem zašla na pedagoško smer, je bil pravi slučaj. Hotela sem namreč na realno gimnazijo, a sem potem na očetovo prigovarjanje obiskovala učiteljske. Tam sem se počutila zelo dobro. Ko sem dokončala učiteljske, ni bilo mest na slovenskih šolah in zato sem se odločila, da ne bom lenarila doma in sem nadaljevala študij v Ljubljani. Tam sem izbrala defektologijo in opravila prvo stopnjo, potem pa sem se zaposlila. Med študijem sem s prijateljico Jelko Cvelbar odprla trgovino plošč, potem pa so mi kolegi, zaposleni na osnovni šoli, ki so imeli velike težave z nadomeščanjem odsotnih učiteljev, prosili, naj vložim prošnjo. Tako sem se zaposlila v šoli, takoj opravila natečaj za stalno mesto in dolgo let poučevala na osnovni šoli v Šempolaju. Od tam sem šla na Deželni zavod za pedagoško izpopolnjevanje in eksperimentiranje (IRRSAE) in tam delala devet let. Še prej sem končala tudi drugo stopnjo defektologije v Zagrebu. Zatem sem se vpisala na pedagoško fakulteto v Trstu in tam opravila smer za ravnatelj (vigilanz scolastica). Potem sem opravila še ravnateljski natečaj in se odločila za ravnateljsko mesto na Opčinah.

Od takrat, ko ste vi začeli učiti, je minilo veliko let. V čem sta se šola in poučevanje na njej spremenila? Kakšen je bil npr. pristop učitelja oz. ravnatelja včeraj in kakšen je danes?

Sprememba je ogromna. Šolske reforme so se prilagajale potrebam šol in šolnikov ter predvsem otrok, ki niso bile tiste, ki so bile pred toliko leti. Ko sem začela svojo učiteljsko kariero, sem imela srčco, da sem začela delovati v celodnevni šoli. Takrat je bila to nova organiziranost pouka, ki je poleg poučevanja morala natančno načrtovati tudi prosti čas v šolskem urniku. Predvsem smo se morali angažirati, kako organizirati vodeno in prosti rekreacijo z dodatnimi dejavnostmi in s povezovanjem šole s področjem. To je bilo podobno tistemu, kar je zapisano v besedilih sedanje reforme, ki zelo podčrtuje povezovanje šole s teritorijem, v katerem deluje, in z vsemi tistimi subjekti, ki lahko pomagajo, da obogatijo didaktično ponudbo. Vloga učitelja se je spremenila v tem, da se je nekoč sugeriralo, da moramo biti pozorni do vsakega učenca posebej, vendar se je to upoštevalo v manjši meri. Danes pa je to zakon. Mi se moramo posvetiti vsakemu učencu na takšen način, da prilagajamo pouk njegovemu razvoju in njegovim sposobnostim. Tu ni več izgovorov, da se moramo držati programov in vsebin, kar je bilo značilno za nacionistično usmerjeno šolo, in je bilo delo učitelja usmerjeno predvsem v izbiro vsebin in didaktičnega materiala. Danes moramo izhajati iz potrebe otroka, iz njegove zgodovine, njegovih sposobnosti in temu prilagajati svoje delo. To je velika spre-

Stanislava (Stanka) Sosič-Čuk je na Tržaškem znana slovenska šolnica. Kot didaktična ravnateljica na Opčinah v prvi osebi sledi reformi italijanskega šolskega sistema, zlasti na področju osnovnega šolstva. Pred kratkim smo v listu Naša beseda lahko tudi brali njeno razmišljanje o šolski avtonomiji, ki je štartala lani jeseni. Stanka Čuk pa je angažirana tudi na socialnem področju, saj je dolgoletna predsednica Sklada Mitja Čuk. Ravno o njenem delovanju na področju šolstva in sociale smo jo zaprosili za pogovor, na katerega je rada pristala.

membra, na katero se bomo morali počasi navajati. Nekeč smo uporabljali predvsem frontalno učno obliko pouka: ti si predaval, si uporabljali tudi nekatere didaktične materiale in učbenike, ki so se ti zdeli primerni itd. Danes pa je ravno nasprotno: iz učenca moraš izvleči, kar on že zna oz. pozna o določenem problemu, in na tisti podlagi mu dodajati snov in ga usmeriti v razmišljanje, kako lahko poglubi določeno vprašanje in se sam nauči razmišljati o zastavljenih problemih. To je velika novost: ne govorimo več o predmetih in vsebinah, ampak o kurikulah, ki bodo sestavljali sedemletko, o kateri je toliko govora, katere pa še nismo organizirali, ker bo štartala s prihodnjim šolskim letom. Vloga ravnatelja pa je ta, da je bil nekoč izvrševalec dolžnosti državnih in pokrajinskih šolskih uradov, danes pa mora sam zelo dobro analizirati svoje delovno področje, situacijo, v kateri dela, s koliko ljudmi razpolaga, v kakšnih stvareh deluje, kakšen material imajo na razpolago itd. Na podlagi te situacije mora potem tako organizirati delo, da na najboljši način izkoristi to, kar ima na razpolago. Odgovoren je za kakovost servisa, ki ga nudi. Nekeč smo ravnatelji lahko krivili državo in predstojnike za negativne rezultate, danes pa smo mi tisti, ki na podlagi določenih situacij in razpoložljivosti moramo organizirati šolsko skupnost tako, da bo kos zahtevam, ki jih imajo današnja družba in družine.

Današnja zakonodaja zahteva univerzitetno izobrazbo tudi za vzgojitelje in učitelje. Kako je z vprašanjem univerzitetnih tečajev v materinski in za naše študente?

Ko je izšel zakon o obvezni univerzitetni izobrazbi za vzgojitelje in učitelje, je bilo v njem tudi napisano, da študentje, ki so slovenskega materne jezika, morajo imeti tudi možnost, da sledijo nekaterim predmetom v slovensščini, predvsem pa da opravljajo prakso v slovensščini, kar je izrednega pomena. Na podlagi tega zakonskega navodila so na deželni šolskem uradu sestavili delovno skupino, ki je pripravila predlog za univerzo, na katero so se slovenski študentje vpisali masovno. Tega predloga niso še sprejeli. Univerza bi morala podpisati konvencijo z deželo in z Univerzo v Ljubljani, ki bi pri tem sodelovala, vendar so tukaj nekateri zapletljivi, čeprav so nam nekateri deželni svetovalci pri tem zelo pomagali. Ta problem se še ni rešil, imamo pa novo nameščenega glavnega deželnega ravnatelja, ki je z reformo šolskega ministrstva danes najvišja šolska oblast v deželi: on je obljubil, da se bo pri tem močno angažiral, ker je prepričan, da je naša dežela, s tem da ima tudi slovensko manjšino, bogatejša.

Šolsko leto, ki se izteka, je bilo v znamenju uvedbe šolske avtonomije. V čem sestoji ta avtonomija in kakšen se vam zdi obračun prvega leta?

Šolska avtonomija pomeni preobrat v šolski zakonodaji. Vsaka šolska institucija ima svojo pravno osebnost. Smo avtonomni, vendar smo v nekem tranzicijskem obdobju, ki je zelo težavno. To zato, ker niso pregledali prejšnje zakonodaje in ukiniteli tistih zakonov, ki so v nasprotju z novimi. Rav-

natelji imamo občutek utesnjenosti, ker nam ni zelo jasna bodočnost, za ogromno stvari pa se moramo še vedno obračati na preteklost. Te velike reforme potrebujejo nekaj časa, da se razčistijo nekateri problemi, ki se porajajo, ko se nekaj uvaja. Danes kot danes smo utesnjeni, ker imamo še vedno delo, kot smo ga imeli prej, dodali pa so nam nekaj nalog in odgovornosti, ki so pa povezane z novim obdobjem.

Zlasti osnovne šole so tesno povezane s krajevnimi stvarnostmi, v katerih delujejo. Pred kratkim ste izrazili zaskrbljenost glede njihovega položaja spričo novih razmer, v katerih so se znašle zaradi uvedbe avtonomije...

Povezanost s teritorijem ni nobena novost za naše šole. To je bilo od vsega začetka, le da je danes npr. sodelovanje z družbo lažje, ker ni več toliko birokratskih zahtev. Zaskrbljena pa sem zaradi naslednjega: vse se spreminja in tudi upravljanje šolskih stavb je zdaj drugačno. Prej je bilo normalno, da so za stavbe vrtcev in osnovnih, pa tudi srednjih šol, skrbele občine, za stavbe višjih šol pa pokrajine, denar pa je prihajal iz Rima. Danes dobi dežela določena sredstva, ki jih potem razdeli občinam. Občine so zaskrbljene, ker nimajo več tistih podpor, ki so jim zadostovale, da so krile vse potrebe naših stavb. Jaz sem zaskrbljena - in tu govorim predvsem za svoje didaktično ravnateljstvo - ker so stavbe vrtcev in osnovnih šol v zelo slabem stanju. Po petdesetih letih so v openskem didaktičnem ravnateljstvu obnovili le šolo v Križu. Sedanja občinska uprava je sicer zelo pozorna na to stanje, vendar jaz imam na tem območju 13 stavb in prav pred kratkim sem se seznanila z analizami izvedencev, ki pravijo, da od teh 13 stavb jih je 9, ki ne ustrezajo današnjim zakonskim normam. Danes sem za državo jaz delodajalec in sem odgovorna za vse tisto, kar se na teh šolah zgodi, kljub temu da stalno opozarjam občinsko upravo o stanju stavb. Občina pa mi odgovarja, da imajo načrtan dolgoročen načrt, v katerem so predvidena razna popravila, samo, saj veste, občinski obračun in proračun je vezan na določene vsote in se bo stanje v našem ravnateljstvu uredilo verjetno čez deset-petnajst let. V teh petnajstih letih pa moram skrbeti za učence, ki hodijo v te stavbe. V nekaterih stavbah ni primernih izhodov, ni prilaganja vsem preventivnim normam. Jaz se lahko počutim mirna samo, kar se tiče kriške šole, vse druge šole so za učence, učitelje in drugo osebje nevarne. To je stanje, ki me skrbi. Mi smo vsa ta leta vedno podčrtovali, da moramo imeti v vsaki vasi šolo, a so ostale samo besede. Tisti, ki bi lahko kaj doprinesli, npr. politiki, ki so bili na določenih mestih, ne vem, koliko so razmišljali, da bi se v petdesetih letih borili in zagotovili popravilo ali obnovitev vsaj ene slovenske šole na leto. Če bi to naredili, bi bili danes na dobrem, nasprotno pa smo na psu. Na to bi morali biti bolj pozorni.

O šoli večkrat govorimo, da je steber naše skupnosti, istočasno pa se sprašujemo, koliko smo o njenih vprašanjih

osveščeni. Je ta ugotovitev še danes veljavna?

O šoli se od časa do časa zelo dosti govori. Organizirani so bili posveti, delovna omizja itd. Izredno dosti lepih idej je prišlo na dan. Če bi jih potem poskusili tudi uresničiti, stanje ne bi bilo takšno, kot je. Dosti se govori, zelo malo se pa ukrepa. In če je šola, kot je tudi rekel Alojz Rebula, tista, ki je vidni znak naše skupnosti in subjekt, ki potrjuje našo manjšino, potem bi ji morali posvetiti več skrbi in imeti več posluha do nje in je ne odpraviti s trditvijo, naj država zanjo skrbi, saj je državna ustanova. To je prelahko govoriti. V šoli se kuje naša bodočnost, tu imamo našo mladino in moram reči, da se je v zadnjih letih zelo obogatila, popravila in posodobila. Vsesplošno mnenje je, da je italijanska osnovna šola zelo dobra in jaz sem prepričana, da je tako. Imamo zelo dosti pobud in tudi dobre rezultate.

S šolstvom se sicer poklicno ukvarjate, ste pa tudi dolgoletna predsednica Sklada Mitja Čuk. Kdaj ste se začeli ukvarjati s socialnim vprašanjem?

Ko sem na žalost imela zelo trdo življenjsko izkušnjo, so mi bili prijatelji pri strani. Ko so videli, koliko energij sem porabila, da sem v svoji družini dosegla pozitivne rezultate, ko ni bilo na razpolago tistega, kar imajo danes družine s prizadetimi otroki, so ustanovili Sklad Mitja Čuk. Jaz sem, ko sem mogla, pristopila k njemu z vso vnemo in takrat sem začela aktivno delati tudi na socialnem področju.

Iz svojih izkušenj kot šolnica in kot predsednica Sklada Mitja Čuk, kaj bi rekli, se področji šole in sociale dopolnjujeta in, če je odgovor pritrdilen, v čem? Kje so stične točke?

Področje, ki se ukvarja z ljudmi, ki so v težavah, je zelo bogato, saj nam daje take izkušnje, s katerimi lahko zelo dozorimo. Če lahko delamo z ljudmi, ki so kakorkoli obremenjeni (življenjsko, družinsko, telesno idr.), ti to daje tako zadoščenje, da lahko prenesete te bogate izkušnje tudi na druga področja. Otroci, učenci, dijaki in mladina, ki doživijo tako izkušnjo, imajo potem drugačen pogled na svet, drugačne nazore in se potem tudi v nadaljnjem življenju drugače obnašajo: so bolj strpni, bolj odprti itd. Povezanost med enim in drugim področjem je izrednega pomena.

Pred kratkim je na Opčinah potekal občni zbor Sklada. Kaj ste na njem ugotovili?

V svojem poročilu sem ugotovila, da bi morali imeti nekaj več mlajših članov. Vidim namreč, da v družtvih, ki so najprej aktivna in potem nekaj časa životarijo, nastane preporod, ko vstopijo v njihov odbor novi člani in so navdušeni nad idejami in delom te ustanove. Tako bi moralo biti tudi pri Skladu. Mi smo vedno eni in isti, sicer zelo delavni, potrebne pa bi bile nove moči in ideje. Druga ugotovitev pa je, da so nas birokratski zapleti v zvezi z gradnjami novih prostorov, ki jih imamo v načrtih, tako zaposlili, da v letu 2000 nekako nismo imeli časa za naše primarno delovanje. Zato sem priporočala tudi drugim članom, naj poiščejo kakega novega prostovoljca, ki bi vstopil v naš odbor. Slednji se pripravljajo na težko prihodnost, ker te gradnje niso lahke, tudi zaradi tega, ker prispevki krijejo samo del stroškov.

Kaj bi rekli, kako naša ožja skupnost gleda na prostovoljno delo na področju sociale? Obstajajo razlike v primerjavi z našimi italijanskimi sodržavljani ali pa je situacija podobna?

Prostovoljna dejavnost, želja, da bi se ob službi angažirali tudi kje drugje, je postala zelo razširjena. Da bi ljudje zadostili željam po altruizmu, iščejo prostovoljno delo kjerkoli. Pri tem opazam dve kategoriji: eni so tisti, ki vztrajajo in so res prepričani, da je njihova pomoč potrebna in zaželena. Drugi pa so tisti, ki so s temi željami navdahnjeni občasno. Prvi se organizirajo tudi v skupine, ki so zelo aktivne, imajo jasne cilje idr., drugi pa malo tavajo, za nekaj časa se angažirajo, potem pa se umaknejo. Pri Italijanih je veliko prostovoljnega dela: tisti, ki so v to prepričani, so zelo dobro organizirani, so zelo odprti in so tudi pripravljene za sodelovanje, kar pri nas ni tako enostavno. Marsikdaj bi se z večjo koordinacijo več nudilo brez velikega trošenja energij. Italijani analizirajo potrebe, potem se povežejo in se zmenijo, kdo bo te potrebe kril, in si ne hodi v zelnik. Pri nas pa imam občutek, da bi vsak hotel vse, v resnici pa se zgodi, da pozabimo pokrivati področja, ki bi bilo ravno tako potrebno, da bi jih upoštevali.

Ima ta oblika angažiranja prihodnost pri nas?

Mislím, da bo prostovoljno delo vedno bolj potrebno. Mi imamo npr. domove za ostarele, ki rastejo kot gobe. V nekaterih domovih so organizirane redke dejavnosti, tako da bi v njih prostovoljno delo bilo še kako potrebno. Kar se tiče prizadetih, vidim, da so prostovoljci tisti, ki pridejo neobremenjeni, ker bi radi pomagali. Če jih znaš pravilno uporabiti, ti lahko dopolnijo tvoje programiranje življenja in dela v teh centrih. Poglejmo npr. tudi majhne otroke: jaz vidim, da so naši otroci preveč angažirani v določenih dejavnostih (šport, tuji jeziki, glasba itd.), njihovega prostega časa pa včasih ne znajo organizirati in ga plodno izkoristiti. Tudi tukaj bi bilo prostovoljno delo zelo pomembno. V raznih družtvih, župniščih, dvoriščih, kjerkoli, bi lahko organizirali "družabnost" v smislu nevodene dejavnosti, v katero bi se vključili tisti, ki so nekako odmaknjeni, ki jim pravila neke organizirane skupine niso pogodu. Ti otroci ostanejo sami, včasih celo zaidejo v neprimerno družbo in so posledice neprijetne. Tem bi lahko nudili take dejavnosti, ki bi jih zadovoljile in združevale. Zato mislim, da bo prostovoljno delo vedno bolj potrebno in da se bo treba mogoče prav o organiziranosti prostovoljnega dela malo bolj poglobiti in pomeniti.

3

ČETRTEK,
10. MAJA
2001

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU C

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

5. VELIKONOČNA NEDELJA

"Pavel in Barnaba... sta vlivala pogum v srca učencev in jih spodbujala, naj vztrajajo v veri" (Apd 14,21-22)

"Gospod je milostljiv in usmiljen" (Ps 145,8)

"Glej, vse delam novo!" (Raz 21,5)

"Novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj!" (Jn 13,14)

Pri evangelistu Janezu ni poročila o postavitvi evharistije, čeprav jo predpostavlja in omenja umivanje nog, ki naj služi kot zgled medsebojne ljubezni. Apostoli naj drug drugemu služijo. Saj je Jezus dal zgled (Jn 13, 14, 15).

"Izdajalec je odšel iz srede apostolov, ki so z Jezusom. Zunaj je noč sveta in nevera (Jn 13,30), notri pa luč božjega veličastva v krogu tistih, ki povsem pripadajo Jezusu kot resnični luči (Jn 8,12). Vera in nevera sta sedaj popolnoma med seboj ločeni, kakor je uvod opeval (Jn 1,9-13) z ozirom na Jezusovo poslanstvo. To je sedaj doseglo svoj cilj. Poslan je od Očeta, da prinese ljudem na zemlji Božjo svetlo, rešenja polno bližino. Ta cilj njegovega poslanstva je zdaj izpolnjen. Božje veličastvo je popolnoma prisotno v krogu Jezusovih učencev. Jezus je poveljal Boga. Sedaj pa bo Bog s svoje strani Jezusa zopet sprejel v tisto edinstvo s seboj, v kateri je bil 'v začetku': 'Bog ga bo poveljal'. Za učence bo to Jezusovo poveljanje naznanilo njegovo slovo od njih. Zato jim daje 'novo zapoved', polno eshatološkega pričakovanja: Njegovo ljubezen, ki jim jo je do tedaj izkazoval, si jo bodo morali zdaj drug drugemu izkazovati. Prav s tem bo on naprej deloval v njih. Prav tako bo ves svet ohranjal ob medsebojni ljubezni kristjanov prisotnost Božjega Sina v svoji sredi" (Jn 13,31-35; vse NT, U. Wilckens, 363).

V velikonočnem času poglobljamo vero v Veliko noč. Tako vedno bolj spoznavamo, kako se prepletajo solze, smrt, žalovanje, vpitje, bolečine (Raz 21,4) z novim rojstvom iz Duha.

Apostoli doživljajo Veliko noč ne samo vstajenja, pač pa še prej Veliko noč trpljenja. V srcih jim zvenijo besede Učitelja: "Če so preganjali mene, bodo preganjali tudi vas" (Jn 15,20).

Tudi poznejša apostola, Pavel in Barnaba (na sliki), sta živ zgled trpljenja za Jezusa, ko vlivata pogum v srca učencev in jih spodbujata, naj vztrajajo v veri, rekoč: "Skozi veliko stisk moramo iti, da pridemo v Božje kraljestvo". Prepotovala sta širne pokrajine Male Azije, oznanjala, se priporočala Božji milosti za delo (Apd 14,21-27). Trpela sta po

zgledu Jezusa. Trpljenje pa je vedno združeno z rojstvom novega neba in nove zemlje (Raz 21,1). Saj Velike noči ne doživljamo brez trpljenja in služenja. Gre namreč za novo rojstvo. Pavel ga takole opisuje: "Stvarstvo nestrpno hrepeni po razodetju Božjih sinov... Saj vemo, da celotno stvarstvo vse do zdaj skupno zdihuje in trpi porodne bolečine. Pa ne samo ono: tudi mi, ki imamo prvine Duha, tudi mi zdihujemo sami v sebi, ko želimo pričakujemo posinovljenje, odrešenje svojega telesa" (Rim 8, 19-23). To odrešenje telesa, vstajenje, ni pa obujanje starega telesa, ki umre in razpade, razen pri Jezusu, ni oživljenje trupla kakor pri Lazarju, marveč je skrivnostno-novo stvarjenje. Ze biologija nam govori o popolni prenovi telesa v približno sedmih letih, dasi ostaja pri vsem uživanju in presnovi najrazličnejše hrane vedno naš jaz, mi, s svojim prenovljenim, a umrljivim telesom. Sam Jezus govori o pobeljenih grobovih, "ki se na zunaj zdijo lepi, znotraj pa so polni mrtvaških kosti in vsakršne nečistosti" (Mt 23,17), čeprav nikakor ne zmanjšuje pietete do teles umrlih. Vendar nas dviga v svet Duha, v svet pravičnosti in Božje ljubezni, ker je prav ta Duh, ki ga je obudil od mrtvih. To je namreč moč, Bog sam, ki ga nič ne more zlomiti: "Ne smrt ne življenje..." (Rim 8, 38-39). Kajti tu gre za ljubezen, ki je za vedno uničila smrt. Delovala je že prej v svetu. Saj so ljudje od vedno umirali za dobro stvar in za sočloveka, dasi nihče za sovražnika ter za novi Jeruzalem (Iz 62,2); za "novo nebo in novo zemljo" (Iz 65,17).

Gospod bo zapisal nov zakon v srca ljudi (Jer 31,31 ss). Dal bo novega duha in novo srce, odkritosrčno, čuteče in zvesto Bogu (Ezk 11,19; 18,31; 36,26). Bo tudi nova pesem (Iz 42,10; Ps 33,3; 40,4...). Bo novo ime, nova zaveza (Jer). Jezus govori o novih mehovich (Mt 9,17; Mr 2,22; Lk 5,38), novem vinu, ki ga bo pil v Božjem kraljestvu (Mt 26,29; Mr 14,25). Bo nov človek z novim imenom, bodo nove stvari, nova Jezusova zapoved ljubezni med brati. Bo novo življenje v nasprotju s tistim po črki ali po mesu (Rim 7,6).

Toda obnavljati se moramo iz dneva v dan (2 Kor 4,16; Kol 3,10) tako, da bo Kristus vse v vseh (Kol 3,11).

Potrudimo se torej, da bo Jezusova zapoved zares nova v naših skupnostih: v zakonu in družini, v narodu, med narodi. Tudi ljudski misijon naj poživi, utrdi in razširi to ljubezen.

Sem spada tudi goreče prizadevanje za nove duhovnike pri nas, za dobrodelnost, skrb za ostarele in kakorkoli trpeče, skrb za kulturo, za jezik, za naše domove, šole, za molitev in bogoslužje. Zlasti molitev bo dosegla novo rojstvo vsega. Bog ustvarja, dela vse novo, a ne brez nas. Saj ljubezen živi iz hvaležnosti do Boga.

Pavel, Barnaba, številni Božji prijatelji nam zgledno kažejo, kako lahko živimo Božjo ljubezen do soljudi, v sodelovanju z Bogom. Izprosimo si nekaj novega tudi pri nas.

ROMANJE SVETEGA OČETA V ZGODOVINSKE KRAJE ODREŠENJA

PO PAVLOVIH POTEH

JURIJ PALJK

Tudi največji skeptiki, dvomljivci, nasprotniki in seveda tudi omalovaževalci velikega dela, ki ga je sveti oče Janez Pavel II. že bil opravil na področju ekumenizma, zblizevanja med kristjani in predstavniki vseh drugih velikih svetovnih veroizpovedi, so morali te dni priznati, da si papež Janez Pavel II. resno prizadeva, ko se zavzema za mir in spravo med ljudmi, za večjo edinstvo med kristjani in predvsem pa za večje razumevanje in spoštovanje med velikimi verstvi na svetu. Vsi smo tudi na lastne oči videli, kako je sveti oče ponižno, a prav zato z velikim dostojanstvom na svojem romanju po poteh svetega Pavla v Grčiji in Siriji, priznal krivde kristjanov za velike grehe v zgodovini, prosil zanje odpustanje, a obenem tudi nakazal pot v prihodnost, ki je v zajemnem spoštovanju, sprejemanju drugega in drugačnosti ter seveda v veri v istega Boga.

Papež Janez Pavel II. je šel še dlje, saj se je na pastoralnem potovanju - romanju od 4. do 9. t.m. poklonil svojim pravoslavim bratom in jim ponudil roko sprave, skupno pot v prihodnost in storil morda še večje dejanje s svojim obiskom slovite mošeje v Damasku. Tudi muslimanskemu svetu je kot vodja katoliške Cerkve ponudil roko sprave in šel še dlje, ko je kot prvi papež, ki je kdajkoli vstopil v muslimansko svetišče, v mošeji v Damasku iskreno vzkliknil: "Srečen sem!"

V tem vzkliku, ki izraža vso papeževo človeško in krščansko dušo, lahko razberemo tudi papeževo olajšanje in zadovoljstvo, da mu je v svetem letu 2000 le uspelo prepričati muslimanske vernike in njihove vodje, kako pomembno je, da si bratje v Abrahamu podajo končno že roko. Samo leto dni kasneje, letos torej, je sveti oče kot prvi Petrov naslednik po muslimanskem običaju sezul svoje čevlje in vstopil v eno največjih muslimanskih svetišč na svetu in se zavzel za to, da ne bi v prihodnje nikdar več prišlo do spopadov med kristjani in muslimani, kajti: "Za vse tiste dogodke, ko so se kristjani in muslimani med seboj žalili, moramo prositi Vsemogočnega za odpustanje in si kristjani in muslimani odpustiti med seboj."

Kaj je lahko še večjega in v današnjem svetu moralno višjega, kot je papeževo dejanje odpustanja in njegove iskrene prošnje za odpustanje vsem tistim bratom, ki so danes zbrani v grški pravoslavni Cerkvi in vsem muslimanskim bratom, ki tudi verujejo v Edinega Boga, pa čeprav ga sami imenujejo Alah? Tu ni nobenega sprenevedanja in niti ne "tiščanja fige v žepu", ampak visoko moralno dejanje človeka, ki se zaveda pomembnosti evangeljskega sporočila. Gre za dejanje pristne krščanske ljubezni, za spravno dejanje brez primere v današnjem svetu! Sveti oče Janez Pavel II. namreč ne čaka, da bodo drugi prišli k njemu in ga prosili za odpustanje, sprave, ampak jo sam ponuja, v imenu vseh kristjanov jo ponuja in zanjo moli k Bogu.

Še več: v svojem ekumenskem zanosu se zaveda, da danes v svetu ne moremo živeti osamljeni in vase zaprti. Od tod njegova pot k pravoslavim bratom in tudi k muslimanom.

Ne zatiskajmo si oči in povejmo na glas, da je včasih sveti oče tudi v naših vrstah, v vrstah katoliške Cerkve nerazumljen, ker so tudi med nami še verniki in v našem svetu ljudje, ki zmotno mislijo, da se papež preveč ponižuje, ko druge prosi za odpustanje in jim ponuja roko sprave.

Kako zmotno je tako mišljenje!

Sveti oče pri teh spravnih dejanjih samo in dejansko živi evangelij, samo skuša narediti danes in tu vse, da bi kristjani zares postali eno, da bi medverski dialog z muslimani postal plodnejši, dostojnejši in človeka in vernika vreden. Papež se zavzema za boljši svet, ki bo lahko boljši in mirnejši samo takrat, ko bomo vsi ljudje v svojem bližnjem prepoznali svojega brata in ne več nasprotnika in nevernika, ne več pogana in ne zmotno verujočega, ampak bomo v vsakem člo-

veku videli bitje, ki je narejeno po božji podobi, človeka, za katerega je Kristus umrl in vstal, da bi ga odrešil. Kakšna vizija prihodnosti je to! V svetu, ki prisega na moč, delitve, vojne in denar, na premoč in sovraštvo na glas in vsem govori, da je pot do sprave in mirnega sožitja le v skupnem, medsebojnem odpustanju, sprejemanju drugačnosti in drugega in v skupnem prizadevanju za mir!

Sveti oče Janez Pavel II. je s tem, da je kot prvi papež v zgodovini šel v mošejo skupaj z muslimanskimi brati in z njimi molil, pokazal, da se ni potrebno nikogar bati, nikomur biti sovražni in do nikogar nezaupljiv, če le veruješ Kristusovim besedam, če le verjameš v edinega Boga.

Zato naj nikogar tudi ne moti dejstvo, da je papež kljub nasprotovanju določenega dela grške pravoslavne Cerkve takoj po prihodu v Grčijo (4. t.m.) poljubil grško zemljo in daroval sveto mašo s katoliškimi škofi v premajhni športni dvorani, ker krajevne oblasti niso dale (zaradi varnosti in ostrih nasprotovanj) na razpolago ve-

likega športnega stadiona. Papež Janez Pavel II. se zaveda, da ni pomembno vedno biti v prvi vrsti in vedno obdan z množicami, a pomembno je biti zraven, pomembno je povedati vsemu svetu, da katoliška cerkev želi spravo s pravoslavni brati in z muslimani.

Ko je papež Janez Pavel II. prosil pravoslavne brate v Atenah oproščenja in odpustanja za vse hudo, kar so jim bili storili katoličani v zgodovini, je patriarh grške pravoslavne Cerkve Cristhodosoulos prelomil vsak protokol in navdušeno zaploskal in s tem dejanjem tudi sam pokazal, kako prav ima sveti oče, ko si prizadeva za zedinjenje kristjanov. Ne to, kar nas ločuje, ampak to, kar nas združuje, mora biti vodilo vsem kristjanom, in to je Bog! Oba sta se tudi v skupni izjavi na Areopagu v Atenah, na kraju, kjer je sveti Pavel pridigal, zavzela skupna stališča za pot v prihodnost, ki jih lahko strnemo v stavek: Evropa ne sme pozabiti na svoje krščanske korenine, vsi kristjani si moramo prizadevati, da bi premagovali delitve med seboj, se zavzemali za še večje ekumensko gibanje.

Po približno 1950 letih se je sveti Pavel torej vrnil na hrib nad Atenami in ponovno pridigal o spravi in Kristusu!

"Ta papež je za zblizvanje grške pravoslavne Cerkve z rimskokatoliško Cerkvijo napravil s tem dejanjem, da je prišel sam v Atene, več, kot so storili vsi skupaj prej v desetih stoletjih!" je vzkliknil v Atenah neki opazovalec.

In kaj naj rečemo o svetem očetu, ki je sključen, star in bolan, a odločen, z negotovim korakom, a jasnim in svetlim pogledom, predvsem pa srečen vstopil v muslimansko svetišče v Damasku, v mošejo, v kateri se hranijo posmrtni ostanki Janeza Krstnika?

"Mir z vami!" je v arabskem jeziku rekel sveti oče in v teh besedah je skrito vse papeževo življenje, vse njegovo poslanstvo. Tudi sirski Veliki Muf-ti Hamad Kiftaro, ki je svetega očeta kot vrhovni predstojnik sirskih muslimanov sprejel, se je strinjal s papežem, ki je dejal: "Medsebojno si moramo odpustiti za vse krivice, ki smo si jih med seboj storili kristjani in muslimani! Vsemogočnega moramo prositi, naj nam vsem skupaj odpusti. Jezus nas uči, da moramo odpustiti žalitve, ki so nam jih prizadeli drugi, če hočemo, da nam bo Bog odpustil naše grehe!"

A ne samo to, ker je sveti oče nadaljeval: "V prihodnje si moramo prizadevati, da naši dve veroizpovedi ne bosta več prihajali navzkriž, kot se je to dogajalo prevečkrat v preteklosti, ampak morata med seboj plodno sodelovati!"

To so glavna sporočila tega velikega papeža z njegovega romanja po poteh svetega Pavla, o katerem je v mladih letih napisal tudi pesem. Morda se je spomnil, ko je srečen, utrujen, a obenem trdno prepričan v ljubezen evangelija hodil po njegovih poteh in sejal seme sprave za prihodnji, boljši svet.

VELIKO JURJEVANJE OB 50-LETNICI SLOVENSKE ZAMEJSKE SKAVTSKE ORGANIZACIJE

VZGOJNI POMEN SKAVTIZMA JE DANES ŠE BOLJ POMEMBEN

IVAN ŽERJAL

Vzgojni pomen skavtizma je danes še bolj pomemben kot nekoč, saj smo danes vedno bolj podvrženi navidezemu in neresničnemu svetu, ki nam ga vabljivo ponuja ekran. Skavtizem pa nas seznanja s konkretnim življenjem, ki zna biti tudi trdo, ter s konkretnimi prijemi, kot je npr. pomoč bližnjemu.

FOTO KROMA

S tem se tudi uresničuje Kristusova spodbuda darovanja in služenja sočloveku. Skavtizem prispeva tudi k ohranjanju dveh za Slovence temeljnih vrednot, in sicer slovenstva in krščanstva, na podlagi katerih stopamo v dialog z drugimi. To je prav gotovo osrednja misel, ki je izšla s sobotnega in nedeljskega velikega jurjevanja slovenskih tržaških in gorških skavtov na travniku blizu telovadnice v Zgoniku.

Jurjevanje je eden od osrednjih dogodkov skavtskega življenja, saj je zaznamovano z vsotopom novih članov v organizacijo. Letošnje jurjevanje pa je bilo nekaj posebnega in slovesnejšega, saj je potekalo v znamenju 50-letnice ustanovitve prve skavtske skupine v Trstu, iz katere se je v naslednjih letih pod vodstvom ljudi, kot so bili pokojni Jože Prešeren, Lojze Zupančič, Oton Berce, Ivan Theuerschuh in drugi, razvila velika organizacija delovnega značaja. Tako se je na zgoniškem travniku zbrala pisana množica rutk, ki so označevale veje vseh starosti, od volčičev in volkuljic pa do starejših skavtov in skavtinj in takih, ki so bili člani oz. članice organizacije že od vsega začetka. Eden od teh, bivši načelnik Pavel Fonda, je v svojem nagovoru poudaril, kako je skavtizem ena od pozitivnih stvari, ki jih je rodilo preteklo dvajseto stoletje. Goji ideale bratstva in miru, ki so še danes zelo živi, in ima še vedno izredno aktualen pristop. V svojem kratkem orisu zgodovine zamejskega skavtizma pa je lvo Jevnikar med drugim poudaril, da je zamejsko skavtsko gibanje s svojo 50-letno zgo-

dovino ena od bistvenih sestavin vseslovenskega skavtizma, ki bo prihodnje leto praznoval 80-letnico. Primorci so tudi dali svoj doprinos k oblikovanju vseslovenskega gibanja, saj sta bila v začetku 20. let primorska emigranta, brata Metod in Danilo Brezigar, med pobudniki prve slovenske skavtske skupine. Zamejski skavtizem se lahko s ponosom ozre na prehojeno pot, na vse tabore, jurjevanja, jamboree in človekoljubne pobude, kot npr. pomoč potresencem v Benečiji leta 1976. Pri tem pa naj se utrdi zavest o pomembnosti vzgojnega dela z mladino včeraj, predvsem pa danes in jutri.

Dvodnevno slavnostno jurjevanje so udeleženci doživljali dokaj intenzivno, kot člani šte-

vilnih delovnih skupin, ki so se posvetile orientingu, plezanju, jamarstvu, okoljstvu, poti preživetja, turnirju v roverčku, volčičem in volkuljicam, Jambor delavnici ter video in dia programu. V zgoniški telovadnici pa je bila na ogled razstava o zgodovini zamejskega skavtizma. Kot vsako leto so tudi letos stekle obljube novih članov, nedeljski popoldan pa je predstavljal višek jubilejnega jurjevanja s sv. mašo in tabornim ognjem, na katerem so predstavili zaključke raznih delavnic ter so stekli razni skeči in pozdravi gostov (predstavniki italijanskih skavtov, zamejskih tabornikov, koroških in slovenskih skavtov, predstavnice ženske veje SZSO in predsednika Sveta slovenskih or-

ganizacij Sergija Pahorja). Mašo je daroval škofov vikar za tržaške Slovence msgr. Franc Vončina ob somaševanju skavtskih duhovnih asistentov Bogomila Breclja, Marjana Markežiča in Toneta Bedenčiča. V svoji pridigi je msgr. Vončina poudaril vzgojni in duhovni pomen skavtizma kot konkretizacije Kristusovega izročila o služenju bližnjemu, pa tudi kot ohranjanja vrednot slovenstva in krščanstva. Pri tem se je tudi dotaknil vprašanja pravilnega razumevanja Kristusovega glasu in spoznavanja znamenj časov. Človek mora namreč vedeti, kje se nahaja in kaj hoče. Škofov vikar pa je pri tem tudi obžaloval, da se v petdesetih letih poseben član tržaške skavtske organizacije ni odločil za duhovniški poklic, da bi s svojimi brati skavti potem delil kruh življenja.

Slavnostno jurjevanje ni bilo edina pobuda v jubilejnem letu SZSO. V načrtih organizacije je tudi izid brošure o zgodovini skavtizma v Italiji, v oktobru pa naj bi potekala okrogla miza o vlogi skavtizma v zamejstvu. Zamejski skavti želijo tudi dopolniti razstavo o slovenskem skavtizmu z večjim doprinosom iz zamejstva. V okviru praznovanj bo tudi vsak steg pripravil srečanje s starimi skavti, zaključni del praznovanj ob 50-letnici pa bo SZSO organizirala skupaj z Združenjem slovenskih katoliških skavtov in skavtinj iz Slovenije poleti leta 2002 na Sv. Višarjah: ob tisti priložnosti bo tam skupni jamboree, ki bo istočasno praznovanje 50-letnice prvega zamejskega skavtskega tabora, pa tudi 80-letnice nastanka skavtizma na Slovenskem.

SVETNIK TEDNA

9. MAJA

SILVESTER ČUK

PAHOMIJ, OPAT

Današnji godovnjak sveti Pahomij se je začel zanimati za krščansko vero zato, ker je srečal verne ljudi, ki so se dosledno ravnali po Jezusovih besedah: "Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste ljubili drug drugega." Ko je bil star dvajset let, so ga namreč proti njegovi volji hoteli spraviti v rimsko vojsko. Da ne bi pobegnil, so ga z drugimi upornimi novinci zaprli v ječo, kjer so jih s stradanjem hoteli omeščati. To se je pripetilo v mestu Tebe v Zgornjem Egiptu. Mimo zopora so hodili meščani. Nekega večera so neznanči zaprtim fantom prinesli hrano. Povedali so jim, da redno strežejo lažnim jetnikom, ker so kristjani in tako ravnajo "zaradi Boga v nebesih". Njihova dobrotja je Pahomija razveselila in mu to vero prikupila. Ko so ga na naboru za vojaške novince pripoznali za nesposobnega vojaške službe, je iskal zveze s kristjani, se dal poučiti in je prejel sveti krst.

Ohranil se je življenjepisa tega moža v arabščini, v katerem najdemo precej verodostojnih podatkov. Rodil se je leta 287 v poganski družini v Zgornjem Egiptu, kjer krščanska vera še ni bila splošno znana. Pahomij se je z njo seznanil, ko je bil v telesni stiski, kot smo slišali. Potem ko so ga tisti, ki so nabirali vojakov, pustili domov, je nekaj časa živel med kristjani in s krstom postal član njihovega občestva. Pred krstom je imel videnje: rosa z neba je padala na njegovo glavo in dalje na njegovo desnico. Slišal je tudi glas, ki mu je naročil, naj pomaga ljudem, svojim bratom, Bog sam mu bo razodel, kako naj to stori.

Po notranjem navdihu je šel k staremu puščavniku Palamonu, pri katerem je ostal v šoli bogoljubnega življenja sedem let. Naučil se je strogih postov, popolnega obvladovanja volje, ki naj se pokorava Bogu, predvsem pa premišljevanja, ki naj spremlja tudi ročno delo in prehaža v otroško zaupno molitev. Palamon ga je učil, da je puščavnik povezan s Kristusom, Kristus pa z vsem človeštvom - po Kristusu je torej tudi puščavnik povezan z vsemi ljudmi.

Po sedmih letih je šel Pahomij globlje v puščavo. Kmalu so se mu pridružili še drugi in zaživel so v skupnosti po zgledu prvih kristjanov v Jeruzalemu, ki jim je bilo "vse skupno". Vsako nedeljo so odhajali k božji službi, se hranili z božjim kruhom in se veselo prepevajoč vračali v svojo samoto. Njihov zgljed je privabil številne posnemovalce in nazadnje je imel Pahomij že osem velikih samostanskih družin, nekako po sto bratov vsaka, ena posebej za žene. Spet je šel še globlje v puščavo in nastala je nova samostanska naselbina. Bratje so - kot povesod - postavili cerkev, gostišče za popotnike in reveže, dobro je bilo poskrbljeno za bolnike. Uredili so si tudi vrtove, njive in delavnice, da so živeli od dela svojih rok. Vsako naselbina je bila podobna tistim, kakršne je tristo let kasneje ustanavljal sv. Benedikt, oče zahodnega menišstva, ki se je ravnal po znamenitem načelu: "Moli in delaj!" Pahomij je, ne da bi vedel, postal veliki mojster skupnega samostanskega življenja: poleg puščavnikov ali eremitov je Cerkev po njem še dobila kojnobitske samostane, kakor pravimo v urejenem občestvu živečim menihom. Redovna pravila so nastajala naknadno, kot sad pridobljenih izkušenj in božjih navdihov.

Pahomij je dočkal šestdeset let zemeljskega življenja. Ko je obnemogel, je hvalil Boga, da mu je dal okušati ljubečo skrb bratov. Vsem skupnostim je določil naslednike v vodstvu in umrl za kugo 9. maja 347. Na ta dan so se ga vedno spominjali na Vzhodu, po novem koledarju pa tudi na Zahodu.

IDRIJA / ODKRILI SPOMINSKO PLOŠČO MSGR. DR. FRANCU MOČNIKU

V TRAJEN SPOMIN!

FOTO A. KOVACIC

FOTO A. KOVACIC

V torek, 1. maja, je župnija sv. Jožefa delavca in svete Barbare v Idriji praznovala trojni praznik. Vsako leto na ta dan Idrijčani slovesno praznujejo god farnega zavetnika svetega Jožefa, spominjajo se posvetitve nove župnijske cerkve, ki na tem mestu stoji od leta 1969, letošnje slavje pa so posvetili še spominu na svojega velikega rojaka, duhovnika msgr. dr. Franca Močnika.

Franc Močnik, ki je v povojnem času postal ena najbolj uglednih osebnosti na Gorškem, kjer je tudi živel in delal ter pre-

življal jesen svojega življenja, se je leta 1907 rodil v tipični idrijski knapovski družini. Po uspešno zaključenem šolanju na prvi slovenski realki v domačem kraju se je odpravil v Bologno, kjer je z doktoratom zaključil študij matematike in se sele nato odločil za bogoslovje. Po službovanju v Črnem Vrhu nad Idrijo, Vrtolji, Gorici in Solkanu je bil imenovan za apostolskega administratorja, zaradi česar pa je bil deležen neusmiljenega nasprotovanja povojne oblasti in nasilnega izгона iz Jugoslavije, kamor se dolga leta ni smel vrniti.

V zamejski Gorici je opravljal službe duhovnika, učitelja, profesorja, vzgojitelja bogoslovcev in mladine, bil pa je tudi sodelavec Goriške Mohorjeve družbe in časopisa Katoliški glas. Do lanskega novembra, ko je umrl v 94. letu starosti, je ostal predan svojemu poklicu, preprost in skromen ter zelo navezan na svojo rodno Idrijo. Že na predvečer letošnjega praznika župnije so se Idrijčani zbrali v prostorih župnišča in prisluhnili predstavitvi knjižice *Moji spomini*, ki je izšla pri GMD. Spomine dr. Franca Močnika je predstavil duhovnikov prijatelj, urednik Joško Kragelj (na sliki desno).

Slovesnost se je nadaljevala naslednji dan, na sam praznik, ko so pomembnemu rojaku posvetili slovesno bogoslužje. Po maši je župnik iz Steverjana in starosta idrijskih duhovnikov Anton Lazar pred župnijsko cerkvijo odkril spominsko ploščo dr. Francu Močniku, ki jo je ob ubrani pesmi domačega župnijskega mešanega pevskega zbora in navzočnosti številnih vernikov iz Idrije in drugih krajev blagoslovil idrijski dekan Ivan Blažič.

HP

MLADI IZ LJUBLJANE DO AJDOVŠČINE

DOM DUHOVNOSTI V KANJEM DOLU

HELENA PREGEL

Od preteklega tedna dalje je koprski škofija bogatejša za nov dom duhovnosti v Kanjem Dolu, ki bo za razliko od številnih drugih podobnih domov širom škofije v prvi vrsti namenjen osnovnošolskim otrokom.

Vasica Kanji Dol, za katero marsikdo morda sploh še ni slišal, leži na jugozahodnih obronkih Javornika. Nekoč je na čudovitih senoženih in obronkih gozdov živelo precej ljudi - ne le v Kanjem Dolu, tudi na Javorniku, Strmcu in Vodcah. Na domačijah so se preživljali s kmetovanjem, pozimi pa izdelovali tudi suho robo. Sredi vasi, 950 m nad morjem, je stala šola, nekdanje imela vas celo svojo dramsko skupino. A večino ljudi je, kljub številnim lepotam, ki jih tamkaj ponuja neokrnjena narava, pot vodila v dolino. V Kanjem Dolu dandanes vztraja le še osem povečini ostarelih ljudi.

Že v letošnjem letu pa bo Kanji Dol obiskalo precej več ljudi kot poprej in v vasi bo spet

slišati smeh otrok, saj je pred nedavnim v tej vasi svoja vrata odprl nov dom duhovnosti, v katerem se bodo predvsem poleti odvijali tedni duhovnih vaj za osnovnošolske otroke. V dom duhovnosti so preuredili zapuščen Košparjevo domačijo, iz katere je izšel tudi eden od trinajstih otrok, ki so se rodili v zadnji tamkaj živeči družini Rupnikovih, duhovnik Niko Rupnik.

Nov dom duhovnosti, v katerem je bila preurejena Košparjeva domačija, je pridobitev za vso koprsko škofijo, je ob blagoslovitvi v sredo, 2. maja, povedal koprski škof Metod Pirih, ki je ob tem dogodku vodil izjemno prijetno in domačno bogoslužje kar na podstrešju domačije, kjer so se mu pridružili številni verniki iz črnovrškega, pa tudi drugih slovenskih krajev.

Rupnikovi, ali Košparjevi po domače, so svojo domačijo izročili v upravljanje redu šolskih sester iz Sturij na Ajdovskem. Te bodo odšle pod vodstvom izkušene voditeljice podobnih dejavnosti sestre Rebeke Kenda pri-

pravljale tedne duhovnosti. V skromnem domu bo sestra Rebeke ob pomoči mladih animatorjev skrbela za vzgojo otrok, čudovito okolje pa jim bo zagotovilo ponujalo izjemne možnosti za preživljanje počitniškega časa v neokrnjeni naravi.

Sestro Rebeke so se že v minulih desetih letih mnogi otroci, vsaj za teden dni umaknili hrupu in betonu. Preden jih sprejme marljiva redovnica v svojo skupino, nikoli ne pozabi poudariti, naj s seboj prinesejo spalno vrečo in obutev za hojo po planinah, mobilni telefon pa naj raje pustijo kar doma.

"Iz Ljubljane preko Logatca, Godoviča in Črnega Vrha proti Ajdovščini. Z Gorškega pa do Ajdovščine in preko Cola. Od tod še štiri kilometre po ozki makadamski cesti. Edina hiša tik ob levi strani ceste je dom duhovnosti, Kanji Dol 7." Tako bo letošnje naračala mnogim staršem, ki ji bodo svoje otroke zaupali v varstvo v poletnih tednih od junija do avgusta ter v njeni družbi letos spoznavali vrline svetniškega življenja Marije Goretti ter lepote neokrnjenega koščka slovenske zemlje.

5

ČETRTEK,
10. MAJA
2001

SPET ODLIČEN LET KONDORJA

JURIJ PALJK

Govorimo o morda najbolj znani knjižni zbirki na Slovenskem, o Kondorju, ki izhaja pri Založbi Mladinska knjiga v Ljubljani. Dne 25. aprila so v Ljubljani v znanem Jazz klubu Gajo uredniki Mladinske knjige priredili odlično knjižno predstavitev, tako, kakršnih že dolgo nismo doživeli. Predstavili so štiri nove knjige v zbirkah Kondorja; tri v zbirki Klasični Kondorja in eno v Kondorju. Zaporniški roman *Levitana* Vitomila Zupana in slovit *Živalska farma* Georga Orwella sta doživela v Kondorju drugi ponatis, medtem ko sta *Pijani čoln*, Izbrano delo Arthura Rimbauda, in *V Babilonskem rovu*, izbrani spisi Franca Kafke, čeprav tudi ponatisa lahko danes prav tako sodobna in prepričljiva, kot sta bila takrat, ko sta na Slovenskem prvič izšla.

V *Babilonskem rovu* je knjiga izbora krajših proznih zapisov, pisem, dnevninskih zapisov, slovitega *Pisma očetu* v minulnem stoletju morda najbolj pomembnega pisatelja v nemškem jeziku. Kafka je namreč tisti avstrijski pisatelj judovskega rodu, ki je najgloblje posegel v sodobno literaturo s temeljitim pisanjem o človeški podzavesti, iz ka-

tere je kot pisatelj vlekli na dan in v naš realistični svet take opise in zgodbe, za katere še danes velja, da so korenito spremenili način pisanja marsikatere pisca dvajsetega stoletja. Kot je delal urednik Kondorja Aleš Berger, je Kafka še danes osupljivo moderen, saj nas nagovarjata tako njegovo literarno delo kot tudi njegova pretresljiva človeška usoda. Kafka sta v slovenski jezik po izboru Tineta Hribarja prevedla Jože Udovič in Lado Kralj, prvič je bil objavljen v slovenskem jeziku leta 1985, svežina jezika in prevodov pa je taka, da je bilo delo vredno in nujno ponatisniti.

Kdo ne ve za usodo pisatelja Vitomila Zupana, ki je kot partizan-prvoborec v drugi svetovni vojni vseeno kmalu po vojni moral v zapor, bil obsojen na petnajst let trdega zapora in v jetnišnicah tedanje Jugoslavije preživel sedem let svojega nabito polnega in vitalnega življenja? Z Ludvikom Mrzelom si Zupan deli najdaljši zaporniški staž med slovenskimi pisatelji in pesniki. V *Levitani* opisuje Vitomil Zupan svoje zaporniške dni z izjemnim življenju zapisanim notranjim nabojem, ki ga je sicer označeval vse življenje. Roman je po mnenju Vanese Matajca, ki je delu napisala spremno besedo, moj-

strsko prepletanje dokumentarističnega pisanja in leposlovja; gre za literaturo, ki je vraščena v čas. *Levitana* je bil napisan deset let pred prvo izdajo, ki smo jo na Slovenskem dobili šele leta 1982; prebrali smo ga takrat na dušek, pa čeprav je roman že izgubil na politični aktualnosti, kar je bilo po svoje za roman dobro. Vitomil Zupan je prav v *Levitani* najbolj živ in radoživ vitalist, življenju zapisan človek, ki se ne vda ne malodušju ne socialistični prevzgoji in tudi ne "mrtvemu času", ki je za zapornika lahko usoden. Pesnik in prevajalec je že leta 1984 objavil prvič v slovenskem jeziku izbrana dela Arthura Rimbauda, enega največjih pesnikov minulega stoletja, gotovo enega zares velikih poetov, ki so morda najgloblje posegli v svetovno poezijo. V Kondorju je tokrat pod naslovom *Pijani čoln* tudi Brane Mozetič pregledal svoje prevode, sam opravil izbor poezij in t.i. iluminacij, pesmi in prozi. Mozetič je tudi napisal spremno besedo in nekaj več o pesniku samem, ki se je odpovedal poeziji že pri dvajsetih letih, a s svojo pesniško besedo vseeno zapustil za seboj globoke duhovne brazde.

Vsekakor je bilo poglavje zase poslušati, kaj sta o ponatisu *Živalske far-*

me Georga Orwella imela povedati urednica in prevajalka Orwellovih esejev Tina Mahkota ter prevajalec *Živalske farne* Boris Grabnar. Če je Tina Mahkota strokovno, jasno, a tudi življenjsko lepo in z velikim spoštovanjem spregovorila o Orwellu, ki "se je izpisal v smrt leta 1950, še zelo mlad, pri 47 letih, izmučen od pisanja", in nam naslikala njegovo literaturo, ki je bila vsa zapisana svobodni in idealizmu, pa nam je prevajalec Boris Grabnar podal čudovito sliko iz polpretekle slovenske dobe, ko je sam prevedel Orwellovo *Živalsko farmo* in jo izdal pri Tehnični založbi Slovenije kot znanstveno fantastiko, kar pa knjiga seveda ni, saj gre za pripoved o prašičji farmi in prašičih, ki se grebejo, prerivajo in požrešno vedejo pri koritu... "Če svoboda je, je to svoboda izražanja!" je nekdo vzkliknil Orwell, ki je knjigo *Živalska farma* napisal med drugo vojno, jo ponudil 17 britanskim založbam, ki pa mu je niso hotele izdati, ker je takrat Velika Britanija bila pač zaveznica Sovjetske zveze. V knjigi Orwell, ki je bil sam po prepričanju idealističen, a tudi skeptičen socialist, opisuje, kam privede človeška norost, boj za oblast. Orwella so najbolj bolele pritlenosti, "majhnosti, ki se trgajo za naše duše". Bil je zelo jasnoviden tudi, kar se tiče globalizacije, izrazil mošter in svobodoljubljen duh. Boris Grabnar

je Orwella prevajal v času socializma in mojstrsko izbral takratni socrealistični jezik, kar daje knjigi še poseben čar.

"Ko sem prevajal, sem bil prepričan, da moram za Orwellovo smešenje revolucije s prašičjo farmo uporabljati takratni samoupravni žargon," je povedal Grabnar, ki je dejal, da mu jo je le nekako uspelo uvrstiti na seznam znanstvene fantastike pri Tehnični založbi. Knjiga je leta 1970 doživela izjemen uspeh, prodali so jo v več kot deset tisoč izvodih, saj je bila takoj ponatisnjena, tako, a je Kondorjeva izdaja že tretji slovenski ponatis. "Vsa zadeva pa ne vzbuja samo smeha, ampak tudi veliko in globoko razmišljanje nad našo človeško usodo, saj gre v bistvu za pamflet o vsaki oblasti", je zaključil Grabnar.

V knjigi pa so tudi prvič v slovenski jezik prevedeni eseji, za kar je poskrbela Tina Mahkota, spremni besedi pa sta napisali Alenka Puhar in Tina Mahkota, ki je dejala, da si sama želi, da bi na Slovenskem bolje spoznali Orwella, ki je zares velik pisatelj.

Uredniku Kondorja Alešu Bergerju se ob njegovi želji, da bi knjige našle pot med bralce, še posebej *Levitana* in *Živalska farma*, ki sta na slovenskih knjižnih policah odsotni že preveč časa, lahko samo radi pridružujemo. Te knjige je potrebno prebrati!

GOVOR DR. DRAGA ŠTOKE NA PRAZNIKU FRTALJE, 1. MAJA, V RUPI

OHRANIMO SVOJE RESNIČNE VREDNOTE

Dragi Rupenci, spoštovane gospe in gospodje, spoštovani gostje.

Letos ima Praznik firtalje v Rupi še poseben pomen, in to iz več razlogov, katerih važnosti se bom skušal vsaj na hitro dotakniti.

Kot vedno v vseh teh letih, odkar je tu v Rupi Praznik firtalje (ki je bil vedno združen z bogatim kulturnim programom), sovpada ta praznik s Prvim majem, ki je svetovni dan dela, miru in napredka za vsakogar, ki si želi živeti mirno življenje, posvečeno delu, družini in okolju, v katerem živi. Prvi maj je praznik vseh, ki si v potu svojega obraza služijo vsakdanji kruh, je praznik delovnega ljudstva, kakršno je naše slovensko ljudstvo od vedno bilo. Ko zremo kot Slovenci v našo daljino ali bližjo preteklost, ni nam težko odkriti našo delavnost, marljivost, vztrajnost tako doma kot na polju, tako v tovami kot v vinogradu, tako v uradu kot v svoji obrtni delavnici ali trgovini: povsod smo v teku stoletij znali doprinesiti svoj delež k splošnemu napredku in blagostanju družine oziroma skupnosti, v kateri smo živeli. Da je temu tako, pričča že en sam pogled na naše skrbno obdelovane njive, na naše urejene domove, na naše lepe in prijetne vasi, tu v zamejstvu kot v Sloveniji. Ni nam bilo treba čakati krivih prerokov, ki bi nas šele učili, kaj je resnični napredek, kaj je zares trdo delo, kaj je vsestranski razvoj našega ljudstva: Slovenci smo od svojih davnih časov bili trdno zakorenjeni v želji in poslanstvu po boljših časih, po neomajni zvestobi svoji zemlji, svojemu delu, splošnemu napredku vseh ljudstev.

O neomajni želji po delu in zvestobi svoji zemlji, svojemu delu, svojim navadam in zakorenjenim tradicijam, nam torej pričajo naše vasi in naša mesta že stoletja in stoletja.

Tisočletnica Gorice je v tem oziru zgodovinsko oprijemljiv dokaz naše vztrajnosti in delavnosti. Pred tisoč leti je bilo črno na belem v zgodovinskem dokumentu zapisano, da ima to mesto slovensko ime: Gorica! In temu mestu ste goriški Slovenci tisoč let zvesti, zvesti v delu, zvesti v slovenskih tradicijah, zvesti po rodu in jeziku. Kaj je lepšega ob tisočletnici mesta Gorice od te ugotovitve: tisoč let smo že tu ob Soči, tisoč let ste v dobrem in slabem, v miru in vojnah, v demokraciji in diktaturah z vsem srcem goriški rojaki predani slovenstvu, željni po splošnem razvoju, po sožitju med tu živečimi narodi. želja treh narodov, slovenskega, furlanskega

in italijanskega, živeti v miru med seboj, v spoštovanju jezika svojega sosedu, v spoštovanju njegove zgodovine in kulture je močnejša od raznih sovinitov, narodnih nestrpnosti in celo sovraštva, ki so v bližji preteklosti hotela iz mesta Gorice napraviti mesto razdora in razprtij med tu živečimi narodi. Ljudje, ki celo danes, v tretjem tisočletju, hočejo iz mesta Gorice napraviti mesto enega samega jezika, gredo proti zgodovini, gredo proti resničnemu razvoju. Mesto Gorica je nastalo na slovenskih tleh, njenemu razvoju so pripomogli različni narodi, a predvsem mi Slovenci. Kdor hoče ta razvoj v bodočnosti kakorkoli okrniti ali celo zanikati zgodovino mesta Gorice, dela proti resničnemu razvoju, dela proti trem narodom, ki sestavljajo srce Gorice, dela proti zgodovini kot taki, ki ga bo v končni fazi tudi postavila na laž in dokončno obsodbo.

Dragi rojaki!

Letos praznujemo Prvi maj in naš domači praznik še v drugem pomembnem trenutku: letos je rimski parlament na dan svetega Valentina in na dan slovenskih, torej tudi slovenskih apostolov Cirila in Metoda, končno le izglasoval toliko pričakovani zaščitni zakon za slovensko narodno manjšino v Italiji, to je za nas vse, ki živimo na tej zemlji že tisoč let, z veliko muko je bil izglasovan v parlamentu ta, od nas toliko pričakovani zakon. Ko sem 14. februarja sledil v rimskem senatu odobritvi vseh 28. členov zaščitnega zakona, nisem mogel kaj, da ne bi mislil najprej na vse tiste, ki so si za ta zakon prizadevali polnih trideset let, a ki jih žal danes ni več med nami. Pa tudi na vsakega posameznega Slovenca sem pomislil, na slovenskega kmeta, na slovenskega delavca, na slovenskega izobraženca, ki si je ta zakon tako iskreno vsa ta desetletja želel in zanj tudi delal povsod, kjer je le mogel: doma, v prosvetni dvorani, v kulturnih domovih, v cerkvi, v političnem življenju: odobrilev zaščitnega zakona je sad vsakogar od nas, ki smo se zavedali, da nas mora država, v kateri živimo, prej ali slej tudi uradno, preko parlamenta in vlade, dokončno in za vselej priznati kot samostojno narodno skupnost.

Kako zelo grešijo proti narodu in posamezniku tisti, ki bi radi bili zastavonoše tega zakona, tisti, ki bi radi vse skupaj in vsakega posameznika monopolizirali pod svojo zastavo in ideološko idejo in si lastili celo tiste pravice, ki jih nikakor ne morejo imeti, saj so vsa ta leta trdega boja za zaščitni zakon vse prevečkrat skušali v njem iskati le svoje ideološke koristi in poglede, saj jim ni bilo mar, da bi imeli Slovenci v rimskem parlamentu zajamčenega svojega predstavnika, ampak jih je bolj brigalo, da bodo oni imeli svojega in samo svoji stranki in ideji zvestega privrženca, mi pa si želimo, da bi končno v rimski parlament prišel človek, ki bo izvoljen na to mesto od vseh Slovencev in bo zato tam predstavljal vso našo narodno skupnost, vse Slovence v zamejstvu, ne pa samo del našega zamejskega telesa. To je največja napaka nekaterih: da niso enostavno hoteli zajamčenega slovenskega zastopstva v parlamentu, da niso hoteli vztrajati do konca na predlogu, da bi Slovenci v zamejstvu imeli zagotovljene poslanca oziroma senatorja, ki bi predstavljal vse naše ljudstvo. Tega žal ni v zakonu, ki je bil 14. februarja izglasovan v parlamentu. A mi ne smemo odnehati od tega, mi imamo pravico imeti v Rimu svojega zastopnika, zato si je treba prizadevati, da bo v bližnji bodočnosti, že za prihodnje parlamentarne volitve, zaščitni zakon tako spremenjen in dopolnjen, da bomo Slovenci končno le imeli svojega zagotovljenega predstavnika v parlamentu, tako kot ga imajo Francozi v Dolini Aoste, tako kot ga imajo Nemci na Južnem Tirolskem, tako kot ga imajo Italijani v Sloveniji in na Hrvaškem.

Da se povnem k zakonu, zaščitnemu zakonu seveda: vsi smo pozdravili njegovo odobritev, posebej zato, ker so v njem prvič jasno in nedvoumno imenovani tudi Slovenci v videmski pokrajini, to je v Benečiji in v Kanalski dolini, v Terski dolini in v Režiji. A dejstvo je tudi, da je zakon pomanjkljiv, nedorečen, v nekaterih členih celo nezadosten in slab: treba ga bo zato čimprej dopolniti in izboljšati. Nekaj bo to odvisno od paritetne komisije, ki bi morala biti kma-

lu imenovana; nekaj od občinskih svetov v krajih, kjer živimo Slovenci, največ pa seveda od nas samih. Treba bo paziti na izvršilne norme, ki morajo temu zakonu slediti, predvsem kar zadeva dvojezično šolo v Špetru in naše glasbene šole, to je Glasbeno matico in Emil Komel. Z zadovoljstvom lahko zato tu povem, da bomo jutri predstavniki Glasbene matice in Emila Komela v Rimu na pristojnem ministrstvu, kjer se bomo sestali skupaj z vodstvom tržaškega konservatorija Tartini za pogovor in najbrž, vsaj upamo, za dokončen sklep o ustanovitvi samostojne slovenske sekcije pri konservatoriju z možnostjo, tak bo naš predlog, za podsekcijo v Gorici. Skupaj s predsednikom Emila Komela dr. Damjanom Hledetom in obema našima ravnateljema Kraljem in Kerševanom bomo skušali zastaviti vse naše sile zato, da bo ustanovljena taka slovenska glasbena sekcija, ki bo resnično zadostila našim načrtom in upom, ki bo zadovoljila naše učno osebje, ki bo končno uresničila naše davne želje po visoki glasbeno šolski izobrazbi in študiju ustreznih diplom. Zagotavljam vam, da bomo v zagovarjanju naših pravic in pričakovanj, ki so pravice in pričakovanja vsega našega ljudstva, zares odločni in dosledni.

Dragi rojaki, spoštovani gostje!

Naš letošnji praznik sovpada še z drugim pomembnim zgodovinskim dejstvom: z vstopom v novo tisočletje. O tem je bilo že mnogo napisanega in izgovorjenega, ni, da bi se tu ponavljal. Rad bi samo poudaril, da smo srečni, da smo kot posamezniki dočakali vstop v novo tisočletje, ker je tak mejnik pač že sam na sebi nekaj veličastnega in enkratnega obnem.

Tak pomembni vstop v novo ero, pa nam vsem pomeni še nekaj drugega, posebnega, prav tako lepega: da smo dočakali novo tisočletje kot zamejska narodna skupnost, ki je kljub vsemu še vedno tu prisotna in živa: na kulturnem, na športnem, na verskem področju. Mnogi bi nas hoteli videti že davno mrtve in pokopane, mi pa smo kot slovenska narodna skupnost tu še vedno živo prisotni in močno delavni, zvesti svojim tradicijam, svojemu narodu, svojemu

slovenskemu jeziku in zgodovini. Od Milj do Trbiža nam bije srce v duhu in ritmu Prešernove želje "žive naj vsi narodi". Da: žive naj vsi narodi, a naš slovenski še posebej! Dovolite mi to iskreno željo, saj si to naš narod, potem ko so mu že nekateri prerokovali konec, zares zasluži. Še smo živi in voljni dela na tej naši zemlji, kljub občasnim težavam, krizam in tegobam. Toda tu smo in tu mislimo tudi obstati, čeprav so nas z ene strani nekateri hoteli prek Gonarsa in Dachaua iztrebiti, drugi pa enostavno hoteli proletalizirati in odvzeti narodno čustvo in ponos. Smo še vedno tu: živi in delavni, tudi že z mladimi rodovi na čelu, trdno si v svesti, da ohranimo na tej zemlji svoj jezik, svoje tradicije, pripadnost slovenskemu narodu. Kako zelo se motijo, naj mi bo tu dovoljeno poudariti, tisti ljudje, posebej pa tisti govorniki ali časopisi, ki stalno pisarijo in govoričijo o našem narodu in poudarjajo, kako da je to majhen narod, kako da smo maloštevilna narodna skupnost, in to počenjajo tu doma in po svetu. "Žal smo majhen narod" poudarjajo stalno ti ljudje, tudi ljudje na vrhovih slovenske države in nekateri tu v zamejstvu: jaz pa pravim: mi nismo pripadniki majhnega naroda. Mi smo pripadniki velikega naroda, saj je narod, ki je izšel ves prečiščen iz epohalnih dogodkov prve in druge svetovne vojne, narod, ki je izšel zdesetkan iz uničevalnih nemških in italijanskih koncentracijskih taborišč, narod, ki je dal svetu pisatelje, pesnike, izumitelje, športnike, kulturnike in izobražence, gotovo enak drugim, morda za kako številko večjih narodov, ki pa v končni družbi velikih milijardnih narodov pomenijo nič več in nič manj kot pomenimo Slovenci, ki živimo ob Jadranskem morju in ob vzhodju triglavskih vrhov. Smo narod, narod s svojo tisočletno zgodovino in kulturo, smo narod s svojim tisočletnim delom za obstanek in razvoj na svoji zemlji. Nič več in nič manj nismo, zato naj nihče od nas ne govori več o nas kot o pripadnikih malega naroda ali male države.

Tudi to sem želel poudariti na letošnjem našem prazniku, v tej prelepi vasi ob čudoviti lepi Vipavi, ki hiti v objem svoji večji sestri - Soči.

Hvala vam za pozornost in želim vam vsem prav prijetno nadaljevanje današnjega praznika. Ostanimo ene misli in vedno zavednega slovenskega srca. Bog vas živi!

POPOLDANSKA NAVLAKA

ZANIMIV IN POUČEN ČLANEK ZNANEGA ITALIJANSKEGA POLITOLOGA

OBNOVLJENO SUŽENJSTVO NA TV-EKRANU

Že zdavnaj je skopnela moja volja po tem, da razmišljam o koristnosti ali škodljivosti televizije, večkrat namreč topoumno spremljam vrsto prizorov z vezjem ali medvezjem reklame, sledim neslanostim kot bebec, da bi le prišel do tistega delčka sporeda, ki bi me potešil. Nemalokrat leno pritisnem tipke na razdaljo oziroma na daljinski upravljalca, ki je sicer pri vsakem novem televizorju bolj kompliciran, tako da tipka samodejno nekje obtiči, in na mah postanem potencialni gledalec vseh mogočih neumnosti in neslanosti, zlasti v času uležanosti in utrujenosti.

Da pa ni vselej tako in da v poplavi plehkosti zadržim v meni pozornost na vsiljeno ponorjenost določenih oddaj, opravičuje tudi slednje takim posrednim tv-srečanjem in okroglim mizam, ki poplitvijo moj duhovni dom.

Omenil bi oddaje, ki se zvrščajo ob urah kosila tja do četrte ure, zlasti na 5. kanalu ali na Canale 5. Pred sprejemljivimi ali celo profesionalno dobro zastavljenimi poročili, čeprav včasih tendenčno vprašljivimi, se v nedogled odvijata nadaljevanka *Vivere*, po poročilih pa kar po vrsti še dve intrigantski konstrukciji, kot sta nadaljevanki *Beautiful*, v kateri se Amerikanci v popolnem brezdelju posvečajo komplicirani moralni fakturi protagonistov, in pa od nedavna predvajani italijanski *Cento vetrine*, kjer se na grotesken način pletejo in razpletajo usode s ponesrečenimi čustvovanji in posiljeno etikio, ki hočeš nočeš pušča pečat tudi v sicer urejenih družinskih razmerah in ne nazadnje v naših gospodinjstvih. Če dodamo, da je vdor brezobzirne reklame med razvlečenimi tv-limonadami obvezen in nepogrešljiv, med sedanjo volilno kampanjo pa vsiljeni spoti najbogatejšega Italijana samoumeven, se s tesnobo sprašujem, kakšna bodo osnovna načela našega življenja v bodoče. Ali so nagel uspeh, profit in nabritost posameznikov res osvobajajoči elementi prihodnosti? Kdaj se bomo zdržnili nad temi zablodami, ki nam inercialno lezejo pod kožo in nas pretkano zasušnjujejo?

In ker že govorimo o novi obliki suženjstva, dosega prav ta višek v oddaji *Moški in ženske*, sicer izredno spretno in prevečane (sama nastopi tudi v vmesnem spotu *Eminflexa!*) Marie De Filippi, ki imata itak z možem Maurizioom Costanzom v zakupu Canale 5. Da, pravo, nič prikrito novo suženjstvo, predvsem žensko. Ne morem trditi, da je vse zanič, tu in tam naletiš na zapleteno človeško usodo, ki jo želijo ljudje, v neskončnem tunelu nezmožnosti razsojanja, prikazati in poiskati izhod iz njega, vendar ko gre za defile žensk, ki razkrivajo ne samo svoje drobne slabosti, ampak pri tem vpletajo v svojo lepljivost tudi svoje najbližje, morda celo nekdanje družinske člane, je vsako dostojanstvo poraženo, tako da postaja obzirnost do zasebnosti že pregreha.

V showu Marie de Filippi se seveda zvrščajo posamezni moški s svojim "fascino graffiante" ali po naše agresivnim šarmom, o katerem po duhu uboge in postolovščin željne samoprijavljene ponoči kar sanjajo, podnevi pa medlijo. Imam vtis, da izbranki - med že zavrnjenimi s povešenimi glavami - pregledajo tudi zobovje, kot so to počeli s črnimi sužnjami na sklicanjih na ameriških tržnicah. Nesprijemljivo in za Mario De Filippi nečastno, za nas vse pa ti pojavi v resen in hkrati trpek premislek.

ALEKSIJ PREGARČ

"IN NAŠI VOJNI ZLOČINCI?"

Znani italijanski politolog in publicist Ernesto Galli della Loggia je za tedensko prilogo milanskega dnevnika "Corriere della Sera" (glej "Sette" z dne 2. t.m.) napisal članek, ki mu je dal pomenljiv naslov "In naši vojni zločinci?". V podnaslovu pa beremo, da je te zločince Italija "brisala iz spomina". Pisec najprej ugotavlja, kako je italijanska javnost povsem upravičeno občutljiva za vse, kar je v zvezi s pokoli, ki jih je v obdobju od 8. septembra 1943 do 25. aprila 1945 izvršila nemška vojska tako na italijanskem ozemlju kot na tujih tleh. V zadnjih letih se je sicer veliko naredilo, da bi ti zločini ne šli v pozabo, saj italijanska javnost - poudarja pisec - zdaj čedalje glasneje zahteva, naj se kaznujejo vsi tisti, ki so odgovorni za take zločine. To se je spet pokazalo, ko je pred kratkim neki nemški televizijski častnik odkril, da v svoji prijetni vili z lepim vrtom v Nemčiji živi bivši nemški častnik Siegfried Engel, odgovoren za nasilno smrt mnogih Italijanov v Genovi in okolici. Ob tej novici so se mnogi v Italiji - ugotavlja članek - naravnost zgrozili, saj so tudi zvedeli, da italijanske oblasti niso niti s prstom mignile, da bi bivši pripadniki Wehrmachta in SS prišli pred sodišče.

Po atentatu na maršala Grazianija so italijanske okupacijske oblasti v Etiopiji aretirale večjo skupino mladih etiopskih častnikov, ki so se bili izšolali v Veliki Britaniji. Za represalijo so jih dale postreliti.

Z zgražanjem taiste javnosti pa očitno nekaj ni v redu, poudarja pisec, ki pristavlja, da je tudi Italija imela svoje vojne zločince. "Ob koncu druge svetovne vojne so namreč zavezniki imeli v rokah seznam več desetih pripadnikov raznih rodov italijanske vojske. Iskale so jih mnoge države - od Etiopije do Grčije, Albanije in Jugoslavije - da bi pred sodiščem odgovarjali za vojne zločine. Šlo je za častnike in vojske kraljeve vojske in (fašistične) milice, ki bi morali od-

govarjati na obtožbe, da so odgovorni za vsesplošne represalije proti civilistom, za požiganje vasi, posilstva, za množično streljanje partizanov, torej za zločine, ki jih je v vseh tistih državah brez dvoma izvršila italijanska vojska, in sicer v ne prav nezamisljivem številu".

"Na to se neradi spominjamo, se ne spominjamo nikdar (tega na primer ne omenja noben šolski učbenik), četudi vse to ustreza resnici. Seveda se tudi ne spominjamo, da bi

katerega od teh domnevnih, a zelo verjetnih zločincev kdaj iskali, da bi se kdo znašel pred sodnim zborom, še manj pa da bi italijanska oblast koga izročila državam, ki so hotele te ljudi postaviti pred sodišče. Bojazen povojnih vlad, da bi s takimi gestami razdražili že tako zelo kočljivo stanje v državi, izbruh hladne vojne in končno tudi določena sokrivda Anglo-amerikancev (ne pozabimo, da proti njim ni bil zagrešen noben zločin), ki ne bi radi povzročali težav novorojeni italijanski demokraciji, vse to daje odgovor na vprašanje, zakaj in čemu italijanska pasivnost, ki je, da se dobro razumemo, od leta 1945 do danes skupna vsem političnim silam. Se morda kdo spominja, da bi kakšna stranka ali kakšen politik, tudi z leve, kdaj protestiral - tako danes kot včeraj - proti obsodbe vredni, prizanesljivi pozabi naše države na "njene" zločine in vojne zločince? In glej čudo! Kako smo takoj pripravljeni, da se najodločneje in do skrajnosti zgrozimo, ko prav na las enako ravnanje opazimo pri drugih (na primer pri oblasteh sedanje Nemčije), ko vidimo, kako se naš dvoumni, negotovi odnos do pravičnosti kaže pri drugih".

Odstavek objavljamo v celoti, saj gre za pošteno priznavanje in granje ene hudih hib italijanske povojne demokracije. To pa od blizu zadeva tudi nas Slovence v Italiji.

DI

JE, KAR JE

LINGUA VULGARIS

PETER SZABO

Ameriška šala pravi: "Če govoriš dva jezika, si dvojezičen. Če govoriš tri jezike, si trojezičen. Če pa govoriš en sam jezik, si Američan." Kot prevajalec izredno cenim znanje jezikov, še bolj pa spoštovanje tujih kultur.

Naj mi nekdo oprost, toda nasprotovanja dvojezičnosti ne morem razumeti, še manj pa opravičevati. Morda obstaja za to samo en razlog: umska ozkost. Nekateri nasprotujejo dvojezičnosti, ker se drugega jezika niso sposobni naučiti. Preprosto jim ne gre več v glavo. Nimajo v njej dovolj prostora. Ne gre za nasprotovanje določenemu jeziku. Nasprotujejo kateremukoli drugemu jeziku, ker se niso sposobni naučiti prav nobenega drugega jezika. Poenostavljeno razmišljanje, boste rekli. Pa kaj potem, vam odgovorim. V določeni starosti si človek privoščiti nekatere stvari.

Pred kratkim smo praznovali tisoč let prve omembe Gorice v pisnih virih. Častitljiva starost, ni kaj, kapo dol! Toda nekatere stvari so me motile in me še vedno motijo. Zgodba se ponavlja po vsem svetu. Srbski ultranacionalisti bi vojvodinske Madžare kar poslali nazaj na Madžarsko, od koder naj bi bili prišli leta 1956. Dejstvo pa je, da Madžari živijo v Vojvodini že dolga stletja in so pravi priseljenci Srbi. Enako bi skrajni desničarji radi dokazali, da je zamejstvo od vedno bilo izključno italijansko in da so Slovenci bežali pred komunizmom ali se odločili, da bodo živeli na tej strani meje iz čistega gospodarskega interesa.

Potem pa se prikaže tisočletnica prve omembe Gorice in prav ta pisni vir pravi: "villae quae Sclavorum lingua vocatur Goriza". Malce nerodna zadeva. Dokument v latinščini omenja neke Slovane in ničesar ne črhne o kakih Italijanih. Slovani imajo za to mesto svoje ime, drugi pa ne, saj jih na tem kraju sploh ni. Kako protislovno! Na eni strani slavijo tisoč let zgodovine te "odrešene zemlje", beri "terra redenta", na drugi strani pa se sprenevedajo glede tega, da je ta "odrešena zemlja" bila

prej slovanska kot pa italska. In to resnico je potem treba primerno zakriti. Pojdite na spletno stran praznovanja tisočletnice Gorice (www.goriziamilleanni.it) in boste videli, da je slavni latinski dokument nekako okrnjen. Piše namreč samo "villae quae vocatur Goritia". So mar pozabljivi? Je posegel kak spominski škrt? Priznam, da nekje na isti spletni strani omenjajo, da je Goritia ime slovanskega izvora in pomeni malo goro, toda moti me prav spreminjanje osnovnega latinskega stavka.

Nočem več komentirati tega, saj vse povedo že dejstva sama. Nekdo pač ni sposoben spraviti v svojo glavo še enega jezika, nekdo ni sposoben pozorno brati in točno prepisovati. Nekdo pač misli, da je res samo to, kar lahko stopi v njegovo omejeno glavo. Vse ostalo so najbrž izmišljotine. Vse ostalo pa so pravljice nekega naroda, ki bi lahko pokvaril praznovanje obletnice, saj ni elegantno, da se poleg poglavitnega vzroka praznovanja, prvega zapisa imena Goriza, pojavi še tako neprijetna beseda, kot so Slavi oz. sužnji.

Moj odgovor temu nekomu je preprost. Raje sem omenjen kot pa zamolčan. Dokument omenja Slovane, čeprav sužnje, in nikogar več. Naj se ta nekdo spomni tudi, da se je njegov jezik takrat imenoval "vulgaris", torej jezik, ki ga je govorilo najbolj preprosto ljudstvo. Razlika med vulgusom in sužnji pa ni bila prav velika. Bi se dokument morda lepše glasil: "villae quae lingua vulgari vocatur Goriza"? Morda bi se, vendar se ne.

NA REŠETU

ODMEVI NA STAVKO RADIA TRST A

Enodnevna stavka uslužbencev programskega oddelka Radia Trst A, dne 30. aprila, je uspela. Upamo, da je odmevala ne samo v vodstvu deželnega sedeža Rai, ampak tudi v Rimu. Verjamem, da odločitev za stavko ni bila lahka, a že sam stoodstoten odziv nanjo kaže, da je bila nujno skrajno sredstvo, ki naj bi zaustavilo krivuljo drsenja navzdol radijskih in televizijskih programov in jo spet zaobrnilo navzgor. Odločitev zanjo ni bila lahka, ker so uslužbenci imeli sicer podporo sindikatov in časnikarjev, a so bili v bistvu sami. Stavka je namreč spet pokazala, da se moramo Slovenci opirati predvsem na lastne sile. Splošni stavki, ki so jo sindikati oklicali za 1. april, so se polnoštevilno pridružili uslužbenci slovenskih programov, kar je razumljivo, saj je šlo za interese celotne postaje, torej tudi njihove. Manj razumljivo pa je, da se italijanski kolegi, ki so zelo tesno povezani z delovanjem slovenske postaje, niso pridružili tej stavki ali jim vsaj izrazili solidarnost. V svoji naivnosti bi pričakovala, da bodo čutili ogroženost slovenskih programov kot ogroženost tudi svoje dejavnosti. Na stavko se je odzvala stranka Slovenska skupnost s tehtnim tiskovnim sporočilom v podporo stavkajočih. Nisem pa zasledila, da bi ostale stranke, ki jih podpirajo slovenski volivci, izdale kak komunikacijo v zvezi s tem problemom. Kar se mi je zdelo čudno, je to, da razni kandidati, ki v teh vročih predvolilnih dneh obljublajo rešitev resničnih in namišljenih problemov, niso imeli za potrebno, da bi se zavzeli za tako pereč in občuten problem, kot je položaj Radia Trst A. Ali pa prav predvolilna logika zahteva od njih, da do volitev raje molčijo o zadevah, ki bi lahko škodile ugledu in uspehu Oljke?

Prejšnji teden sta bila na obisku pri tržaškem prefektu predsednika obeh krovnih organizacij Sergij Pahor in Rudi Pavšič in med drugim ponovno

opozorila na nujnost, da bi slovenske televizijske programe videli tudi v Benečiji. Vsekakor upravičena zahteva, vendar pa ne smemo pozabiti, da tudi na obsežnih območjih Tržaške in Goriške teh programov gledalci ne vidijo. Nerazumljivo je, kako da deželni sedež Rai, ki bi mu moralo biti do tega, da bi vidljivost segala čim dlje, ne ukrepa in ne doseže, da bi slovenske televizijske sporede končno lahko videli vsaj tisti gledalci, ki so jim namenjeni: torej slovenska manjšina v Furlaniji-Juljski krajini. Italijanski programi kopske televizije menda nimajo teh problemov!

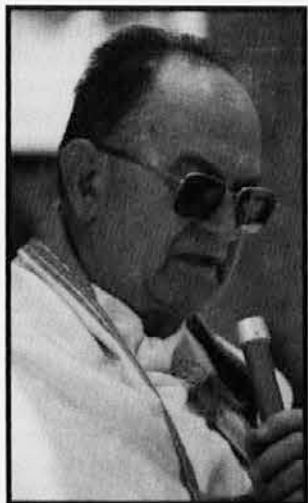
Pa še eno pleve je ostalo na rešetju. 1. maj - praznik dela, radijski sporedi so bili praznično obarvani. V jutranjih in opoldanskih poročilih so bile našteje in prikazane vse prvomajske prireditve na tej in na oni strani meje. Niti z besedico pa ni bil omenjen Praznik Frtalje v Rupji. Jutranja oddaja *Iz studia z vami* je imela veliko zanimivih intervjujev, ki so se v glavnem tikali prireditev ob tem prazniku. Tako je Renato Kneipp poročal o prvomajski manifestaciji v Trstu, Neva Lukež je obujala spomine na prvomajske povorke v prvih povojnih letih, predsednica društva Briški grič je zelo podrobno predstavila priprave in program Prvomajskega slavlja v Števerjanu, Pia Zah je kot dirigent Partizanskega zbora, ki je na tej proslavi sodelovala, govorila o dejavnosti zbora... Spet pa ni bil omenjen praznik v Rupji. Predvidevam, da mi bo kdo oporekal, da je v Rupji Praznik frtalje, ki nima nič kaj opraviti s praznikom dela. Toda že od samega začetka je Praznik frtalje skupni naslov za praznik sv. Marka in za praznik dela, kateremu daje posebno težo vsakokratni slavnostni govornik. Poleg tega je praznik povsem slovenski, kar je na naših prireditvah že prava redkost. Zato se mi ni ni zdelo prav, da se zamolči.

TEJ

7
ČETRTEK,
10. MAJA
2001

IN MEMORIAM

RUDI BOGATEC

4. julija 1948 je bil v Trstu g. Bogatec posvečen v duhovnika, novo mašo pa je daroval 12. julija v domači vasi. Zatem je služboval kot kaplan v Bertokih, kjer pa je ostal le mesec dni, nakar so ga takratne oblasti odslovile. Kot kaplan je potem služboval v Rojanu in na Plavjah, nakar je nastopil službo najprej župnijskega upravitelja, nato pa še župnika na Kontovelu, kjer je ostal kar 33 let. S Kontovela se je potem na škofovo prošnjo preselil na drugi konec tržaške škofije, v Dolino, kjer je ostal sedem let, od leta 1991 pa je bil župnik na Proseku, kjer se je samo pred nekaj tedni skupaj s farani veselil prenovljene dvoranice ob župnijski cerkvi. Poleg tega je bil nekaj časa tudi dekan openskega dekanata in predsednik uprave openskega Marijanišča, v krajih, kjer je služboval, pa je bil tudi katehet v domačih šolah.

Konec prejšnjega tedna je tržaško slovensko versko občestvo pretresla vest, da je v petek, 4. t.m., v večernih urah nenadoma umrl prošeški župnik g. Rudi Bogatec. Že dalj časa mu je zdravje nagajalo, tisti usodni petek pa se je odločil, da gre kar sam v katarsko bolnišnico, a ko je izstopil iz avta, je obležal brez življenja.

G. Rudi Bogatec bi 25. junija dopolnil 76 let, saj se je rodil v Sv. Križu leta 1925. Očeta Jerneja, železničarja, so fašistične oblasti z družino premestile v Ligurijo, kjer se je nastanila blizu Savone v kraju Sotorino. Tam je pokojnik obiskoval osnovno šolo, že takrat pa je začutil v sebi nagnjenje do duhovniškega poklica. To željo je, kot je dejal v intervjuju ob zlatomašniškem jubileju leta 1998, izrazil že ob priložnosti prejetja prvega sv. obhajila. Vstopil je v semenišče v Savoni, kjer je bil eno leto, nato je s pomočjo kriškega župnika Andreja Furlana šel v goriško malo semenišče. Tam je ostal dve leti, nakar je takratni tržaški škof Santin poklical vse tržaške semeniščne iz Gorice v Koper. Z njimi je takrat šel tudi g. Bogatec, ki je v Kopru ostal pet let. Med tem časom ga je leta 1944 doletela huda družinska tragedija: oče in štiri sestre so umrli za posledicami hude eksplozije v Liguriji, rešili sta se le mati in ena sestra, ki sta takrat bili ravno pri pokojniku na obisku.

Pokojnik je pred tremi leti praznoval 50-letnico mašniškega posvečenja. Ob tisti priložnosti je naš časopis objavil intervju, ki ga je z g. Bogatcem za radijsko oddajo Vera in naš čas naredil dr. Zvone Štrubelj. V njem je g. Bogatec med drugim dejal, da se ni nikoli kesal odločitve, da je postal duhovnik. "Moja sreča je ravno v tem, da sem duhovnik. Če ne bi bil duhovnik, ne vem, kaj bi bilo z menoj", je takrat dejal, in dodal še, da "vera brez srčne dobrote je mrzla stvar: če je tudi nekaj človeškega, dobrega, potem se iz tega tudi nekaj lepega, dobrega in koristnega rodi." To je bila enostavna, preprosta, a nadvse pravilna življenjska filozofija pokojnika, ki mora biti nam vsem v vodilo.

Pogreb g. Rudija Bogatca bo jutri, 11. t.m., v prošeški cerkvi, kjer bo pokojnik ležal do 12. ure, nakar ga bodo peljali v Sv. Križ, kjer bo ob 12.30 pogrebna maša. Vsi slovenski verniki na Tržaškem ga bomo ohranili v lepem spominu, sestri gospe Viktoriji in ostalim prizadetim svojcem pa naj gre iskreno sožalje tudi s strani našega lista.

VIII. FESTIVAL JULIUS KUGY

NASTOPILO BODO MLADI TRŽAŠKI GLASBENIKI

V nedeljo, 6. t.m., se je s koncertom organistke Valentin Longo pričel VIII. orgelski festival, poimenovan po Juliusu Kugyju. Festival prireja tržaška nemška katoliška skupnost, koncerti pa potekajo v cerkvi v ul. Giustinelli, kjer se zbirajo tržaški katoliški verniki nemške narodnosti (sicer bivši armenski cerkvi), in sicer na slovitih orglah, ki jih je leta 1894 na Kugyjevo željo izdelalo podjetje Rieger. Prireditelji so se letos odločili, da vsako nedeljo v mesecu maju priredijo štiri orgelske koncerte v izvedbi mladih tržaških organistov. Ti bodo, poleg del svetovno znanih imen, kot so Mendelssohn, Bach, Musorgski,

Pärt in drugi, podajali tudi skladbe, ki so jih posebej za to priložnost napisali mladi tržaški skladatelji, med katerimi je tudi Slovenec Tom Hmeljak. Nekateri izvajalci pa bodo igrali tudi lastne skladbe.

Kot že rečeno, je že prejšnjo nedeljo, 6. t.m., nastopila Valentin Longo. Prihodnjo nedeljo, 13. t.m., bo na Kugyjevih orglah igral Paolo Cescutti, 20. t.m. Roberto Velasco (ob tej priložnosti bosta nastopila tudi sopranistka Karina Oganjan in organist Giorgio Klauer), 27. t.m. pa Gabriele Damiani. Vsi koncerti bodo v cerkvi v ulici Giustinelli 7 z začetkom ob 20.30. Vstop je prost.

PRIZNANJE KONTOVELSKE, KRIŠKE, OPENSKE IN REPENTABRSKE SRENJE

SRENJSKE SKUPNOSTI NISO LE OPAZOVALCI, AMPAK PROTAGONISTI

IVAN ŽERJAL

Deželna vlada Furlanije-Juljske krajine, v osebi svojega predsednika Roberta Antonioneja, je priznala pravno osebnost starodavnim srenjskim skupnostim s Kontovela, Opčin, Repentabra in iz Križa. Odlok o pravnem priznanju kontovelske srenje je bil v deželni Uradnem listu objavljen že 11. aprila, v kratkem pa bodo objavljeni še odloki o kriški, repentabrski in openski srenji.

Boj za uveljavitev starodavnih in nikoli preklicanih pravic slovenskih staroselcev do svoje lastnine se je za štiri srenje v tržaški pokrajini torej končal nadvse pozitivno. Deželna uprava Furlanije-Juljske krajine se je odločila spoštovati razsodbo številka 369/2000 Deželne uprave sodišča. Razsodba iz lanskega leta, ki nosi datum 24. marca, julija pa je postala pravno močna, je dala pravno priznanje srenjam na podlagi deželnega zakona številka 3 iz leta 1996, kar pomeni, da so te skupnosti pravne osebe zasebnega - in ne javne-

ga - značaja in da kot take imajo tudi pravico biti lastnice oziroma posestnice zemljišč. Lastnina torej ni javna, ampak zasebna. To bo - poleg ostalega - tudi omogočilo kriški, openski, kontovelski in repentabrski srenji koriščenje prispevkov Evropske zveze (za kar so se med drugim leta 1999 tudi pritožile zaradi odklonilnega odgovora njihovi prošnji za dodelitev prispevkov).

Prizadevanje za doseg tega rezultata ni bilo lahko. Kot je bilo rečeno na priložnostni tiskovni konferenci v Prosvetnem domu na Opčinah v četrtek, 3. t.m., so srenjani in jusarji dosegli priznanje v bistvu z lastnimi močmi, brez pomoči politikov in drugih organizacij, še manj pa krajevnih uprav. Srenje in jusi so se že pred leti začeli organizirati in je tako nastala Agrarna skupnost Tržaške pokrajine, ki združuje 29 srenjskih skupnosti na tržaškem ozemlju s približno 300 odborniki in nad 2.000 družinskimi člani. Iskanje gradiva v Trstu, Gorici, Ljubljani, Tolmini, Trziču in drugod, brskanje po zemljiških knjigah, povezo-

vanje s srenjami v Sloveniji in Italiji, posvetovanje s strokovnjaki - vse to je terjalo šest let trdega dela, ki pa je obrodilo lepe sadove in pripomoglo k temu, da srenje ne sledijo dogodkom kot opazovalci, temveč kot protagonisti. Gre namreč za to, da srenjska lastnina obsega še danes nezanemarljive površine (govori se o površinah v skupnem znesku okoli 5.000 hektarov), kar ima tudi velik ekonomski pomen v smislu, da bodo srenje lahko upravljale ta zemljišča tudi v rekreativne in turistične namene, kar bi krajevemu prebivalstvu utegnulo prinesiti nezanemarljivo gnotno korist in delovna mesta. Poleg tega se devetdeset odstotkov načrtovanega Kraškega parka nahaja na zemljiščih, ki so last srenj, zaradi česar so na četrtkovni tiskovni konferenci v bližnji prihodnosti napovedali tudi oklic samoupravljanja Kraškega parka s strani srenjskih skupnosti. Vsekakor bodo t.i. odbori za ločeno upravljanje jusarskega premoženja, ki so nastali na podlagi fašističnega zakona iz leta 1927, s katerim je takratna Italija hotela

odvzeti zemljo slovenskim staroselcem, morali prenehati z delovanjem ter prenesti pristojnosti in imetje na odbore, ki so izraz starodavnih srenj in jusov.

To, da je srenjska skupna lastnina zasebne narave, pa ne pomeni, da jo bodo lahko koristili le nekateri izbranci. Interes za soupravljanje skupne lastnine se namreč veča in zato bodo srenje odprte vsem tistim, ki bodo - ne glede na narodnost - pripravljeni dati svoj doprinos k vrednotenju te lastnine, ki je ena najstarejših in najmanj znanih oblik neposredne demokracije v Evropi. S tem vrednotenjem pa bodo istočasno izkazovali tudi spoštovanje do starodavnih lastnikov - Slovencev. To pa je tudi velik dosežek za celotno našo skupnost. Drug velik dosežek pa je ta, da je staroselcem, se pravi Slovincem, priznana pravica do lasti zemljišč. Če poleg tega še pomislimo, kako važna je za ohranitev neke narodne skupnosti posest zemlje oziroma teritorija, na katerem živi, pa lahko dojamemo pomen teh odlokov.

POBUDE V OKVIRU TEDNA ODRPTE MEJE

SKUPNI IMENOVALEC: SPOZNAVANJE IN VREDNOTENJE TERITORIJA

MATJAŽ RUSTJA

Teden Odrpote meje je predstavljal v petek, 4. maja, dvoje zanimivih pobud, ki imata za skupni imenovalec spoznavanje in vrednotenje teritorija. V Grudnovi hiši v Nabrežini je Kulturno-umetniško društvo Magnet uredilo razstavo nagrajenih del in predstavitev razglednic delavnice Po poteh nabrežinskega vaškega jedra, ki se je odvijala avgusta lani v sklopu pobude Morje in Kras na trgu.

Večer je uvedel župan Vocci in naglasil pomen pobud, ki predstavljajo teritorij na primeren in zanimiv način ter tako spodbujajo turizem. V zadnjih letih postaja namreč turizem vse bolj zahteven, rad išče krajevne posebnosti in si želi, da bi se vsak teritorij ponašal s tradicijo in danostmi, ki so mu edine in zato vredne ogleda. Devinsko-Nabrežinska občina ima v tem smislu zelo dobre možnosti, da zaslovi v našem širšem prostoru in morda tudi dlje. Prelivanje morja in Krasa je že marsikoga očaralo, ni pa razlogov, da bi danes zanemarjali ta vir dohodka, ki bi med drugim skrbel tudi za primeren ureditev narave in okolja. Tako se nekako danes oblikuje turizem jutrišnjega dne: spoznavanje lepote narave, krajevnih zanimivosti, ekonomskih dejavnosti in kuhinje. Temu izzivu moramo biti kos, drugače bo spet po nas.

Razstavljeni nagrajeni dela je predstavila podžupanja Mariza Škerk Kosmina. Zmago-

FOTO KROMA

valke so slikarke Urška Sinigoi, Magda Samec, Sonja Trobec in kiparka Betty Starc, delavnico pa so vodili akademska slikarka in likovna pedagoginja Ani Tretjak, akademski slikar in grafični oblikovalec Leonardo Calvo in inštruktorica keramične delavnice Magneta Anica Pahor. Strokovna žirija, ki je dela nagradila, je predlagala promocijo kulturnih vrednot, prisotnih na teritoriju v obliki "razglednice". Občina je to sprejela in omogočila tisk.

Drugi del večera je predstavil rezultate vsedravnega nagrajnega natečaja za načrt Pešpoti v Občini Devin-Nabrežini.

na. Pobudo je Občina sprožila v lanskem februarju, na natečaj pa se je prijavilo devet načrtovalcev, kot je povedal v uvodnih besedah odbornik za

kmetijstvo Adriano Ferfolja. S to pobudo (zamislil si jo je bivši odbornik Nevo Radovič) želi Občina vrednotiti naravni teritorij, urediti pešpoti z minimalnim posegom v naravni prostor, obenem pa želi spodbuditi domače ekonomske dejavnosti, da bi tako teritorij zaživel v vseh svojih razsežnostih. Prvo nagrado je žirija dodelila zadrugi L'ape giramondo iz Vidma. Projektanti so načrte tudi predstavili, odbornik Ferfolja pa je dejal, da Občina načrtuje realizacijo projektov s podporo deželne- ga zakona za kmetijstvo.

TUDI LETOS VELIKO POBUD IN OBISKOVALCEV

TUDI V TRETJEM TISOČLETJU OSTAJA MAJENCA NADVSE PRILJUBLJEN PRAZNIK

S podiranjem maja se je v torek, 8. maja, v večernih urah letošnja Majenca poslovila od sicer nekoliko otožnih domačinov in drugih, ki so jo vzljubili, vendar z zagotovilo, da bo prelepi maj v prihodnjem letu ponovno krasil dolinsko nebo. S to vero se Dolinčani, pa tudi drugi prebivalci Brega in obiskovalci od blizu in daleč, vsako leto poslavljajo od svojega velikega pomladnega praznika, ki je že zdavnaj presegel vaški in krajevni okvir ter postal ena od večjih kulturnih prireditev v širši okolici in priljubljen dogodek tudi v pravkar začetem tretjem tisočletju.

Tudi letos je praznovanje Majence doseglo višek s postavljanjem maja v noči med soboto, 5., in nedeljo, 6. t.m., ter z osrednjo prireditvijo v nedeljo popoldne na vaškem trgu, Gorici. Kot veleva običaj, so v nedeljo proti večeru letošnji parterji in parterce pod vodstvom županov Andreja Canzianija in Irene Azzolin prikoralili na Gorico in pod mogočnim majem trikrat zaplesali, kar je predstavljalo začetek večernega plesa ob zvokih Kraškega kvinteta. Ob tej priložnosti pa je pred tem stekel tudi kulturni program, ki sta ga oblikovala godba na pihala s Prevalj na Ko-

FOTO KROMA

roškem in Folklorna skupina Tine Rožanc iz Ljubljane. Majenca pa ni bila samo prilžnost za ples in zabavo, ampak je, kot vsako leto, tudi nudila bogato kulturno in tudi gospodarsko ponudbo. Na sedežu domačega društva Valentin Vodnik je bila namreč na ogled razstava domačih ljubiteljskih umetnikov, pri kateri že več let sodeluje tudi Slovensko deželno gospodarsko združenje.

Letos so tudi priredili že 45. občinsko razstavo vin, na kateri je sodelovalo lepo število breških vinogradnikov. Poleg tega je bil na letošnji Majenci dan precejšniji poudarek tudi panogam, kot sta oljkarstvo in čebelarstvo v okviru prizadevanj za ovrednotenje kmetijskega sektorja v naših krajih. Ne nazadnje pa naj še omenimo, da je tudi letos v prostori dolinskega Mladinskega

krožka bila na ogled razstava izdelkov učencev osnovnih šol in vrtcev dolinskega didaktičnega ravnateljstva. Izdelki vrtcev so iz raznega odpadnega materiala, otroci pa so jih oblikovali v okviru okoljske vzgoje. Ravno tako je bil osrednji del razstave osnovnošolcev posvečen prikazu raziskav, ki so nastale v sklopu projekta okoljske vzgoje.

DEVIN-NABREŽINA-ZGONIK-KOMEN

TEDEN ODPRTE MEJE POTRDLI OBMEJNO PRIJATELJSTVO

Občine Devin-Nabrežina in Zgonik na italijanski ter Komen na slovenski strani so tudi letos priredile nadvse uspelo izvedbo pobude *Odperte meje*, ki, kot znano, praznuje v letošnjem letu svojo 20-letnico. Ob tej priložnosti se je od 3. do 6. t.m. zvrstilo res lepo število kakovostnih pobud in srečanj, katerih kronanje je predstavljalo VIII. Pohod prijateljstva od Mavhinj do Gorjanskega.

Poleg tradicionalnega pohoda, ki se ga je, poleg nabrežinskega in komenskega župana Voccija in Slamiča, udeležil tudi bivši tržaški župan in

kandidat Oljke za parlament Riccardo Illy, so v okviru letošnje odprte meje predstavili knjigo *Carso-un altipiano, due lingue (Kras-ena planota, dva jezika)*, zatem pa predstavili in nagradili izdelke delavnice Po poteh nabrežinskega vaškega jedra ter projekte natečaja za načrt pešpoti v devinsko-nabrežinski občini (o tem poročamo posebej na drugem mestu). Na sporedu pa so bili tudi animirana dvojezična pravljica, recital ter koncert zborov, godb in ansamblov iz devinsko-nabrežinske občine.

ZGONIK-MEDJA VAS-SESLJAN

PRIJETNO ROMANJE-IZLET NA GORNJI GRAD

Na praznik sv. Jožefa delavca sta dr. Markuža in pater Jano pripravila romanje-izlet v Savinjsko dolino. Zgoniški, medvejski in sseljski verniki so tokrat imeli izredno priložnost, da si ogledajo in predvsem da se seznanijo z bogato zgodovino prelepe Savinjske doline. Že vreme nam je bilo naklonjeno, saj nas je toplo sonce (končno) spremljalo ves dan, tako da smo se polni dobre volje odpravili v, večini, neznane kraje... Po kratkem postanku v Kamniku smo preko prelaza Črnivec, visokega devetstodva metrov, po ostrih ovinkih ob pogledu na eno najlepših slovenskih dolin (tako so nam zatrjevali, in bo že res!) prišli do prve etape našega romanja-izleta, t.j. do svetišča Marije zvezde, ki je tudi farna cerkev Gornjega Grada.

Ta romarski kraj sega v šestnajsto stoletje, ko so domačini tam zgradili romarsko cerkev na gričku, kjer naj bi otroci-pastirčki videli štiri plamene in Božjo Mater. Zelo bogata triladijska cerkev je v 19. stoletju zgorela in na njenem mestu so sezidali lepo katedralo, ki jo je posvetil sam blaženi škof Anton Martin Slomšek. Gornji Grad je bil letni dvorec ljubljanskih škofov in več desetletij v konkurenci s samo

Ljubljano, da bi postal sedež škofije.

Po opravljeni sv. maši, ki sta nam jo darovala naša spremeljevalca in organizatorja, smo si še ogledali največjo cerkev na Slovenskem v samem centru vasi, kjer so pokopani prvi ljubljanski škofje in njihovi plemiški sorodniki, nakar nas je po obilnem kosilu pot vodila v Radmirje, kjer smo si v cerkvi sv. Franciška Ksaverija, enega izmed ustanoviteljev jezuitskega reda, ogledali cerkveno zakladnico mašnih plaščev, ki so jih v 18. stoletju izdelale razne plemkinje in cesarice, saj je to bila vsej Evropi dobro znana božja pot, tako da so jo s svojimi darovi častili od poljske kraljice pa do avstrijskih in francoskih plemkinj.

Za konec smo obiskali še razstavo cvetja v Mozirskem gaju, kar je bilo v prijetni senci in prelepih barvah, sicer že malo ovelih tulipanov, res prijetno.

Naš izlet-romanje se je zaključil s prijetno družabnostjo, ki nas je veselila tako v avtobusu kot na končni postaji v kmečkem turizmu Hudičevce, nakar smo zadovoljni in hvaležni organizatorjema odrinili proti domu, potem ko smo se zahvalili tudi našemu potrpežljivemu soferju.

UDELEŽENEC

RAI STV-RADIO TS A
DEŽELNI SEDEŽ ZA FURANJO-JULIJSKO
KRAJINO

vabita na

CELOVEČERNI KONCERT

skupine

NEW SWING QUARTET

z

ALENKO GODEC

ki bo v petek, 11. maja, ob 20.30 uri v prenovljeni
dvorani športnega centra Ervatti pri Brišičkih.

VSTOP PROST!

OBVESTILA

BRALCE IN zlasti naročnike obveščamo, da je naša uprava v Trstu na razpolago le v četrtkih od 9. do 13. ure. Naročnike in bralce prosimo, naj to upoštevajo z upanjem, da bomo vprašanje v kratkem uredili.

Uprava Novega glasa SLOVENSKO STALNO gledališče. Luigi Pirandello, *Šest oseb išče avtorja*. Režiser Mario Uršič. V četrtek, 11. maja, ob 20.30 red E; v nedeljo, 13. maja, ob 16. uri red C.

OBČNIZBOR Slovenskega dobredelnega društva bo v drugem sklicanju v petek, 11. maja t.l., ob 18. uri na sedežu društva v ulici Mazzini 46, prvo nadstropje.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev vabi v ponedeljek, 14. maja, na srečanje z zgodovinarjem Borisom Mlakarjem. Večer bo v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, z začetkom ob 20.30.

KLUB PRIJATELJSTVA prireja v ponedeljek, 14. maja, izlet v čudovite štajerske kraje, kot so zgodovinsko-kulturni spomenik Žička kartuzija, Špitalič in Slovenske konjice. Vpisovanje v trgovini Fortunato, ul. Valdirivo 23 v Trstu do zapolnitve mest najkasneje do 10. maja. Pojasnila na tel. št. 040 639949 in 040 43194.

TRŽAŠKA KNJIGARNA vabi v sredo, 16. t.m., ob 18.30, na predstavitev knjige Marka Kravosa, ki je izšla pri založbi Novi Matajur-Galeb. Za založbo bo prisotna Majda Železnik. Ob tej priložnosti bodo odprli tudi razstavo ilustracij Marjana Mančka, ki je ilustriral knjigo.

ŽUPNIJA NABREŽINA prireja 20. maja romanje in izlet na Brezje, v Prešernovo hišo na Vrbi in na Bled. Prijave po telefonu na številko 040-200678.

POLETNI CENTER Pikapolonica bo letos potekal v Bazovici od 9. julija do 3. avgusta. Za informacije in prijave se lahko obrnete na urad Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, od 9. do 17. ure (razen sobote) na tel.

številki 040 370846 (Alenka).

SKK IN MOSP (ul. Donizetti 3) sporočata, da je v Peterlinovi dvorani možen ogled razstave dveh mladih ustvarjalcev: Jana Pečar razstavlja platna in grafike, Vanja Glavina pa fotografije. Ogled je možen od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure.

ČESTITKE

Evi, Paolu in Dalili se je pridružila mala Mirna. Svoji organizaciji Evi in družini čestitata župnijska skupnost in cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana, ki mali Mirni vošči, da bi zrastle v krepko in zdravo punco.

Ob rojstvu male Mirne iskreno čestitajo Evi in družini vsi Žerjalovi, ki novorojenki voščijo obilo zdravja in veselja v življenju.

DAROVI

ZAVINCENCIJEVO konferenco: namesto cvetja daruje v spomin na Valerijo Dugulin prijateljica Meri 50.000 lir.

PEVEC VASLE V DSI

V ponedeljek, 7. t.m., je bil gost Društva slovenskih izobražencev basist Juan (Janez) Vasle, rojak iz Argentine, ki je že deset let član ljubljanske Opere. Gost, katerega je predstavil Ivo Jevnikar, je v razgovoru z občinstvom spregovoril o svoji glasbeni karieri, pa tudi o drugih dejavnostih, s katerimi se rad ukvarja, npr. o športnem oz. nogometnem časninarstvu, ki je bilo pravzaprav njegova prva ljubezen (še zdaj npr. občasno piše članke za ljubljansko *Delo* in sodeluje v športnih oddajah TV Slovenija). Govor je bil tudi o Vasletovi knjigi intervjujev z znanimi opernimi pevci (v pripravi je že druga knjiga, ki bo govorila o nogometu), o njegovem doprinosu k povezovanju zdomcev z matično domovino idr. Prisotni so tudi prisluhnili izboru slovenskih in tujih samospetov in opernih arij, ki so izšle na štirih CD ploščah, dve pesmi pa je zapel gost sam.

† *Cerkveni pevski zbor s Proseka, župnijski svet, ekonomski svet, skauti 2. stega, vaščani s Proseka, iz Gabrovca, Brišičkov in s Proseške postaje se klanjajo spominu na svojega pokojnega župnika*

g. RUDIJA BOGATCA

*in izrekajo iskreno sožalje
sistri gospe Viktoriji in sorodnikom.*

OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE
PROSVETE V GORICI

PRED NOVIMI IZZIVI

FOTO BUMBACA

Prejšnji četrtek, 3. maja, je potekal v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž redni občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete, ki združuje lepo število naših društev in zborov z Goriškega. Poleg predstavnikov članic so bili prisotni tudi kulturni delavci sorodnih organizacij iz Trsta in Slovenije.

Za mizo so sedeli predsednik ZSKP dr. Damjan Paulin, podpredsednica Franka Padovan, tajnica Anka Černic in blagajnik Božo Tabaj. Iz podrobnega in skrbno pripravljene tajniškega poročila je izšlo, da je Zveza tudi v zadnjem letu pokazala veliko vitalnost in prizadevanja naših društev, ki so privedla številne raznovrstne pobude, pa tudi sodelovala so na mnogih kulturnih srečanjih v pokrajini, deželi, Sloveniji in drugod. Podrobneje so o posameznih članicah kasneje poročali njihovi zastopniki. Tu naj omemimo vsaj nekaj misli iz predsedniškega poročila, v katerem je dr. Paulin analiziral trenutni kulturni in politični utrip na Goriškem. Ena njegovih osrednjih ugotovitev je bila upravičena zaskrbljenost za naše kulturne ustanove. Kako bodo letos preživele, je namreč veliko vprašanje. Znano je namreč, da deželna uprava ne izplačuje redno z zakonom določenih prispevkov, pa tudi prispevki iz Slovenije se manjšajo. Vprašanje zase predstavlja nedavno odobreni zaščitni zakon, za konkretno

uveljavitev katerega se bo potrebno zlasti na Goriškem še "bojevati", saj ne jamči niti tega, da bi imeli vsi goriški Slovenci enake pravice in možnosti. Sploh pa je znano, da mestna občinska uprava z županom na čelu gleda na našo stvarnost z nezaupanjem, česar pa ne moremo reči za pokrajinsko upravo, ki nas na primeren način podpira. Dr. Paulin se je obregnil tudi ob velika praznovanja tisočletnice prve pisne omembe Gorice, pri katerih smo popolnoma izpadli. Zveza je zato v tem letu načrtovala svoje pobude, da bi obeležila jubilej. Med temi omenimo natečaj in zbirko skladb Gorica, glej, priložnostno medaljo, ki jo bosta predstavila Zveza in Slovensko numizmatično društvo Valvasor v četrtek, 10. t.m., zgodovinsko-scensko uprizoritev na besedilo Janeza Povšeta, ki bo predstavljena 1. in 4. junija. Pri tem omenimo še to, da sta Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno gospodarska zveza poskrbela za deset velikih (6x3m) plakatov, razobešenih po mestu, ki želijo z voščilom (Auguri, Srečno, Augurs) spomniti Goričane, že ker je občinska uprava ta vidik "spregledala", da naše mesto ni samo italijansko...

Poročila tajnika, predsednika in posameznih društev z občnega zbora bomo sicer objavili v prilogi prihodnji teden.

PO SREČANJU SE O TEM RESNO GOVORI

POVEZAVA MED JAZBINAMI
IN GORICO?

Avtobusna povezava med števerjanskim zaselkom Jazbine in mestom Gorica je morda mogoča. Do nedavne je bila slednja možnost le lepa ideja, ki ni slonela na trdih temeljih, tako da bi se lahko celotna zadeva peljala po pravi poti do koristnega zaključka. V zadnjem tednu pa se je ta korenito premaknila z mrtve točke. Celotna zadeva je precej zamotana, saj je pred nedavnim goriški APT spremenil pravni položaj družbe, deležen je bil novih zasebnih prilivov, a vendar ostajajo njegovi računi ravnotako še globoko rdeče zasidrani. Zaradi tega odprtje nove avtobusne trase med mestom in Jazbinami je gola utopija, tudi možnost o povezavi s kako drugo, že obstoječo, je zavrnjena. Po večkratnem pritisku, s strani števerjanske občinske uprave do odgovorne ustanove, se je porodila zamisel o miniavtobusu, ki bi povezoval slednja kraja

občasno, upoštevajoč potrebe vaščanov. Treba bo preštudirati in izdelati urnik, domneva se štirikrat dnevna povezava, ki bi najbolj uskladila zahteve starejših in višješolcev, saj tile so njeni domnevni koristniki. Zadolgoval bo le predčasen klic na zeleno telefonsko številko in usluga bo uslišana. Zdi se, da se je načrt zapeljal v trde tirnice; vse kaže, da bo miniavtobus zagotovljen vsaj za poskusno obdobje. Upa se, da bo odziv krajanov obetaven. Zamisel sta številnim Jazbincem razkrila števerjanski župan H. Corsi in podžupan D. Humar v prisotnosti krajevnih svetovalcev S. Mrak in R. Prinčiča, v četrtek, 3. maja, v gostilni Luka na jazbinskem gričku. Ob vidnem zadovoljstvu prisotnih, ki so podali svoje predloge, in prijateljskem ter sproščnem vzdušju večera se je kramljanje ob kozarčku vina precej zavleklo.

MD

V SOBOTO ODPRTJE PREGLEDNE RAZSTAVE V KC LOJZE BRATUŽ

KAR ŠEST FOTOGRAFSKIH
RAZSTAV NA... EN MAH

Prejšnjo soboto se je v KC Lojze Bratuž zbralo lepo število ljudi, ljubiteljev fotografije, ki so se udeležili slovenskega odprtja skupinske fotografske razstave z zgornjim naslovom 6 za eno... razstavo. Gre dejansko za celovito predstavitev fotografskih skupin, ki delujejo na Goriškem. V KC Lojze Bratuž se idealno srečajo goriški ljubitelji fotografije že tretjič, za vse gledalce pa je pobuda zanimiva predvsem zato, ker se lahko seznanijo s šestimi različnimi skupinami, ki delujejo v naši neposredni bližini in ki so pogosto posamično prisotne na marsikateri naši iniciativi oz. sooblikujejo in obogatijo marsikatero publikacijo. V mislih imamo predvsem priznani slovenski krožek Fotokupina 75, ki odigrava v tem smislu nadvse dragoceno vlogo. Na razstavi pa se nam, kot reče no, predstavlja šest fotografskih skupin. Ob slovenskih ljubiteljih, ki se zbirajo pri Fotokupini 75, so to še Krožek Castrum iz Gradeža, Goriški fotografski krožek, Kulturno društvo La primula iz Ločnika, Fotografska skupina Lo scambio iz Gorice ter Fotoklub Il torrione iz Romansa.

Številne prisotne je najprej v imenu KC Lojze Bratuž, ki je sodeloval pri iniciativi, pozdravila v slovenskem in italijanskem jeziku prof. Franka Žgavec, zatem je slovesno odprtje obogatil glasbeni utrinek, za katerega so poskrbeli pri SCGV Komet. Nastopili sta profesorica Andreja Konjedic, na klavirju ter oboistka Enrica Cocianni, izvajali sta Preludij in Gavotto iz Corellijevega koncerta. V imenu organizatorjev je spregovoril Giovan-

FOTO BUMBACA

ni Viola, ki je predstavil skupine, ki sodelujejo s svojimi deli, na odprtju pa je svoje misli izrekel tudi deželni predstavnik italijanskega združenja fotografskih krožkov, pod pokroviteljstvom katerega so priredili omenjeno razstavo. Po nagovorih, predstavitvah in pohvalnih besedah pa je pobudo objel MePZ Coral iz Ločnika, ki je nastopil s tremi pevskimi skladbami v furlanskem jeziku in z ljudskimi motivi.

Poglejmo podrobneje, kaj se nam predstavlja v KC Lojze Bratuž. Najprej velja povedati, da bo razstava na ogled vse do 18. maja, vsi ljubitelji in radovedneži pa si lahko ogledajo razstavljene fotografije od ponedeljka do petka od 17. do 19. ure. V spodnjih in gornjih prostorih KC Bratuž so razstavljena dela skupin, ki se predstavljajo na prosto tematico ali nudijo vsem gledalcem enovito vsebino, okoli ka-

tere so potem posamezni člani "gradili" svoja dela. Tako se npr. krožek iz Romansa predstavlja s sklopom fotografij z naslovom *Kraški fragmenti*, medtem ko nam goriški krožek CIFI ponuja tekste in fotografije o najznačilnejših stavbah in arhitektonskih znamenitostih Gorice, v poklon tisočletnici seveda.

Nič manj zanimive pa niso fotografije na prosto temo, saj lahko vsakdo spozna fotografa neposredno s slikami, ki jih je sam izbral in ki najbolj pričajo o značilnem zornem kotu, ki se izraža v tehniki, barvah, vsebini in še kaj. S tem v zvezi si velja ogledati ravno izsek, ki nam ga ponujajo slovenski fotografski mojstri, ki so se posebno izkazali in ki v različnih tehnikah in prijemih dokazujejo, da jim je oznaka "ljubitelji" nedvomno pretnaka.

EJ

KLAVDIJA VONČINA / "ZGODBE ŽENSK"

GALERIJA "JUNAKINJ"
IZ NAŠE PRETEKLOSTI

V dvorani pokrajinskega sveta na Korzu je bila v četrtek, 3. t.m., predstavitev zadnje knjige goriške pesnice in pisateljice prof. Klavdije Vončine *Storie di donne* (Zgodbe žensk). Številno - pretežno žensko - občinstvo je tudi tokrat toplo sprejelo krst avtoričinega zadnjega literarnega napora. Marjeta Kraner je kot predstavnica gostiteljica pozdravila prisotne in uvedla večer, zadnje srečanje iz niza razmišljanj *Ženski glasovi*. Svoje veselje nad večerom in knjigo "iskrene prijateljice" je izrazila tudi Antonietta Risolo, odgovorna za založno lbiskos iz Empolija, pri kateri je delo izšlo. Nato je pisateljica Carla Carloni Mocavero poglobljeno analizirala knjigo *Storie di donne*; uvodno besedo ji je napisal prof. Elvio Guagnini, ki predava na tržaškem vseučilišču, nekaj odlomkov je z občutkom prebrala Nikola Panizon. Gre za zbirko kratkih poetičnih povesti o različnih ženskih likih, od takih, ki jih je življenje zlomilo, do takih, ki kljub zli usodi vedno znova najdejo moč, da se ji postavljajo po robu. Med posameznimi povestmi so komaj nakazani krajši komentarji v ležečem tisku, ki uokvirjajo zgodbe, jih povezujejo in na neki način spodbujajo bralčevu razmišljanje. Delo bo

FOTO BUMBACA

gati tudi stare fotografije nimenovanih oseb iz avtoričinega družinskega arhiva.

Klavdija Vončina, ki se je mnogi spominjamo kot priljubljena dolgoletna profesorica italijanščine na klasičnem liceju Primož Trubar, je v zadnjih letih prejela za svoja dela ugledna literarna priznanja na državnih in mednarodnih ravni. V svoji zadnji knjigi rešuje iz pozabe spomine na otroštvo, svoja mlada in kasnejša leta, na preteklost preprostih ljudi od tržaškega Krasa prek Goriške in Nadiških dolin do Furlanije, in postavlja spomenik zgodbam t.i. malih ljudi, ki ne najdejo mesta v zgodovinskih učbenikih. Njene junakinje so brezimne, in vendar - pogosto - psihološko opisane do potankosti. Njene

kratke povesti so slike, jezikovno bistvene, brez odvečnih pridevkov, slogovno prečiščene do kosti; kot biser. Avtorica je zaverovana v notranjo moč ženske, ki kljubuje viharjem usode, se upira kaotičnosti in banalnosti vsakdanjega življenja, je pogosto plen čustev, a s ponosom in velikimi željami zatira solze in v potajeni tišini živi svoje "malo" življenje v nevidnih okoliščinah pogosto pretresnih medčloveških vezi. Vselej hrepeni po svobodi, po sinjem nebu, po tem, kar presega neizbežno trpljenje in razočaranje. Klavdija Vončina se z velikim spoštovanjem in občutljivostjo, z nežnostjo in pogumom ozira v preteklost, v to, kar je živela, spoznala, ljubila, izgubila. In vedno znova se kot romar zazira v nebo, čuti privlačnost skrivnostnega, svetega, večnega. S skrbno izbranimi besedami odkriva fragmente vsakdanjega življenja, ki beži, govori o času, ki utruja in orje globoke sledove na obličjih in v dušah, priključuje tihe žrtve žensk, pravih simbolov preteklega časa. V galeriji njenih spominov je še kako prisoten tudi slovenski svet, ki ji je dragocena svetinja.

"Še vedno verjamem v *Scripta manent*," je med drugim rekla na predstavitvi prof. Vončina. Sama upa, da bo bralec razbral med vrsticami njenih besedil etično sporočilo, nekaj globljega, nekaj, kar sili v razmišljanje.

DD

V SOBOTO NA TRAVNIKU

DUHOVNA
GLASBA

V soboto, 5. t.m., so se v cerkvi sv. Ignacija začela srečanja z duhovno glasbo. Letos je pobuda potekala v okviru tisočletnice Gorice. Prvo srečanje je bilo v znamenju velikih travniških orgel, ki so bile po 70 letih korenito obnovljene. Zato so bile skladbe izbrane v zvezi s tem dogodom. Na sporedu je bil Koncert za orgle in simfonični orkester. Igral je M. Novak z Dunaja, vodil pa je H. Schamberger. V prostorni cerkvi so orgle lepo odmevale, obenem je blestel simfonični orkester. V drugem delu so bile na sporedu skladbe V. Toniuttija, L. Perosija, S. Jericija (*Kyrie, Gloria, Credo, Magnificat, Solis paevia*). Izvajalci so bili MePZ S. Ignazio, gimnazijski zbor iz Madžarske, pri orglah pa je bil L. Comellato. Tudi vse te je vodil H. Schamberger. Težko je kaj zapisati o izvedbi del, ki zahtevajo dovršeno, samostojno orgelsko igranje, kot je bilo težko postaviti dva številna pevsko zbor na travniški kor. Bogato zasnovane skladbe velikih sodobnih skladateljev so enkratno odmevale v prostorni cerkvi. Bil je izreden dogodek: 70-članski pevski zbor ob dobri orgelski spremljavi je izvajal skladbe nabožne vsebine. Naj navedemo še to: Toniutti je bil dolga leta organist v naši stolni cerkvi, L. Perosi pa je vodil papežev zbor Cappella Sistina. Večer je sklenila skladba goriškega skladatelja S. Jericija, napisana za orgle, godalni orkester in pevski zbor. Prihodnjo soboto bo drugo srečanje z duhovno glasbo. Na sporedu je orgelski koncert. Igral bo R.M. Cucinotta. Toplo vabljeni.

PRVO SVETO OBHAJILO
PRI SV. IVANU V GORICI

V belo cvetje odeta cerkev sv. Ivana, sedež župnije za slovenske vernike v goriškem mestnem središču, je oznanjala veliko veselje. Sedem otrok, četrtšolcev, dve deklici in pet dečkov, je prvič pristopilo k obhajilni mizi. Dve dolgi leti sta jih g. Žbogar in ga. Anka Komjanc potrpežljivo vodila v pripravi na ta veliki dan. Skrbno pripravljeno so tako v nedeljo, 6. t.m., prejeli Jezusa v svojo dušo in Mu v prošnjah marsikaj lepega povedali in obljubili, da Ga bodo zmeraj nosili v srcu in da bo On njihov najboljši prijatelj. Občuteno slavlje je vodil župnik Žbogar, na koro pa so ob orglah zbrano peli pevci, ki običajno spremljajo nedeljsko mašo. Ga. Jolanda Turus je okrasila cerkev, za kar se ji stari prvoobhajancev iskreno zahvaljujemo. Bog naj bogato poplača g. Žbogarju in gospe Anki za ure, ki sta jih namenila otrokom. Najlepa hvala vsem, ki so sooblikovali ta enkratni dan v življenju naših otrok.

DAVNA PRETEKLOST

V sredo, 16. t.m., bo ob 18. uri v konferenčni dvorani v Državni knjižnici predavanje na temo *Novosti iz arheološkega sveta na Goriškem*. Govorila bosta Drago Svolfjak in Fabrizio Bressan. Arheolog Svolfjak spregovoril o zadnjih odkritjih na arheoloških najdiščih Sv. Katerine na Škabrijelu in Tonovčevega gradu nad Kobaridom, medtem ko bo Bressan spregovoril o arheoloških najdiščih blizu Gradišča ob Soči. Predavanje prireja knjižnica in Inštitut za družbeno in versko zgodovino iz Gorice.

DRAMSKA DRUŽINA SKPD F.B. SEDEJ UPRIZORILA KOMEDIJO

17. MAJA V TRŽIČU

PRIREDITEV NAŠIH ŠOL

V četrtek, 17. maja, bo za vso zamejsko šolsko populacijo pomemben dan. V Tržiču bo namreč steklo prvo Srečanje slovenskih osnovnih šol v zamejstvu z naslovom *Sonce bodočnosti smo mi, otroci*. Ideator in glavni organizator izvrstne iniciative je domače društvo Tržič, ki je povabilo k sodelovanju še društvo Jadro iz Ronk in Združenje staršev otrok iz vrtca in osnovne šole iz Romjana. Prireditvi je ponudila svoje pokroviteljstvo Goriška pokrajina ter občine Tržič, Ronke in Špeter. Namen srečanja je nad vse pomembno, saj si organizatorji prizadevajo združiti slovenske šole in njih otroke iz treh pokrajin naše dežele, kjer smo Slovenci zgodovinsko prisotni. Do omenjene pobude pride letos menda prvič, ovrednotiti našo prisotnost ter našo šolo in ji na tak način dati tudi novega zagona za naprej je nadvse pomembno. Organizatorji zato priporočajo številno prisotnost, saj je namen tudi v tem, da bi omenjena iniciativa postala vsakoletna tradicija. Prizadevajo si namreč, da bi se otroci med sabo spoznali in navezali prijateljske stike.

Prireditve bo v občinskem gledališču v Tržiču v četrtek, 17. maja, ob 18. uri. Vstop bo prost. Šola iz Trebč bo nastopila s ljudskimi pesmi, šola iz Romjana bo izvedla *Igre v cirkusu*, sodelovala pa bo tudi šola iz Špetra. Na prireditvi bo tako nastopilo nad 100 otrok. Prireditve je namenjena tudi italijanski publiko, zato bo po vsej verjetnosti vsaj povezovalni tesk dvojezičen. Manifestacija želi postati pravi mejnik v zgodovini naše šole v zamejstvu. Prihodnje leto pa bi radi, kot rečeno, srečanje prirediti in ponovili v Trstu ali Čedadu.

V JEREMITIŠČU SREČANJE POD MLAJEM

Jeremitarška skupnost organizira v nedeljo, 20. t.m., srečanje pod mlajem in vabi vse, da se ga udeležijo. Začelo se bo v popoldanskih urah z igrami in delavnicami za otroke. Ob 15. uri izdelovanje piščali, nato priprava zmajev in tekmovalje. Starejši se bodo pomerili v izdelovanju frač in v ciljanju za Davidov pokal. Ob 19. uri kulturni program, na katerem bodo nastopili otroški in odrasli zbori in veseloigra *Čudna bolezen* v izvedbi članov PD Štandrež. Organizatorji bodo poskrbeli za odlično domačo hrano in pijačo ter za prijetno družabnost.

6. DAN DRUŽINE

Pričakovani dan družine bo prihodnje nedeljo, ob 9. uri bo maša na Peči, zatem pa se bodo družine zbirale v Gabriju. Srečanje prireja Skupnost družin Sončnica, na programu pa so igre za male in odrasle v naravi, skupno kosilo ter sproščena urica ob glasbi, petju in plesu. Priporočajo primerno obutev in malico za jutranjo igro. Prispevek za kosilo in stroške znaša 8.000 lir za odrasle in 4.000 lir za otroke. Prireditve bo tudi v primeru slabega vremena. Iz organizacijskih razlogov odgovorni prosijo, da se za igro in kosilo vsi zainteresirani prijavijo na tel. 0481-536455 najkasneje do petka, 11. maja, do 17. ure.

DOBER RECEPT, KAKO SE IZNEBITI GOSTA

IVA KORŠIČ

Že trdno zakoreninjeni praznik vaškega zavetnika Sv. Florjana je letos - poleg bogoslužja v farni cerkvi in običajne družabnosti v dvorani - zaokrožil nastop domače dramske družine, ki se že od leta 1954 oz. 1955 trudi, da bi tudi z odrskimi deli poživljala in ohranjala slovensko zavest in življenjski prelep sončnih Brdih, v katere je meja po zadnji svetovni vojni tako kruto posegla in jih ločila od širšega zaledja.

V nedeljo, 6. t.m., se je ob 17.30 župnijska dvorana v Števerjanu napolnila z domačini in Goričani, ki so radovedno pričakovali napovedani nastop domače dramske družine. Leta je tokrat namesto po ljudskih igrah oz. v zadnjih štirih letih po črnih kriminalkah prvič segla po kratki komedijski enodejanki. Za prvi stik s tem za svoje igralce "neznanim" žanrom je izbrala veseloigro iz devetnajstega stoletja, ki jo je poslovenil Fran Govekar po nemški predlogi neznanega avtorja. Prvič je bila uprizorjena v Dramatičnem društvu leta 1867. Števerjanski izvajalci so jo z režiserjem Emilom Aberškom nekoliko izbrusili, da je jezik postal bolj razumljiv in jo iz ljubljanskega okolja prestavili v Gorico oz. v Števerjan. Naslov pa je delno ostal izviren, saj se glasi *Dobrodošli! Kdaj pojedete domu?* Ta misel se je verjetno kdaj utrnula tudi komu izmed nas, ko se je v naši hiši malce predolgo mudil kak gost, a nismo vedeli, kako naj bi ga čim bolj "fino" spravili iz hiše. No, enodejanka govori prav o tem; po več jalovih poskusih gostitelja vendarle doženeta nekaj domiselno učinkovitega, kar spravi gosta na vrat na nos iz hiše. Katera je ta skrivnostna, a preprosta rešitev, so nedeljski gledalci že odkrili, drugi pa jo še bodo, ko si bodo igro ogledali v kaki okoliški vasi ali prazniku na prostem. Števerjanski igralci so namreč namenoma naštudirali kratko

FOTO BUMBACA

predstavo s samo štiričlansko zasedbo in skromno kulisno zasnovno, ki bo lahko brez težav poromala na najmanjši oder.

Občinstvo se je preprosti vsebini z nekaterimi duhovitimi domisljicami priskočno nasmejalo in z iskrenim ploskanjem nagradilo izvajalce, med katerimi sta bila dva novince. Matej Pintar kot nezaželeni gost, požrešno nenasitni gospod Trebuson, in Elijana Humar, njegova žena Špela, sta v tej predstavi prvič okusila sladko, a kar naporno omamo odrskih desk. Prvo srečanje z gledališkim ljubiteljskim udejstvom - vabila sta od marca - sta zadovoljivo opravila. Pokazala sta, da imata rada gledališko umetnost, ker sta z navdušenjem sprejela vloge in se mestoma prepričljivo prelevila v dodeljena lika. Ko bosta premostila nekatere zapreke oz. pasti, ki jih odrsko nastopanje nastavlja debitantom, bosta njuno zadoščenje in uspeh še večja. Poleg njiju sta kot gostitelja nastopila Martin Komjanc-Jaka Smola in Sara Miklus-njegova žena Marjeta. Njima se pač pozna, da nista tujca na odrskih deskah; v določenih trenutkih sta nas - še posebno Sara - presenetila s sproščenostjo gibov in naravnostjo kretenj. Pri tem so jima bili dragoceni poleg režiserjevih še konkretni nasveti našega znanca Božidarja Tabaja, ki je nekaj svoje igralske domišljajske spretnosti rade vo-

lje posredoval števerjanskim kolegom. Tako smo videli prijetno predstavo, s katero je bila publika vesela, in čeprav domači gledalci niso bili vajeni komedijske zvrsti, so jo dobro sprejeli. Izvajalci so prebili komedijski led in se bodo s pokazano vztrajnostjo in navdušenostjo lahko lotili tudi humornega dela večjega obsega. Ob tem jim želimo obilo uspeha in čim več gostovanj, saj vaja dela mojstra.

Če je enodejanka dobro prestala odrski krst, gre zasluga tudi zakulisnim delavcem, in sicer Snežici Černic, ki je smotno izbrala kostume in pričeske ter pazljivo maskirala igralce - ob tem ji čestitamo za dobro opravljeni tečaj maskiranja -, Marku Lutmanu za upravljanje luči in glasbe - po Aberškovi želji je milina citer večkrat zaigrala v podlagi -, Martinu Komjancu, Marku Lutmanu in Mateju Pintarju, ki so izdelali scenografske elemente in seveda mladi šepetalki Katji Dorni.

Pred predstavo sta gledalce pozdravila in nagovorila predsednik SKPD F. B. Sedej Mihael Corsi, ki se je tudi zahvalil oblikovalcem uprizoritve, in Simon Komjanc, ki je prava duša dramske družine, saj je pretežno njegova zasluga, če se je po nekaj letnem tenju pred štirimi leti spet tako svetlo zaiskril gledališki ogenj v tej briški vasi.

DRAMSKI ODSEK ŠTANDREŽ NA GOSTOVANJIH

TRIJE NEPOZABNI NASTOPI

Dramski odsek PD Štandrež je v letošnji sezoni naštel že veliko gostovanj, ki so bila včasih kratko posejana. To velja še posebno za Majdo Zavavlad in Božidarja Tabaja, ki sta, že skoraj kot prava profesionalca, nastopala z različnimi enodejankami. Take intenzivne večere so štandreški komedijanti imeli konec aprila oz. v začetku maja.

Dne 28. aprila se je tehnična ekipa z zlahtnima izvajalcema Majdo in Božom na čelu odpegljala v Rakitno, kamor jih je povabilo KD Rakitna s predsednico Nevenko Bezek. V dvorani OŠ Rakitna sta pozabavala gledalce s svojo najboljšo kratko komedijo z grenkim prizvokom Andersonovo igro *Jaz sem Bert* v imenitni režiji Janeza Starine, ki je enodejanka ob prizadevanju igralcev izoblikovala "zaresno" veliko predstavo, kot se je sam izrazil. V Rakitni so štandrežci doživeli kot že velikokrat prisrčen sprejem in gostoljubno pogostitev. Za leto je poskrbela goriška rojakinja

Metka Klanjšček, ki se je v to slikovito vas preselila pred skoraj 30 leti in sedaj vodi tam turistično kmetijo. Štandrežci so se v poznih urah z lepimi vtisi odpravili proti domu, saj so jih že naslednji dan čakali v Šempetru pri Gorici. Na povabilo KD Šempeter - sedež ima na trgu Ivana Roba -, katerega predseduje zelo delavni Bogdan Brečelj, ki si prizadeva, da bi se čim bolj razgibal kulturni utrip v tem večjem novogoriškem kraju, so naši zamejski igralci v šempetrski kinodvorani odigrali komedijo *Namišljeni zdravnik* Hansa Weigla. V režiji Emila Aberška in ob strokovni pomoči Janeza Starine je doživela premiero v letošnji sezoni in je s svojimi čudaškimi liki in premetenim šarlatanom požela že vrsto aplavzov in dobrih kritik. Nekoliko neobičajni humor je izzval smeh tudi na ustih šempetrskih gledalcev, ki so uživali ob homogeni igri nastopajočih.

Prvega maja pa sta Majda in Božo pošteno popoprata sklep-

ni dan *Praznika fitalje*, ustaljenega pomladnega praznovanja, ki ga prirejajo člani društva Rupa-Peč. Na sicer majhnem odru in s slepečim soncem v očeh jima je vseeno uspelo pričarati polnočne ure in prihod domov nekoliko okajenega moža, ki se reši ženinih očitkov z bolj ali manj treznim političnim razpravljanjem. Pristna zamejsko obarvana politična enodejanka Janeza Povšeta *Politika tudi prav pride* je s svojim prešetavanjem domačih politikov bila kot naročena pred skorajšnjimi volitvami. Zato sta naša igralca v tekstu še bolj pronicljivo zabrenkala po politični struni, ki je zazvenela v pikro duhovitem tonu. Škoda le, da gostje, ki so se zadrževali nekoliko bolj stran od odra, niso ujeli vseh humoristnih odtenkov, ker se je kljub ozvočenju marsikatera beseda izgubila med s fitaljo in drugimi domačimi dobrotami obloženimi mizami. Za štandreške ljubiteljske igralce se sezona ni še končala, na programu imajo še marsikatero srečanje s privlačno modrico, ki nesporno kraljuje na naših odrih.

IK

OBVESTILA

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica prireja v sodelovanju s KD Skala in Društvom prostovoljnih krvodajalcev občine Sovodnje 6. Dan družine, ki bo v nedeljo, 13. t.m., z začetkom ob 9.45 z zbiranjem pred cerkvijo sv. Nikolaja v Gabriju. Na programu so pohod, igre, skupno kosilo in animacija. Družine, ki to želijo, se lahko zberejo pri maši ob 9. uri na Peči. MISIJONAR P. MARTIN Gašparič bo 13. t.m. maševal na Peči ob 9., v Sovodnjah ob 10. uri. Želi se srečati z našimi ljudmi iz Sovodenj, z Vrha, iz Gabrij, s Peči in iz Rupe. Drugih maš 13. maja ne bo.

VABIMO VAS na jesensko potovanje z Novim glasom po Andaluziji od 4. do 11. septembra. Inf. in vpisovanje na goriškem in tržaškem uradništvu, tel. 0481-533177 ter 040-365473.

DAROVI

ZA NOVI GLAS: Bernik J. 135.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: druž. dr. Marijana Černica ob krstu vnučka Daniela 100.000; stari Carmen in Peter ob krstu malega Daniela 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: druž. Oskarja Kovica ob 100-letnici rojstva staršev Alojza in Štefanije za popravilo zvonov 200.000.

ZA CERKEV v Rupi: družina Mario Devetak namesto cvetja na grob tete Marije Batistič Buzin 50.000 ter za MePZ Rupa-Peč 50.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje Tonica Rejc 30.000 lir.

ZA OBNOVO prostorov ob Sv. Ivanu ob 42. obletnici poroke darujeta N.N. 1.000.000 lir. Stari letošnjih prvoobhajancev pri sv. Ivanu 500.000 lir.

ČESTITKE

V Klanec je spet priletela Šorklja, ki je nad družino Silvana, Federice in Samuela spustila v zibelko modro culico z malim *Christianom*. S srečno družinico se veselijo tudi pevke in pevci zbora Štandrež.

Z mlado družino se veseli tudi osebje Novega glasa.

SOŽALJE

Športno združenje Olympia izreka iskreno sožalje ženi in sorodnikom ob nenadni smrti bivšega odbornika *Daria Maraža*.

Sožalje izrekata tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

DRUŠTVO TRŽIČ, ZDRUŽENJE STARŠEV O IN VRTCA IZ ROMJANA, SKRD JADRO IZ RONK pod pokroviteljstvom POKRAJINE GORICA IN OBČIN TRŽIČ, RONKE, ŠPETER

SONCE BODOČNOSTI SMO MI, OTROCI

1. srečanje slovenskih osnovnih šol v zamejstvu

NASTOPAJO: Slovenska osnovna šola iz Romjana, Dvojezična osnovna šola iz Špetra, Celodnevna osnovna šola Pinko Tomažič iz Trebč, Tržič Občinsko gledališče

Četrtek, 17. maja, 2001, ob 18. uri.

VSTOP PROST

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA IN SLOVENSKO PASTORALNO STREDIŠČE SV. IVANA

vabita na samostojni koncert *Pevske skupine Musicum*

DUHOVNA GLASBA SKOZI STOLETJA

Cerkev sv. Ivana v Gorici
sobota, 19. maja, ob 20.30.

GOSTOVANJE SSG IN IZREDNE PONUDBE

PONUDBA ZA GORIČANE

Končno so si goriški abonenti spet lahko ogledali abonmajsko predstavo v domači dvorani. V sredo, 2., in v četrtek, 3. t.m., so v veliki dvorani KC Lojze Bratuž z dolgotrajnim ploskanjem pozdravili nastop ansambla SSG, ki jim je ponudilo v pogled delo Luigija Pirandella *Sest oseb išče avtorja* v režiji Maria Uršiča; o tej novi uprizoritvi smo že poročali ob premieri v Kulturnem domu v Trstu. Zaradi zahtevnih scenskih in režijskih postavitev so nekatere predstave letos obšle goriški dvorani in zato so se morali goriški ljubitelji dobrega teatra odpeljati v Trst. Ker pa se nekatere predstave letos obšle goriški dvorani in zato so se morali goriški ljubitelji dobrega teatra odpeljati v Trst. Ker pa se nekatere predstave letos obšle goriški dvorani in zato so se morali goriški ljubitelji dobrega teatra odpeljati v Trst. Ker pa se nekatere predstave letos obšle goriški dvorani in zato so se morali goriški ljubitelji dobrega teatra odpeljati v Trst.

Kosmača - S. Fišerja *Tistega lepega dne*, velika letošnja uspešnica PDG v lirčno humorni režiji Borisa Kobala. Namesto nepovedane predstave *Tandruj C. Kosmača* v izvedbi SSG in režiji Jaše Jamnika, ki je bila zaradi finančnih bremen preložena na prihodnjo sezono, je goriški abonement zagotovljena nadomestna predstava *Jez irskega pisca Conora McPhersona* v režiji Mileta Koruna v ponedeljek, 21., in v torek, 22. t.m., v KC Lojze Bratuž. To delo je najnovejša postavitev Slovenskega narodnega gledališča Drama Ljubljana, zato se z izvrstnimi gledališčniki obeta pomemben umetniški večer. Ko se bo sezona že iztekla, pa je SSG goriškimi gledalci obljubilo tako komedijo, ki bo s smehom ohladila zgoče poletne dni. Katera bo, pa je zaenkrat še skrivnost. Zvesti goriški abonenti, čaka vas še nekaj obetavnih dramskih srečanj; nikar jih ne zamudite!

IK

11

ČETRTEK,
10. MAJA
2001

ZAHVALNA NEDELJA V BARDU

26. APRILA V PALAČI BELGRADO

PREJŠNJI ČETRTEK
V VIDMU

TRAGIKA POTRESA IN ZAČETEK PREPORODA

ERIKA JAZBAR

V nedeljo, 6. maja, je potres natančno petindvajset let od strašnega potresa, ki je hudo prizadel Furlanijo, Beneško

stava. Slovenski strokovnjaki so namreč razpolagali z izkušnjo, ki so si jo pridobili leto prej s potresom v Skopju. Slovenski ljudje, iz Slovenije in zamejstva, so prišli v velikem številu in z denarjem in fizičnimi močmi omogočili Benečiji, da se je ponovno postavila na noge. Omenjena pomoč je prebudila slovensko zavest pri beneških ljudeh. Ljudje so se začeli zavedati svoje jezikovne in kulturne identitete, čutili so, da pripadajo širšemu slovenskemu kulturnemu prostoru, ki ga ne objema le Matajur, temveč se razprostira tudi na

Goriško in na Posočje. Vasi so počasi oživele in se olepšale. Ob materialni se je začela tudi kulturna obnova, rodila so se nova kulturna društva in iniciative.

Po petindvajsetih letih smo lahko po radiu in televiziji poslušali marsikatero pričevanje. Slovenski človek, ki živi danes

Potres v Furlaniji je pomenil uničenje, strah in nemoč. Po prvem trenutku zbežnosti pa se je naš človek zbral, zavihal rokave in začel z iskanjem izhoda iz nelahke situacije. Velika tragedija, ki jo je predstav-

v videmski pokrajini, ni več podvržen ostremu pritisku, ki je bil značilen za prejšnja desetletja. Kljub temu pa je marsikateri intervjuvanec podčrtal, da je največji problem, s katerim se ubadajo na tem prede-

ljal potres, se je tako spremenila v začetek nove poti, ki se je sicer vila navzgor, je pa bila začetek novega obdobja, ki je prinesel po prvem trenutku žalosti tudi novega zagona. Potres je torej pokazal, kaj pomeni delavnost človeka, ki živi na tem predelu italijanske države.

Za slovenske ljudi je potres prinesel tudi pomembno pomoč iz Slovenije in iz zamej-

lu italijanske države, ravno demografsko obubožanje slovenskih vasi.

V nedeljo je bila v Bardu zahvalna maša, ki jo je daroval domači župnik g. Calligaro. Daritev je obogatilo ubrano petje bazovskega zbora Lipa, prisotni pa so bili številni akterji, ki so sodelovali in pomembno pomagali pri popotresni obnovi.

ZAKON 482 POD STREHO TUDI ZA SLOVENCE

ERIKA JAZBAR

Videmski pokrajinski svet je v četrtek, 26. aprila, delno popravil smernice, na katerih je gradil ob polemikah in nesoglasjih, svoj novi statut. Na redni seji je namreč soglasno odobril določitev teritorija, na katerem bodo veljale zaščitne norme, ki vrednotijo dvanajst zgodovinskih narodnih manjšin v Italiji. V primeru videmske pokrajine gre torej za furlansko skupnost, v prid kateri se je svet izrekel pred dvema mesecema, ter za slovensko in nemško manjšino. Pokrajinski svet ima po zakonu namreč pristojnost, da določi teritorij zaščite na podlagi prošelj, ki jih v tem smislu dobi s strani prizadetih občin. Tako se je tudi zgodilo, vendar brez zapletov seveda ni šlo.

Potrebni sta bili dve seji sveta; na prvi je večina nameravala določiti teritorij le za nemško skupnost rekoč, da Slovence itak štiti specifičen zaščitni zakon; hoteli so tako odložiti razpravo, češ da je določitev teritorija za slovensko manjšino v pristojnosti paritetnega odbora, ki ga predvideva zaščitni zakon. Slovenski svetovalec Firmino Marinig je proti temu ostro nastopil in podčrtal, da zakon 482/99 velja tudi za slovensko narodno skupnost in da se o tem mora izreči pokrajinski svet. Zagrozil je tudi, da bo zadevo posredoval sodni oblasti, saj bi neodločitev sveta lahko prinesla škodo občini, ki so se izrekle temu v prid

in ki pričakujejo prispevke za načrte, ki jih nameravajo izvesti na podlagi zakona 482. Zadevo so prenesli za nekaj dni, na dnevni red pa je prišla kot rečeno 26. aprila. Pred pomembnim glasovanjem so nekateri svetovalci desnosredinske večine zapustili sejo rekoč, da se ne strinjajo z omenjenimi odločitvami. Nekateri pa so v dvorani ostali in glasovali za določitev zaščitenega teritorija za slovensko in nemško skupnost v videmski pokrajini.

Glede slovenske prisotnosti pridejo torej v poštev občine Režija, Bardu, Tipana, Ahten, Fojda, Špeter, Grmek, Podutana, Podbonesec, Dreka, Srednje, Praprotno, Trbiž, Naborjet. Gre za v glavnem slovenske in pa narodnostno mešane občine, kjer živijo Slovenci in Furlani, ter za občini iz Kanalske doline, kjer ob omenjenih manjšinah živi tudi nemškogovoreča skupnost. Edini občini, ki se ni sta izrekli za slovensko prisotnost, sta torej Neme in Tavorjana. Upravitelji pri prvi občini so sicer priznali, da živijo v nekaterih gorskih zaselkih tudi Slovenci in da bo uprava o tem odločala kaj kmalu, v drugem primeru pa izvoljeni predstavniki niso upoštevali ne Furlanov in ne Slovencev.

Nazadnje velja še povedati, da bo odločitev okoli določitve teritorija veljala tudi za uresničitev zakona 38/01, t.j. našega zaščitnega zakona, ki je stopil v veljavo 23. marca letos.

UNIVERZA IN MANJŠINE

Prejšnji četrtek je bil v Vidmu celodnevni posvet z naslovom *Univerza in zaščita manjšinskih jezikov*. Zanimivo pobudo, ki je imela na programu referate profesorjev in javnih delavcev ter debatno srečanje, je priredila domača univerza, zaslužila pa bi si nedvomno več pozornosti od tiste, ki so ji jo namenili poslušalci in krajevni časopisi. Velja tudi povedati, da sta bila pred nekaj tedni napovedana posega slovenskega in italijanskega ministra za šolstvo, ki sta nato odpovedala svojo prisotnost, kar pomeni, da je posvet izgubil, če ne drugače, na zunanjem videzu in politični sporočilnosti.

Strokovni seminar je temeljil na glavni potrebi, in sicer v iskanju čim konkretnije oblike primernega in hitrega izvajanja zakonskih določil, ki branijo narodne manjšine v Italiji, t.j. in primis zakona 482/99. Velika pozornost je bila namenjena furlanski skupnosti, ki je bila še najbolj navdušena ob odobritvi omenjenega zakona, ki je pomenil prvo pravno normo, ki štiti Furlane. O tem so spregovorili razni strokovnjaki, ki se z omenjenim vprašanjem ubadajo v vsakdanjem življenju, v šoli oz. na univerzi. Na posvetu sta med drugimi sodelovala v imenu slovenske vlade državni sekretar RS Mirko Zorman in ravnatelj SLORI-ja prof. Emdij Susič, ki je prisotnim orisal delovanje, strukturo in izdajateljsko ponudbo slovenskega raziskovalnega centra.

EJ

DVA VEČERA O NAREČJU IN SLOVENSKEM JEZIKU

V petek, 27. aprila in 4. maja, sta bila v Špetru prva dva od štirih večerov, na katerih je govor o slovenskem narečju, njegovem bogastvu in prostoru, ki ga ima še danes v vsakdanjem in kulturnem življenju. Večere je priredil Študijski center Nediža pod pokroviteljstvom špeterske občinske uprave, na njih pa je spregovorila prof. Živa Gruden. Večeri so namenjeni vsem tistim, ki želijo spoznati, uporabljati, pisati in ohranjati slovensko narečje Benečije. Na prvem večeru je direktorica dvojezičnega šolskega centra spregovorila o uporabi domačega narečja in slovenskega jezika, naslednji petek pa je koordinirala in vodila jezikovni laboratorij. Laboratoriji in konference bodo še v petek, 11. in 18. maja. Na zadnjem srečanju bodo med drugimi sodelovali tudi prof. Pavel Petričič in Antonio Maria Raffo, ki uči na univerzi v Firencih.

IZŠLA PUBLIKACIJA O POSVETU NADŠKOFIJE

V prejšnjih dneh so v Vidmu predstavili zajetno knjigo, v kateri so objavljeni referati in razprave velikega posveta, ki ga je videmska nadškofija priredila novembra lani na temo goratega teritorija. O omenjenem študijskem srečanju smo obširno poročali, saj so se na njem lotili tematik, ki se neposredno tičejo tudi naše slovenske skupnosti, ki živi v Benečiji. Na predstavitvi so med drugimi spregovorili nadškof msgr. Pietro Brollo ter msgr. Duilio Corgnali. Dragocen zbornik bodo predstavili tudi v drugih krajih nadškofije.

GLOSA JURIJ PALJK

O TEKMOVANJU

Pravzaprav bi radi rekli nekaj več o eni bistvenih značilnosti naše zahodne družbe, o kateri trdimo, da je razvita, in jo ponujamo tudi drugim državam sveta za zgled, kateremu da je vredno in nujno slediti, če hočeš v današnjem svetu uspeti, biti "razvit". Če opustimo druge, tudi temeljne stvari, bomo rekli, da naša družba sloni tudi na tekmovalnosti, in to v vseh plasteh naše družbe, naj gre za gospodarstvo, šolstvo ali kulturo.

Če hočeš na gospodarskem in tržnem področju uspeti, moraš biti pač bolj uspešen od svojega tekmeca, ki dela in proizvaja iste stvari kot ti. Niti ni pomembno, da delaš boljše stvari, kot jih dela tvoj tekmeč, glavno je, da jih znaš bolje predstaviti, bolje prodajati in tako na tržišču dosežeš premoč, si ustvariš ime, kot se temu reče. Preprosteje povedano: če delaš jogurte, je skorajda bolj pomembno od njihove kakovosti to, kakšno ime imajo pri kupcih. Če si kupca prepričal, da so tvoji jogurti zares nekaj izrednega, potem jih boš več prodal, boš več zaslužil, postal boš močnejši na trgu, v končni fazi ti bo uspelo premagati tvojega neprednega tekmeca, ki je tudi proizvajalec jogurtov; le-ti so morda tudi boljše od tvojih, a se manj prodajajo, ker nimajo pravega imena, jih premalo ljudi pozna in jih zato tudi ne kupujejo kot tvoje.

Tekmovalnost pa je prisotna tudi v naši kulturi, pa čeprav vsi po malem prisegamo na trditve,

da je v kulturi najbolj pomembna kakovost, da je samo kakovostna stvar pomembna za tako imenovano visoko kulturo. To seveda ni res, saj vidimo, kako je v resnici v današnji kulturni srenji pomembno predvsem to, kako kdo prodaja svojo stvar, kako si ustvari ime in sloves. Preprosteje: skoraj vsi govorimo, kako pomembno je, da imamo v svoji sredi pesnike, ki so za časa svojega življenja napisali za našo omiko temeljne pesmi, a v življenju niso prodali niti sto izvodov ene same svoje pesniške zbirke. Na tihem pa skoraj vsi občudujemo romanopisce uspešnih romanov ali pa pravljic za otroke, ki dosežejo s svojim pisanjem velikanski uspeh, obogatijo s knjigami, ki so jih prodali v milijonih in milijonih izvodih. Tudi ti pisatelji so v naših očeh pravi zmagovalci, tisti, "ki so uspeli". Če smo nežnega srca, nam je sicer na tihem žal za vsemi tistimi, o katerih nam govorijo, da so bili veliki, a so v življenju samo trpeli, največkrat še v hudem pomanjkanju in pozabi umrli. Tudi Slovenci na tem področju nismo izjeme in niti imen naših velikih mož in žena ni potrebno naštevati, da vidimo, kako so gornje trditve resnične.

Če o tekmovalnosti in tekmovalnih na športnem področju ne bi govorili, ker je športno udejstvovanje v svojem bistvu pogojevano s tekmovalnostjo, pa je

vseeno prav, če razmislimo o tekmovalnosti, na katero privajamo naše otroke današnja šola. Otrokom doma pripovedujemo, in tudi učitelji jim to danes večkrat ponavljajo, da so vsi enaki, da so enakopravni in je vsem omogočen enak dostop do znanja in vedenja. Otroci pa se v naši šoli kaj kmalu srečajo s preprostim dejstvom, da vse to ni čisto res, saj jim že v osnovni šoli prirejajo razna tekmovanja in potem objavijo na šolskih stenskih tablah rezultate, iz katerih se vidi, kdo je bil prvi, kdo drugi in kdo tretji; morda so napisana še imena pohvaljenih, a ostalih imen šolarjev ni. Odveč je seveda vsaka pripomba, da je to za naše malčke vzgojno dvomljiva stvar, vsaj po našem skromnem mnenju, še posebej takrat, ko gre za proste spise, za razne bralne značke, tekmovalnja v matematiki in drugih učnih snoveh, še posebej v prvih razredih osnovne šole.

Človek se upravičeno sprašuje, ali ima smisel prirediti tekmovalnja za otroke, ki se šele podajajo na dolgo življenjsko pot, na kateri bodo že itak doživeli vrsto neuspehov, saj vemo, da "življenje ni praznik, je delovni dan", kot lepo pravi pesnik. Kakšen smisel ima sedemletnega otroka peljati na tekmovalnje z drugimi otroki, mu dajati utvaro, da bo morda celo zmagal, ga pravzaprav navajati na tekmovalnost že od malega. Spra-

šujemo se, če le ne bi bilo bolj zdravo in pošteno otroka najprej uvesti v svet, ga pripraviti na zmage in poraze, ki jih bo v življenju že itak doživel, na čim bolj neboleč in sprejemljiv način. Predvsem pa bi otroku morali že od malega dopovedati, da za resnično in človeka vredno življenje v naši družbi in v svetu ni potrebno vedno in povsod zmagovati, da tudi sami nismo vsi zmagovalci, a to še ne pomeni, da nimamo pravice do polnega življenja.

Ko tako sledimo raznim šolskim tekmovaljem in potem objavljenim rezultatom in se veselimo naših otrok, ki so dosegli uspeh, gre naša misel tudi k tistim otrokom, ki so s tekmovalnja domov odšli s sklonjeno glavico in žalostni, ker so spoznali, da so bili drugi na tekmovalju bolj hitri, bolj spretni od njih. Njihova tišina in samotna zamišljenost nas opozarjata, da za našo družbo ni vse tako, kot si mislimo, da ni res, da je prav vse v tekmovalju in uspehu, da je nezdruživa tekmovalnost že od mladih nog lahko ne samo škodljiva, ampak včasih prav pogubna.

To se seveda lepo vidi tudi v družbi odraslih, kjer se na sam vrh družbenega ugleda in uspeha večkrat prirejejo le tisti, ki znajo dobro odmerjati udarce s komolci, dobro odpirati vrata mogočnih in močnih, a so že zdavnaj pozabili in izgubili vsako človeško toplino in dobrotu, vrednote, za katere je edino vredno živeti.

PRIČELA SE JE KAMPANJA ZA REFERENDUM, KI BO 17. JUNIJA

ZA VREDNOTE IN OBRAMBO DANAŠNJE DRUŽINE

MARJAN DROBEŽ

Državni zbor je v prejšnjem tednu nadaljeval razpravo o spremembah poslovnika (ime-nujemo ga mala ustava parla-menta), s katerim naj bi pre-precili dolgotrajne in po mne-nju vladajoče koalicije nepotre-bne razprave poslancev, zunanji minister dr. Dimitrij Rupel pa se je mudil na obisku v skandi-navskih državah. Tam je v po-govoru s predstavniki vlad na-daljeval diplomatsko ofenzivo Slovenije za sprejem Slovenije v EU in zvezo Nato.

Toda največje zanimanje javnosti je bilo namenjeno iz-rednemu zasedanju državnega zbora v četrtek, 3. maja, na ka-terem so obravnavali zahtevo štiriinšestdesetih poslancev, da se razpiše referendum o nove-mu zakonu o zdravljenju neplod-nosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo. To do-polnilo zakona je bilo z glasovi poslancev iz strank vladne večine sprejeto v letošnjem apr-ilu. Po njem so do umetne oploditve upravičene vse ženske, ki bi si to želele, tako tiste, kjer je moški partner neploden, ne-plodne samske ženske in tudi zdrave ženske, ki imajo svoje razloge, da do otroka nočejo po naravni poti. Po črki in duhu

sporne novele omenjenega za-kona bi pravico do umetne oploditve z biomedicinsko pomo-čjo imele tudi lezibijke.

Razprave na zasedanju parla-menta so pokazale, da so se pos-lanci glede odnosa do zdravlje-nja neplodnosti z biomedicinsko pomočjo razdelili v dve sku-pini. Privrženci prve so zagovar-jali neomejeno oz. nedotakljivo pravico vsake ženske do ma-terinstva, poslanci iz druge sku-pine pa so zagovarjali predvsem pravico otroka do obojne-ga starševstva. Ob tem so raz-pravljalci izrekli precej dvomov tudi o uvozu spolnih celic iz tujine, kar bi tudi prispevalo k razvrednotenju vrednot, kot so družina, otroci in katoliška ve-ra v slovenski družbi.

Iz razmišljanj poslancev na omenjenem izrednem zaseda-nju parlamenta, ki so se nanašala na zdravljenje neplodno-sti z biomedicinsko pomočjo, navajamo mnenje enega iz-med njih, da bi se oploditve žensk, opravljene po sedaj ve-ljavnih skrajno liberalnih meri-ljih, spremenile v nekakšen zdravstveni turizem z uporabo etnično spornih pripomočkov. Sodimo, da je zelo tehtna in pomenljiva misel, ki jo je izre-kel prvi podpisnik zahteve za referendum, dr. France Cukja-

ti iz SDS, "da umetno oplojeva-ti zdravo žensko pomeni isto, kot če bi zdravemu moškemu predpisali invalidski voziček".

Državni zbor je po koncu raz-prave z enainšestdesetimi glasovi za in dvema proti sklenil, da bo nekdanji zakonodajni re-ferendum o zakonu o spremem-bah in dopolnitvah zakona o zdravljenju neplodnosti in po-stopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo v nedeljo, 17. ju-nija. Politične stranke so že pri-čele kampanjo za pridobivanje volivcev.

VLADA, USTANOVLJENA V AJDOVŠČINI, NI BILA PRVA

V kroniki pomembnejših in odmevnejših dogodkov nava-jamo, da je novi slovenski ve-leposlanik v Italiji Vojko Volk prevzel svojo dolžnost. Naša država je bila od novembra la-ni, ko je bil odpoklican Peter Bekeš, v Rimu brez veleposla-nika. Začasni odpravnik poslov je v tem času bil Jože Šušmelj (iz Nove Gorice), ki se je pred dnevi tudi vrnil domov in je že prevzel dolžnosti državnega podsekretarja v ministru za zunanje zadeve.

Borut Šuklje, nekdanji no-tranji minister, generalni sekre-tar vlade ter generalni direktor RTV Slovenija pa je pred dnevi odpotoval v Beograd, kjer je

prevzel funkcijo slovenskega veleposlanika v Zvezni repu-bliki Jugoslaviji. V zunanjem ministru poudarjajo, da gre za eno najpomembnejših di-plomatskih predstavništev, ki jih ima Slovenija v tujini.

V Ajdovščini so v soboto, 5. maja, zaznamovali občinski praznik. Ta spominja na isti dan leta 1945, ko naj bi bila v tem središču Zgornje Vipavske doline ustanovljena prva slovenska narodna vlada. Tu gre za zgodovinsko napako, ki jo je očitno hote naredila oz. do-pustila tedanja politika. Slove-nija je namreč do konca prve svetovne vojne pa vse do kon-ca druge imela tri oz. štiri na-rodne vlade, ki so seveda bile plod različnih političnih raz-mer. Prva narodna vlada je bila ustanovljena v Ljubljani 29. oktobra 1918, od leta 1919 do 1921 je delovala deželna vla-da za Slovenijo; narodna vla-da kot organ protirevolucio-narnega tabora na Slovenskem je bila z razglasom ustanovljena 3. oz. 5. maja 1945 na Taboru v Ljubljani; četrta na-rodna vlada v zgodovini Slovenije pa je bila tista, ki so jo pred-stavniki zmagovite revolucije 5. maja leta 1945 razglasili v Ajdovščini.

ZGODOVINA IN ŽIVLJENJE NA BANJŠICAH

Kot smo že poročali, so na Banjšicah nedavno, ob odkritju spominskega obeležja duhovni-ku, narodnemu buditelju, vzgo-jitelju, pesniku in alpinistu Valen-tinu Staniču, ki je tam deloval od leta 1802 do 1809, izdali tudi knjižico oziroma brošuro o Banj-ški planoti. Gre za prvi sistematični prikaz preteklosti, posebnosti in raznih značilnosti te pla-note, s posebnim poudarkom na versko življenje in delovanje Cerkev. Avtor omenjenega dela je domači župnik Martin Pavlin, ki mu je pomagal Marijan Bre-celj, izvedenec za kulturna in verska vprašanja, pesnik in pre-vajalec iz Nove Gorice. Knjižico je izdalo Turistično društvo na Banjšicah.

Banjšice so opisane v mno-gih podrobnostih, ki so razvr-ščene v posameznih sklopih. V začetku je ponatisnjen zapis pesnika Jože Lovrenčiča, ki Banj-šice predstavlja "kot kraj, ki ga ni, a je dal ime veliki planoti, ki jo objema od ene strani v Veli-kem loku med Sveto Lucijo in Solkanom Soča, od druge stra-ni pa jo robi lepa Puštalska in Čepovanska dolina, ki se ob Veli-kem vrhu spusti čez sedlo do Idrjice, hiteče proti Soči".

Krajeno ime Banjšice za-objema skupino zaselkov in je nekaj skupni imenovelec, ki združuje celotno območje. Zaselka z nazivom Banjšice ne najdemo nikjer. Na planoti je kar 18 zaselkov s svojimi ime-ni. Vsi so zemljepisno postav-ljeni na obrobju banjške plano-te, tako da je v sredini planja-va, t.i. "plomna", brez sleherne-ga bivališča. Edina izjema je ob-jekt, ki mu pravijo "štala", kjer je sedaj nastanjena čreda krav in telic. Na Banjšicah je bilo ob koncu lanskega leta 278 prebi-valcev. Pred 200 leti, v času Va-lentina Staniča, jih je bilo okoli 630. Hišnih številk je sedaj 124, naseljenih hiš 83, praznih pa 43. V zadnjem času pa so na Banj-šicah zgradili kar 13 novih hiš.

Prvi cerkvi sta bili na Lužah in v Kravcu, prvotno pastoral-no oskrbo na Banjšicah pa so opravljali kaplani iz Kanala ob Soči. Večinoma so bili to duho-vniki "na obhodu", po opravlje-ni službi so se vračali v Kanal ob Soči. To je trajalo do leta 1771. Bajškarji pa so priznavali za

svojega župnika "plebana" iz Kanala ob Soči. Najstarejši za-pis o Banjšicah je Porcijeva vi-zitacija iz l. 1570. Iz tega zapisa sledi, da je moral priti kaplan na Banjšice maševat 17-krat na leto. Kot nagrado je vsakokrat prejel 14 "solidos=soldov" za mašo in 4 "solde" za večernice.

Na Banjšicah so v okviru so-ške fronte med prvo svetovno vojno divjali hudi boji, ki so opi-sani v italijanskih in avstrijskih arhivih. V knjižici so opisane sa-mo nekatere doslej neznane po-drobnosti. Prvo šolo so na Banj-šicah odprli okoli l. 1890. Med najbolj znanimi slovenskimi učitelji je bil Alojzij Vuga iz Solka-na, ki je bil poročen z doma-činko Emilijo Kofol. Po prvi sve-tovni vojni je šola delovala do leta 1979. Bila je osemrazredna, kasneje so otroke preusmerili v Grgar in Solkan.

MED DUHOVNIKI TUDI

BOLJ ZNANA IMENA

Izvirna listina pove, da so po-stale Banjšice prava župnija, to-rej neodvisna od župnije Kanal ob Soči, 17. septembra 1936. To-da zanimivo: tedanji kurat Aloj-zij Obid (med vojno je postal žrtev revolucije v Podsobotinu) ni postal avtomatično "župnik", pač pa je bil le župnijski upravi-telj. Tudi pozneje so se duhov-niki podpisovali le kot župnijski upravitelji. Kot župnik se sme sedaj podpisovati Martin Pav-lin, avtor knjižice o Banjšicah.

Ze omenjeni Valentin Stanič je kot kaplan na Lužah od 19. novembra 1802 do marca 1809; tedaj so ga premestili v Gori-co. Pet let je dušno oskrboval Banjšice Andrej Kravanja iz Po-sočja. Za njegovega upravljanja je bila na Banjšicah, leta 1851, prva znana nova maša. Andrej Znidaršič, ki je bil častitljiva osebnost med goriškimi Slo-veni, je na Banjšicah deloval 10 let. Na Banjšicah je napisal *Abecedarico*, ki je drugi ilustri-rani abecednik v slovenskem jeziku. Janez Slokar je imel sre-čo, da je leta 1881 slišal zvoniti nove zvonove, oskrbel pa je tudi križevpot, ki je bil sicer kupljen na Sveti gori. Župnijski upravitelj Blaž Bevk je oskrbel Družinsko knjigo, ki je drago-cen vir za zgodovino župnije. Bil je tudi pesnik in prevajalec.

PRED KONGRESOM SDS

"USTVARJAMO SLOVENIJO VREDNOT"

Socialdemokratska stranka Slovenije (SDS) se pripravlja na VII. kongres, ki bo 19. t.m. v Ce-lju. Na kongresu naj bi sklepali tudi o spremembah strankinega programa, ki naj bi socialdemo-krate utrdil pri izvajanju njho-ve vodilne vloge opozicijske po-litične sile v Sloveniji. Pričakuje-jo, da bodo program le dopolni-li z resolucijo z naslovom *Ustvar-jamo Slovenijo vrednot*. Na kon-gresu naj bi sprejeli še nekaj re-solucij, in sicer o zaposlovanju in delovnih razmerjih, o izzivih mlade generacije, o ekoloških iz-zivih 21. stoletja ter o slovenski poti v EU in zvezo NATO. Pred-sednik SDS Janša je na časnika-rski konferenci namenil največjo pozornost tej resoluciji. Ta doku-met bo zajemal ključne razvojne izzive v Sloveniji, analiziral spre-membe v političnem prostoru, opozoril na SDS kot stranko načelne sredine itd. Janša tudi meni, da je SLS+SKS Slovenska ljudska stranka po lanskoletnem volilnem porazu in zapustem kongresu zavestno zastopala pomladni politični prostor in se odločila za tranzicijsko levico. Po njegovem mnenju vsaj za krajše obdobje ni pričakovati, da bi novo vodstvo omenjene stran-ke nenadoma spremenilo smer, izstopilo iz vlade in začelo vodi-ti samostojno politiko. Ze pred kongresom vzbuja precejšnje zanimanje vprašanje, ali bo pred-sednik SDS na kongresu dobil protikandidata. V nekem inter-vjuju si je Janša zaželel, da bi bil njegov protikandidat za mesto predsednika SDS Ivo Hvalica.

ZAGOTOVILA AVSTRIJSKE VLADE O ZAŠČITI MANJŠINE NA KOROŠKEM

SLOVENIJA SE BO POGAJALA LE Z VLADO NA DUNAJU

Sporazum med Slovenijo in Avstrijo o sodelovanju med državama na področju kulture, izobraženja in zna-nosti, ki sta ga zunanja ministra Dimitrij Rupel in Benita Ferrero-Waldner podpisala konec aprila v Ljubljani, je spo-dbudil tudi odzive, ki zadevajo slovensko narodno skup-nost na Koroškem. Naj omenimo, da dokument omenja tudi obstoj slovensko govorečih prebivalcev v Avstriji za-naj doslej priznanega območja, kjer žive naši rojaki, na primer na Dunaju.

Predsednika obeh osred-njih političnih organizacij koroških Slovencev, Narodnega sveta koroških Slovencev Bern-ard Sadovnik ter Zveze slovenskih organizacij Marjan Šturm, sta ob optimističnih iz-javah obeh zunanjih ministrov opozorila, da je bilo ob podpi-su sporazuma politično ozra-čje do Slovencev na Koroškem slabo. Deželni glavar Haider skupaj z nekaterimi nacionalističnimi organizacijami in kro-gi namreč uprizarja novo kam-panjo zoper odločitev avstrijskega ustavnega sodišča, ki je delno razširilo zaščito slovenske manjšine, kar zadeva pouk v osnovnih šolah in dvojezične krajevne napise. Zaskrbnjuje, da deželni glavar Haider izjavlja, da bo z omenjeno kam-panjo nadaljeval oz. "da ne bo dovolil širjenja območja dvoje-zičnosti na Koroškem". To so zagotovo slabi obeti za prihodnost slovenske manjšine, čeprav slovenski zunanji minister meni, "da gre za primere 'živ-čnosti', ki pa jih Slovenija izred-no pozornost spremlja. Sicer pa bo naša vlada odprta vpra-

ljanje, zagotovo kaže na izbolj-šanje odnosov med Slovenijo in Avstrijo, toda njegov pomen bo moral biti potrjen pri praktič-nem izvajanju. Pri tem bo naj-večjega pomena prav odnos avstrijske države do slovenske manjšine na Koroškem. K iz-boljššanemu vzdušju med drža-vama sodi napoved, da bo 12. septembra v Ljubljani konfe-rencia zgodovinarjev in prav-nikov, ki bodo preučili skupno zgodovino obeh držav, predvsem v obdobju od 1938. do 1958. leta. Slovenija pa je tudi zagotovila, da se bo 6. junija na Dunaju udeležila srečanja o t.i. strateškem partnerstvu Avstrije in sosednjih držav. Zunanji minister Dimitrij Rupel je dejal, "da Slovenija razume strateško partnerstvo kot obli-ko sodelovanja srednjeevrop-skih držav v okviru EU in kot začetek pogovora o koalicijah in sodelovanju v prihodnji evrop-ski povezavi".

M.

OBVESTILO

V KULTURNEM domu v Desk-lah bo v soboto, 12. maja, ob 20. uri koncert revije Primor-ska poje. Nastopili bodo Moški pevski zbor Vesna iz Križa pri Trstu, Ženski pevski zbor Du Večernica iz Ajdovščine, Meša-ni pevski zbor Skala iz Gropa-de, Oktet Castrum iz Ajdov-ščine, Vokalna skupina Prijatli iz Sela, Mešani pevski zbor Pri-morsko iz Mačkovelj. Vljudno vabljeni!

ITALIJANSKO PRAVO

PROFESIONALNE DRUŽBE (1)

DAMJAN HLEDE

S 24. členom zakona št. 266/97 je bila že pred štirimi leti odpravljena prepoved izvajanja samostojno-poklicnih dejavnosti v družbeni obliki, ki jo je predvideval zakon št. 1815/39. Od takrat je bilo že precej poizkusov okvirne zakonodajne ureditve za izvajanje prostih poklicev v družbeni obliki, saj je po odstranitvi omenjene prepovedi prišlo na tem področju do pravne praznine. Veliko je bilo tudi nejasnosti, ki so jo povzročala različna tolmačenja o dometu te odprave.

Nekateri so trdili, da je po njej že možno ustanavljati družbe za izvajanje prostih poklicev, drugi pa so trdili, da je to še vedno v nasprotju z obveznostjo osebnega izvajanja intelektualnih poklicev, ki jo določa člen 2232 civilnega zakonika. Pri oblikovanju te ureditve je do največje delitve mnenj prišlo ob vprašanju, ali dopustiti možnost članstva v t.i. profesionalnih družbah tudi t.i. članom-kapitalistom, torej osebam, ki niso vpisane v seznam poklica, za izvajanje katerega se družba ustanavlja, skratka osebam, ki v družbo samo investirajo svoj kapital in s tem prejmejo vse finančne in tudi upravne članske pravice.

Po odpravi omenjene prepovedi pa je vendarle prišlo do nekaterih sektorijskih ureditev izvrševanja prostih poklicev v družbeni obliki. Najprej je prišlo do zakona št. 415/98 (t.i. zakon Merloni-ter) o javnih de-

lih, ki je predvidel možnost za tehnične poklice, da se lahko izvršujejo v obliki obstoječih osebnih družb. Isti zakon je dokončno priznal in uredil tudi inženirske (kapitalske) družbe, ki jih je prvič predvidel že zakon št. 109/94.

Poleg tega delujejo v družbeni obliki tudi Centri za davčno pomoč (t.i. Caf), ki imajo ekskluzivo za poenostavljeno davčno prijavo mod. 730. Urejena jih je zakon št. 241/97 in 490/98. V obliki delniške družbe jih lahko sestavljajo tudi izvrševalci prostih poklicev. Na kmetijskem področju bodo kmalu operativni tako imenovani Caa, organizmi, ki bodo overjali podatke podjetij, ki so potrebni pri vložitvah prošnji za prispevke in za razne oblike financiranja. Urejena jih je zakon št. 165/99 in ministrski odlok z dne 27. marca 2001. Poleg tega obstajajo še t.i. Ced (Centri za obdelavo podatkov), za katere zakon št. 144/99 določa, da jih lahko sestavljajo tudi samo izvrševalci prostih poklicev.

Nazadnje je bila z zakonom št. 96 z dne 2. februarja 2001 uvedena tudi odvetniška družba. Zakon, ki je bil objavljen v uradnem listu dne 4. aprila 2001, izvaja evropsko zakonsko smernico št. 98/5/CE in predvideva možnost, da se odvetniki povežejo v nek avtonomni tip družbe, ki spominja na kolektivno osebno družbo (Snc), katerega v civilnem zakoniku kodificirana zakonodaja je zanjo tudi izrecno priključena.

DALJE

ZDAJ BOMO POŠKROPILI ŠE PROTI...

V sadovnjakih in vinogradih so vsa glavna dela okrog rezi in urejanja nasada, zamenjave kolov in urejanja žic dokončana. Smotrna zimska rez, z odstranjevanjem tistih vej, ki silijo v notranjost in se prepletajo, izboljšuje odpornost rastlin pred nekaterimi glivičnimi boleznimi, ki se raje širijo v okolju, ki zadržuje vlago.

nekakšne rdečkaste pege in pozneje luknjice na listih. Proti tej bolezni se borimo tudi po cvetenju, ko ne smemo več uporabljati pripravkov na osnovi bakra, ampak druga kemična sredstva. Zda je tudi čas, da se z različnimi pripravki borimo proti kaparjem, škodljivim prčicam in nekaterim zavijačem. Navadno uporabljamo belo olje v 3 odstotni koncentraciji in tudi to škropljenje lahko opravimo istočasno z že omenjenimi ukrepi proti kodravosti in luknjičavosti.

Če smo v minuli sezoni opazili napad akarinoze, ki se rada pojavlja zlasti v vinogradih malvazije, je sedaj primeren čas, da ukrepamo. Napadi na malvazijo so še posebej opazni in glede škode tudi bistveni, ker ta vrsta nekoliko kasneje poganja. Topleje je in so zato prčice bolj aktivne. Napad akarinoze močno prizadene predvsem prve poganjke. Zato so posledice kar precej hude, predvsem na rodnem lesu za prihodnje leto. Proti akarinozi se na učinkovit način lahko borimo z močljivim žveplom. Pozorni pa moramo biti na dva dejavnika: temperaturo in razvoj brstov na trtah. Škropiti moramo namreč s precej visoko, vsaj 3% koncentracijo, paziti pa tudi, da s tako visokim odstotkom žvepla ne zažgemo mladih poganjkov. Zato bomo počakali, da se dnevna temperatura vsaj za nekaj ur zaporedoma dvigne na 15°C in so oči še zavite v volno ter ravno nabrekle. Takrat bomo najučinkoviteje ukrepali proti akarinozi. Proti tem napadom lahko uporabimo tudi nekatera druga sredstva, tudi v fazi, ko se brsti že odpirajo. Gotovo pa je žveplo naravi najbolj prijazen sredstvo, ki nudi tudi povsem zadovoljiv učinek.

Omenili smo tudi monilijo. Najuspešneje se proti tej bolezni, ki jo poznamo tudi z imenom sadna gniloba, borimo prav v tem času, saj napada že cvetje številnih sadnih vrst. Na primer marelice, slive, češnje, češnje in višnje ter druge vrste. Monilijo najuspešneje preprečimo, če škropimo z enim primernih pripravkov, ki je odprtih približno 10 odstotkov cvetov. V primeru, da je vreme deževno, bomo morali škropljenje ponoviti v zadnji tretjini cvetenja. Cvetna monilija ne uniči samo cvetja, ampak tudi mlade listke ob cvetnih zasnovah, posušijo pa se tudi celi poganjki. Pri škropljenju na cvet proti moniliji bomo uporabili

pripravke, ki ne motijo čebel ali žuželk oprasovalk.

Zda pa je tudi čas za nekatere posege v oljčnikih, kjer se ob otoplitvi lotimo obrezovanja, zlasti če je nasad večji. Tudi pognojili bomo oljčkam in ostalemu sadju, če tega nismo že storili. Glede škropljenja pa moramo sedaj v oljčniku ukrepati proti oljčni kozavosti. Italijani pravijo tej bolezni pavje oko - occhio di pavone, ker se na oljčnih listih pojavijo nekakšne sive pege v obliki očesa, znatraj katerega je več drobnih temnejših črt. Bolezen se pojavi na nekaterih sortah bolj pogosto kot na drugih. Istrska belica je na primer precej občutljiva. Bolezen je pogosta na slabo vzdrževanih drevesih, se pravi slabo obrezanih drevesih, ki rasejo na teških tleh. Če so krošnje dovolj zračne, namreč ni velike nevarnosti okužbe. Če smo v minuli sezoni opazili omenjene pege ali če ob obrezovanju opazimo ta znamenja, bomo zastline po rezi poškropili z bakrenim pripravkom. Na ta način bomo dosegli dvojni učinek. Razkužili bomo večje rane, ki jih nismo zamazali s cepilno smolo in istočasno ukrepali proti širjenju kozavosti.

Že deset do štirinajst dni po cvetenju pa bo potrebno preventivno ukrepati proti drugim boleznim, kot so listna pega, rožičavost in luknjičavost. S pojavom listov in prvih poganjkov pa se začne doba boja proti listnim ušem.

NA SEJMIŠČU V GORICI

POZITIVEN OBRAČUN EXPOMEGA

Letos je bil pri vstopu na goriškem sejmišču v ulici della Barca ob znanem vzorčnem sejmu Expomego nastavljen poseben aparat, ki je "štel" goste. In prireditelji letošnje 31. izvedbe so z zadovoljstvom ugotovili, da je bilo teh več kot 30 tisoč, in to v šestih dneh. Brez dvoma gre za lep uspeh, ki ga gre - po pravici rečeno - pripisati tudi dejstvu, da za vstop na sejemске prostore letos - ob tisočletnici Gorice - ni bilo treba kupiti listka. Organizatorji so resnično lahko zadovoljni, saj je letošnja izvedba obiskalo skoraj toliko ljudi, kolikor jih prebiva v Gorici; in prišli so iz naše dežele, Veneta, Slovenije, pa tudi Hrvaške. Zlasti pa so zadovoljni, ker so ugotovili, da je zanimanje za njihovo ponudbo še vedno živo.

Letošnja izvedba Expomega je odlikovala izjemna raznovrstnost ponudbe na stojnicah, saj je bilo na njem prisotnih več kot dvesto razstavljalcev iz vse Italije in tudi nekaterih vzhodnoevropskih držav. Prireditelji so vložili veliko napora v širjenje trga in kakovost ponudbe, poleg tega pa tudi v izboljšanje razmer na samem sejmišču, ki ga mislijo tudi v prihodnje na primeren način preurediti in posodobiti.

Direktor podjetja Azienda Fiere Maurizio Tripani je z zadovoljstvom ugotovil, da se je lanskoletni uspeh ob jubilejnem, 30. Expomegu, ponovil in samo še okrepil, zaradi česar "gledamo v prihodnost z zaupanjem in optimizmom". Predsednik podjetja Claudio Martinis pa je dodal, da zaradi tega se ne smemo uvesti na lovorike, ampak "se moramo prizadevati z vsemi močmi, da bi še bolj izpopolnili svojo ponudbo: to je izziv za prihodnost!"

Gostje goriškega sejma so očitno zelo dobro sprejeli tudi postranske prireditve, ki so popestrile tradicionalno razstavno dejavnost. V dneh sejma so namreč potekali deželni posvet t.i. mojstrov dela, simpozij o odnosu med športom in medicino, ki ga je organiziralo društvo Atletica Gorizia, pa še različna srečanja, na katerih so prisotni lahko skupno razmišljali o aktualnem stanju zaposlenosti in športa v naših krajih. Lepo je uspela tudi pobuda Alpe Jadran v kuhinji, posvečena koroški in sredozemski gastronomski ponudbi, na katero so udeleženci dobesečno navali. Tudi na tak način je Gorica v paleti najrazličnejših prireditev praznovala tisočletnico prve pisne omembe.

DD

IZ GORIŠKIH BRD

VINOGRADNIK KRISTANČIČ V SVETOVNO ZNANI REVJI

Aleša Kristančiča, znanega vinogradnika iz vasi Ceglo v Goriških Brdih, so urstili v seznam petdesetih najbolj znanih oz. uspešnih vinogradnikov na svetu. Novico objavlja ena najbolj pomembnih svetovnih vinskih revij *Decanter*, ki izhaja v Londonu. Gre za t.i. Rising Stars, ali po naše za vzhajajoče zvezde v vinarstvu. Pred uvrstitvijo v omenjeni seznam je Aleša Kristančiča pred meseci v isti reviji zelo visoko ocenil prestižni mednarodni izvedenec za vina Steven Spurrier. Vinogradnik iz Cegla, ki skupaj z očetom Mirkom vodi vinogradniško gospodarstvo *Movia*, se bo torej v reviji *Decanter* predstavil najbolj uglednemu občinstvu, skupaj z obetavnimi novimi imeni iz Avstralije, Združenih držav Amerike, Nove Zelandije, Čila, Južne Afrike ter iz drugih vinogradniških oz. vinarških območij, ki so bila odkrita v zadnjih dveh desetletjih.

Slovenski delničar, neodvisni časopis za razumevanje in čar lastništva, piše, da naj bi Aleš Kristančič postal ambasador slovenskih vin v svetu. Za briškega vinogradnika je seveda to veliko priznanje, za kar mu tudi mi čestitamo.

M.

SLOVENIJA

POMEMBNA NOVOST

TERAN EDINI NAZIV ZA TO VINO

Teran spada med tiste redke vrste slovenskih vin, ki so zaščiten v Sloveniji, v drugih državah in tudi v Evropski uniji. Podrobnosti vsebuje in naštevava novi pravilnik za zaščito tega vina. Po novem se to vino, ki ga pridobivajo iz trte sorte refošk, zlasti na območju vasi Kriz, Šepulje, Tomaj, Dutovlje in Godnje, ne imenuje več kraški teran, pač pa samo teran, saj naj bi bilo samoumevno in splošno znano, da teran pridelujejo le na Krasu.

Teran je mlado osvežujoče vino. Odlikuje ga cvetica, ki spominja na gozdne sadeže in maline. Slovi tudi po svoji zdravilni naravi, o čemer so že pisali tudi ugledni strokovnjaki. Nekateri zdravilne lastnosti terana pripisujejo večji količini mlečne kisline v vinu. Zmerno pitje terana ohranja prožnost krvnih žil, zavira napredovanje arterioskleroze, upočasnjuje procese staranja ter izboljšuje kri in prebavo. Teran pa je izjemno dober tudi kot pošepesevalec prebave. Največ terana popijemo Slovenci, nekaj tega pristnega kraškega vina izvažajo na območje Trsta, manjše količine pa ga prodajajo v Avstrijo.

M.

V GORIŠKIH BRDIH

DRUŠTVO LJUBITELJEV REBULE

V naselju Višnjevnik v Goriških Brdih so ustanovili Društvo ljubiteljev rebule, ta vinska sorta naj bi pri njih imela svoj izvor. Za predsednika je bil izvoljen domačin Aleš Kristančič, univ. dipl. inž. Društvo bo skupaj z društvom oljkarjev, ki ga je ustanovil in ga že zelo uspešno vodi Bruno Podveršič, v soboto, 5. maja, v Višnjevniku pripravilo praznik rebule in oljčnega olja. Na voljo bo dovolj rebule, ki jo imenujejo tudi kraljica vina, in oljčnega olja, ki ga pridelujejo na okoli 6 tisoč oljčnih drevesih v Brdih.

V Goriških Brdih naj bi rebula uspevala že od 11. stol. dalje. Na strokovnem posvetu o tej vinski sorti so obravnavali ukrepe za nadaljnjo razširitev oz. povečanje pridelave, o čemer so na Občini Brda pred kratkim podpisali poseben sporazum. V Brdih sedaj pridelajo okoli 4 milijone litrov rebule letno, pridelujejo pa jo bodisi vinska klet na Dobrovem kot tudi vsi najbolj znani zasebni vinogradniki. Bruno Podveršič je na omenjenem strokovnem posvetu v gradu Dobrovo celo menil, "da Brda ne bodo obstala brez rebule".

M.

MINISTER ZA ZDRAVJE

TAKSA NA ALKOHOL IN TOBAK

Slovenski minister za zdravje dr. Dušan Kebar je v zadnjem času v časnikih in nasploh v javnosti že nekajkrat ponovil in utemljal svoj predlog, naj bi v državi z zakonom uvedli zdravstvene takse na uporabo alkohola in tobaka. Opozarja, da gre za škodljive razvade oz. v skrajnih primerih celo za mamila, ki ogrožajo zdravje posameznikov. Spričo zdravstvenih zapletov se večajo stroški za rehabilitacije takih oseb, tudi v breme tistih zdravstvenih zavarovancev, ki ne pretiravajo z uživanjem alkohola oz. z uporabo tobaknih izdelkov. Minister Kebar se zavzema za to, da bi denar, pridobljen iz omenjenih taks, uporabili za naložbe v zdravstvo. Za investicije v to dejavnost naj bi v Sloveniji v naslednjih treh letih uporabili 60 milijard tolarjev, tolikšnega zneska pa v državi iz proračuna ne bi mogli zbrati. Sicer pa minister priznava, da bo javnost in parlament zelo težko prepričati o smotnosti in primernosti omenjenih zdravstvenih taks na uporabo alkohola in tobaka. Dejal je, "da smo Slovenci mokera kultura, kar dokazujejo podatki o popitem alkoholu, to dejstvo pa bo verjetno močno vplivalo na stališča politikov".

M.

ŠPORTNI DAN NAJMLAJŠIH ŠOLARJEV

UČENCI SO SE IZKAZALI V POLIGONU

IVA KORŠIČ

Športni dan je letos prvič potekal v prenovljeni štandreski telovadnici v četrtek, 3. t.m. Približno 120 otrok iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva se je potegovalo za zmago v poligonu, ki je poleg ustaljenih poskokov v krogih, valjanja, plazenja pod klopjo, tekanja po klopi obsegal tudi vzpon in spust po toboganu ter prenašanje žogic iz ene škatle v drugo, kar je zahtevalo od malih atletov precejšnjo ročno spretnost. Vsak učenec je po svojih močeh in zmognostih opravil telovadni nastop ob "navijanju" vrstnikov. Pohvalnih besed so bili vredni vsi, a prednostna lestvica pač mora biti in najvišje stopničke so zasedli tisti, ki so poligon opravili v najkrajšem času. Da je bila slovesnost podeljevanja nagrad bolj svečana, je poskrbel prof. Aldo Rupel, ki je ob tisočletnici Gorice povedal učencem nekaj besed o jubileju in podaril zmagovalcem spominsko značko z zgovornim motivom in napisom ter pergamentni zvitek s kratko simbolno zgodbo o daljnem nastanku Gorice. Jubilejne spominke si je zamislila Skupina 2001, da bi z njimi počastila naše mesto, predvsem pa podčrtala njegov slovenski izvor.

Kolajne so bili deležni nagrajenci:
deklice: prvi razred: 1. Debora Marson (OŠ P. Butkovič-Sovodnje) 43,62; 2. Beatrice Bonato (OŠ Romjan) 45,67; 3. Mateja Petejan (OŠ P. Butkovič-Sovodnje) 48,23;
dečki: prvi razred: 1. Luca Fiorelli (OŠ A. Gradnik-Števerjan) 42,71; 2. Dean Gabrieličig (OŠ J. Abram-Pevma) 43,10; 3. Francesco Vitale (OŠ O. Župančič-Gorica) 43,52;
deklice: drugi razred: Giada Giuntali (OŠ P. Voranc-Dobberdob) 43,07; 2. Andrea Namar (OŠ O. Župančič-Gorica); 3. Lisa Terčič (OŠ A. Gradnik-Števerjan) 44,66;
dečki: drugi razred: 1. Jakob Fajt (OŠ J. Abram-Pevma) 40,4; 2. Fabjan Mužič (OŠ A. Gradnik-Števerjan) 40,71; 3. Samuel Devetak (OŠ P. Butkovič-Sovodnje) 41,04.

FOTO: HUMBACA

Mali telovadci naj prejmejo čestitke, ki naj jim bodo tudi spodbuda za nadaljnje urjenje v raznolikih športnih panogah.

ATLETSKI MITING V GORICI

CLAUDIA COSLOVICH V VRHUNSKI FORMI

Tako bi lahko brez pretiravanja komentirali njen izvrstni dosežek na atletskem mitingu v Gorici, kjer je naša atletinja Claudia Coslovich minulo nedeljo (6. t.m.) dosegla izvrstno znamko v metu kopja, ki je poletelo 64,30 metrov daleč, kar je njen drugi najdaljši met doslej in eden najboljših letošnjih dosežkov na svetu v metu kopja.

Športnica od Piščancev je tako ponovno dokazala, da spada v sam svetovni vrh te atletske discipline. Claudia Coslovich je že med ogrevanjem na tekmovalju dokazala, da je v odlični formi in tudi to, da je to njen dan, saj je njeno kopje poletelo že med treningom večkrat čez 60 metrov. Ko so v Gorici izmerili njen najdaljši met, so ugotovili, da je Claudia odlično vrgla kopje, ki je pristalo 64,30m daleč, kar je pomenilo, da je naša atletinja vrgla kopje samo meter manj, kot ga je vrgla lansko leto na atletskem mitingu v Ljubljani. Z lanskim uspešnim nastopom si je Claudia tudi priborila nov državni rekord.

Jasno je, da je bila Claudia Coslovich po nastopu navdušena, saj je metala kopje, o katerem je sama povedala, da je narejeno za razdalje do 85 m. Da pa ne bi kdo mislil, da je potrebno za dober met kopja vzeti v roke samo pravo orodje, povejmo, da imajo nova kopja sedaj le majhne variante v aerodinamiki in je zanje potrebna veliko večja natančnost pri izmetu in tudi večja moč atletinje.

Goriška znamka naše atletinje pomeni tudi osvojitve, prav-

zaprav dobro potrditev norme za odhod na Svetovno prvenstvo v atletiki, ki pa jo je Claudia Coslovich že osvojila pred časom, saj je letos italijanska atletska zveza za odhod na svetovno prvenstvo v atletiki določila mednarodno normo, in sicer 60,30 m. Po tekmovalju je bila športnica zadovoljna, četudi ne navdušena, saj je povedala, da uspešni met spada med vihanje njene povprečne osnove, kajti sedaj zelo dobro trenira in zato upravičeno tudi v prihodnje pričakujemo odlične rezultate. Tisti, ki Claudio dobro poznajo, pravijo, da je letos dosti bolj pripravljena, saj je lažja in hitrejša, gotovo pa tudi bolj motivirana. Zase Claudia trdi, da ni imela nobenega namena na svetovno prvenstvo oditi kot turistka in zato bo v prihodnje še stopnjevala treninge in lahko samo upamo, da bodo trdemu delu sledili odlični rezultati.

Tudi v imenu naših bralcev ji seveda čestitamo.

PREJŠNJO NEDELJO

BAVISELA V TRSTU

Za tiste, ki ne veste, kaj je bavisela, povejmo, da je to morska sapica, vetrič, a se tako imenuje tudi maraton v Trstu, ki je minulo nedeljo v Trst in Tržaški zaliv privabil ogromno množico radovednežev ter seveda tekačev in tekačev. Od Miramara do tržaške ribarnice se je sprehodilo mnogo ljudi, nekateri so tudi tekli, večina pa je zaprti mestno središče in obalno cesto porabila za uživanje na zraku in mnogo se jih je seveda dalj časa zaustavilo tudi ob stojnicah, kjer so zastojni delili pijačo...

Priseditelji ponosno ugotavljajo, da je letos na tržaškem maratonu teklo štiri tisoč ljudi, morda tudi več. Izvedenci vedo povedati, da poleg "turističnega teka" od belega gradiča ob morju, od koder je Maksimiljan odrinil iskat (ne) srečo in (ne) slavo čez lužo, pa vse do nekdanje imenitne tržaške ribarnice, na tržaški Baviseli ni bilo kaj videti, saj v maratonu ni bilo močne konkurence in tudi časi na 42 km dolgi progi niso bili bogve kaj. V maratonu je na koncu slavil italijanski maratonec Barbi s časom dve uri, enajst minut in 19 sekund, za njim sta se uvrstila Rinaldi in alžirski tekač na dolge proge Driuche. Do cilja maratonskega tekmovalnega teka je prispelo 576 tekačev, med njimi tudi več slovenskih udeležencev. Povejmo še, da je na absolutnem osmem mestu pristala Fiacconi, zvezdnica, ki je znana bolj kot po dobrih tekih po tem, da se ne pusti pregledovati, če jemlje poživila ali ne...

15

ČETRTEK,
10. MAJA
2001

POTOPIS

DUBAI, MESTO OB KANALU (3)

KLARA KRAPEŽ

V bližini mesta preživljajo zimo flamingi

Kanal ali majhno pristanišče deli poslovni Dubai na dva dela - na severu je Deira, na jugu pa Bur Dubai. Oba bregova sta povezana s tunelom in dvema večjima mostoma, v obeh delih mesta pa si lahko ogledate mošeje, tržnice, poslovne stavbe in nakupovalna središča. Južni del mesta postaja vse bolj znan, saj se Bur Dubai nadaljuje in razširja v dele mesta, imenovane Satwa, Jumeirah in Um Suqeim. Kanal se v notranjosti zaključuje z zalivom, v katerem je mogoče opazovati številne vrste ptic, zaradi česar je to območje razglašeno za naravni rezervat. In če boste imeli srečo, boste lahko opazovali flaminge, ki se v Dubaju najraje zadržujejo v zimskih mesecih.

Trgovanje v Dubaju poteka praktično vse dni v letu, z izjemo postnih dni v mesecu ramadanu, kar ni presenetljivo, saj je država vendarle islamsko vere. A če se vam bo zgodilo, da boste v mestu prav v času, ko poteka ramadan, potem se boste po nakupih lahko vseeno odpravili v večernih urah. Tudi sicer mesto v tem času še bolj oživi. Trgovine so vsepovsod odprte vsaj do 10. ure zvečer, številne med njimi pa celo tja do polnoči ali celo 24 ur na dan. Turizem, ki se v Dubaju razvija tako rekoč iz dneva v dan, se pač prilagaja gostom, je pa res,

da se tudi domačini radi odpravijo po nakupih zvečer. Če bi želela naštet vse stvari, ki jih je v Dubaju mogoče kupiti, bi zagotovo ne imela dovolj prostora, sploh pa za to mesto na koncu Perzijskega zaliva velja, da v njem ni mogoče kupiti ali najti zgolj šestih stvari - državljanstva, nepremičnin, snega, železnice, poštarjev in komarjev.

Po nakupih se odpravijo skorajda vsi obiskovalci Dubaia. Predvsem zato, ker so na tem območju od nekdanje življenjske, ki znajo trgovati. Dubai je po trgovanju in preprodajanju znan še dolga stoletja, v zadnjih letih pa s pametno politiko in znanjem to dejavnost le še razvijajo. V mestu boste našli resnično vse, kar boste želeli, brezcarinska prodajalna v letališki stavbi pa velja za največjo tovrstno na svetu. In da je nakupovanje za obiskovalce še prijetnejše, vam trgovci ponujajo tudi različna tekmovalja, v katerem času, ko se opaža povijanje števila tako imenovanih

In ker je v Dubaju mogoče dobiti skorajda vse, je bolje, da nekaj besed povem o tistih, ki jih ne boste našli.

Najprej torej o državljanstvu. Združeni arabski emirati vam bodo, če boste pač tako želeli, obnavljali bivalni in delovni vizum za obdobje, ko boste vizum potrebovali, državljanstva pa ne boste dobili, pa čeprav bi se morda celo poročili s katerim od domačinov. Glede na podatek, da v državi živi le nekaj več kot 20% domačinov, približno 20% je Arabcev iz drugih držav, ostalo pa so tuji (med njimi večina Indijcev in Pakistancev), se niti ne moremo čuditi, zakaj obstajajo stroga merila glede državljanstva.

Last nepremičnin je pravzaprav povezana z državljanstvom. Država želi namreč s takšno politiko vzdrževati sedanje stanje, ko so zemljišča in nepremičnine v njeni lasti oziroma v lasti državljanov. V zadnjem času, ko se opaža povijanje števila tako imenovanih

mešanih zakonov (ko je vsaj eden od zakoncev tujec), pa želijo z ohranjanjem lastnine vzpodbujati tudi nastanek domačih zakonov. Takšen par dobi od države precejšnjo denarno pomoč za začetek, seveda pa je to država, ki glede na muslimansko vero dovoljuje mnogoženstvo. Tujec, ki prihaja v to državo, mora to dejstvo spoštovati, sicer pa velja, da je ženska v Združenih arabskih emiratih praktično enakopravna moškemu. Čisto vsem je omogočeno šolanje in pridobivanje izobrazbe, prav tako pa ni težav pri zaposlitvah, ne glede na poklic ali spol.

Naslednja stvar, ki je v Dubaju zagotovo ne boste našli, je sneg. Temperature, ki v najhladnejših dneh še vedno kažejo več kot deset stopinj Celzija pač ne omogočajo nastanka snega oziroma snežnih padavin. Je pa zato peska toliko več.

Prav peščena pokrajina, ki daje državi tako značilno podobo, je tudi vzrok, da se po Zdu-

ženih arabskih emiratih ne boste mogli prevažati z železnico. A to v tem delu sveta ne predstavlja večjih težav, ker ima skorajda vsak polnoleten prebivalec svojega jeklenega konjička. Infrastruktura države je dobro urejena, cena bencina pa je tako rekoč zanemarljiva in za liter znaša - ne boste verjeli - samo 30 slovenskih tolarjev.

Tudi poštarji sodijo v Združenih arabskih emiratih med neznane vrste prebivalcev. Preprosto jih ne poznajo. Prebivalci pošto prejemaajo na poštni predal, zaradi česar se vam lahko zgodi, da boste težko našli kakšen določen naslov. Če se vam zgodi, da iščete neko stavbo, potem je najbolje, da tja najprej telefonirate in se pozanimajte za natančno lokacijo. Najverjetneje vam bodo prijazno pojasnili, v bližini katere znane stavbe je tista, ki jo iščete, in to bo zadostovalo. Dubai je pač tako urejen, da ima precej znanih stavb in orientacija poteka predvsem na poznavanju le-teh.

Zaradi pozimi toplega in suhega, v poletnih mesecih pa vročega in izredno vlažnega podnebja v tej državi praktično ne poznajo komarjev. Nasplošje države za tujce izjemno prijetna in varna, saj sodi med najvarnejše države na svetu (pri čemer igra precejšnjo vlogo prav religija), glede na zadnje statistike pa je tudi pravi hit letošnje turistične sezone in najbolj zaželena destinacija.

Ko se boste po ulicah Dubaia prvič sprehajali, vas bo morda presenetila sodobna arhitek-

Promet v Dubaju in Emirates Towers, najvišja stavba na Arabskem polotoku

tura. Mesto na vsakem koraku ponuja dokaz, da v državi vlada blagostanje in tja prihajajo svoje sanje uresničevati najboljši arhitekti sveta. Denar ne predstavlja težave, Arabci pa se radi poskusijo v čem novem in sprejmejo izzive. Zato najbrž ni presenetljivo dejstvo, da ima Dubai med drugim najvišjo stavbo arabskega polotoka - Emirates Towers.

DALJE

SPLETNA STRAN ZA ŠTUDIJE IN ZAPOSLOVANJE V EVROPI

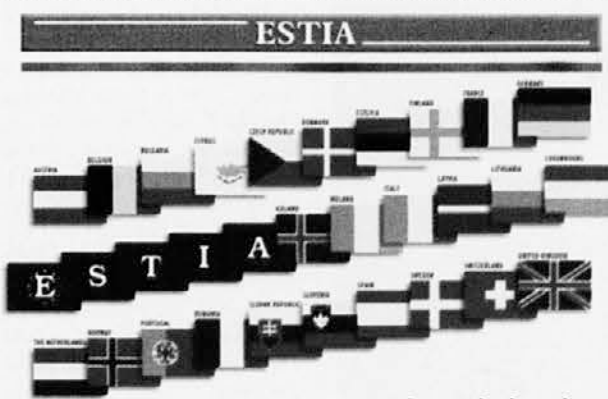
ESTIA, ODSKOČNA DESKA V EVROPSKI SVET ŠOLSTVA, POKLICNE ORIENTACIJE IN TRGA DELA

SAŠA RINELLI

Tina končuje gimnazijo v Ljubljani in razmišlja o nadaljnjem študiju. Vedno ji je bila všeč umetnost, toda ne bi je rada študirala doma v Sloveniji. Ne da bi imela kaj proti slovenski univerzi, toda rada bi se poglobila v umetnost v eni izmed držav, kjer imajo tradicijo na tem področju, v Italiji... ali pa v Franciji, da, Franciji. Že od malega si je želela živeti v Franciji, pa ne nujno v Parizu; lahko tudi v kakšnem manjšem mestu, morda celo, zakaj pa ne, nekje na Azurni obali. Toda kje najti informacije o študiju v tamkajšnji deželi, saj dejansko skoraj nič ne ve o njej? V šoli imajo računalnik, kjer lahko 'surfajo' po internetu. Zato sede pred ekran in...? Kam naj pogleda? Najprej poskusi na tipične iskalnike po svetovnem spletu: Altavista, Yahoo, Lycos..., toda vse ponujajo preveč odgovorov, preveč raznorodnih spletnih strani, vezanih ali pa tudi ne (in teh je največ!) na to, kar jo zanima, da se kar zgubi in zabrede čisto nekam drugam! Kje bi našla le nekaj strnjjenih, a konkretnih informacij? Zraven nje sedi sošolka. V rokah ima zloženko, v kateri piše o neki spletni strani, kjer je med drugim zbranih cel kup informacij o možnosti študija v tujini. Kot naročeno! Takoj vtipka internet naslov <http://www.estia.educ.goteborg.se> ...ESTIA. Klikne tja, kjer piše

'countries'. Nato izbere francosko zastavico in na ekranu se prikaže francoska ESTIA domača stran. Ker jo zanimajo informacije v zvezi s študijem, klikne na 'Education', in ker seveda ni Francozinja, izbere nato 'Information for Foreign Students'. In enostavno, v le nekaj korakih je našla prav tako spletno stran, kot jo je iskala: stran s seznamom spletnih strani institucij in organizacij, ki nudijo informacije za študij v Franciji. Takoj jo shrani v seznam priljubljenih strani. Že ko izbere prvo povezavo, najde naslove, kjer bi lahko naslednje poletje najprej izpopolnila svojo francoščino, pa tudi vse visoke šole, ki nudijo študijske programe, vezane na umetnost in seveda podrobnosti teh programov, pa še elektronske naslove ljudi, na katere se obrniti za dodatne informacije, pa še in še... Med študijem bi rada tudi delala... in najde tudi informacije o možnosti zaposlitve za tujega študenta. Med drugim najde podatek o tem, da v Franciji študenti lahko delajo največ 884 ur letno, med šolskim letom po največ 19,5 ur tedensko, med počitnicami pa 39 ur tedensko. Julija je bila minimalna plača 40,72 francoskih frankov na uro. Joj, koliko informacij in vse so na kupu! Tina sedaj nima več časa, toda jutri se bo vrnila na spletno strani ESTIA. Francija, Tina prihaja!

Tina torej rešuje svoja vprašanja in dvome glede študija v

tujini. Kaj pa vi? Ali morda iščete zaposlitev v eni izmed evropskih držav? Razmišljate o tem, da bi nadaljevali izobraževalno pot izven domačih meja? Vas mogoče zanimajo drugi izobraževalni, zaposlitveni sistemi ter organizacije v Evropi? Na spletnih straneh ESTIA boste z zelo veliko verjetnostjo našli podatke o tem, kar vas zanima, in poleg tega še veliko drugih koristnih informacij v zvezi z večino evropskih držav.

Kaj je ESTIA? V stari Grčiji je *estia* pomenila domače ognjišče, okoli katerega so se ljudje zbirali in si izmenjevali mnenja. V novejših časih, leta 1996, pa se je v okviru programa Leonardo da Vinci začel triletni poskusni projekt, imenovan prav ESTIA, v katerem so sodelovali predstavniki Finske, Francije, Švedske in Velike Britanije. Cilj projekta je bilo pospeševanje mobilnosti znotraj

Evrope, kar naj bi dosegli prek: - večanja dostopnosti aktualnih informacij o izobraževanju, poklicih in trgu dela; - povečanja možnosti povezave svetovalcev zaposlitve in drugih strokovnjakov s področja poklicne orientacije; - povečevanja usposobljenosti svetovalcev zaposlitve in drugih strokovnjakov pri uporabi računalniških pripomočkov pri svetovanju.

V prvem krogu širitve se je do leta 1999 vključilo v projekt še devet držav: Avstrija, Belgija, Danska, Nemčija, Islandija, Irska, Luksemburg, Norveška ter Italija. Za italijanske spletne strani skrbita Centro Risorse Orientamento - Area Istruzione, c/o FONDAZIONE IDIS "Città della Scienza", katerega sedež je na ul. Coroglio 104 v Neaplju (<http://www.bdp.it/leonardo/index.htm>) in Centro Risorse Europeo per l'orientamento - Area Formazione e Lavoro c/o

Aster, via G.B. Morgagni 4 v Bologni (<http://www.centrorisorse.org/>).

Januarja 2000 pa se je začel drugi krog širitve, v katerega se je poleg Bolgarije, Češke, Cipra, Latvije, Litve, Romunije, Slovaške, Španije in Švice vključila tudi Slovenija. Za aktualnost podatkov na slovenski strani je odgovoren Nacionalni center za informiranje in poklicno svetovanje (na kratko NCIPS), ki deluje v sklopu Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje in katerega sedež je na Smoletovi ulici 12 v Ljubljani. Vodja tega projekta pa je podpisani slovenski goriški zamejec, sicer po očetovi strani tudi italijanskega rodu, ki že nekaj let živi in dela v Ljubljani. Kot nalašč živ primer mobilnosti v Evropi.

Za široko publiko je verjetno najbolj zanimiv tisti del projekta, ki se nanaša na oblikovanje t.i. The European ESTIA Home Page (<http://www.estia.educ.goteborg.se>) in domačih strani posameznih držav, vključenih v projekt. Na teh straneh lahko pridemo do informacij o sistemih izobraževanja, poklicnega usposabljanja, trgu dela, do informacij, namenjenih iskanju zaposlitve ter veliko drugih koristnih informacij za iskanje zaposlitve ali za študij v drugih evropskih državah. Da bi uporabniku olajšali iskanje, imajo vse spletne strani vključenih držav skupno strukturo ter videz.

Poudariti velja, da same spletne strani ESTIA ne nudijo posameznih podatkov, ponujajo pa povezave na spletne strani, kjer jih je možno najti. V NCIPS-u si prizadevajo, da bi bilo takih povezav na slovenskih spletnih straneh ESTIA (internet naslov domače strani je <http://www.ess.gov.si/ncips/estia/estiaindex.htm>) seveda čim več in da bi bile čimbolj ažurne. Če bi kdorkoli rad predlagal, da v seznam povezav uvrstimo še kakšno zanimivo spletno stran, ki še ni prisotna na ESTIA straneh, ali če ima kakšno pripombo glede obstoječih povezav, lahko piše na elektronski naslov cips@ess.gov.si.

Eden izmed ciljev projekta je, da bi zainteresirani uporabniki čim več vstopali na spletne strani ESTIA in da bi jih uporabljali ne le strokovni delavci, ampak vsakdo, ki ga zanimajo tematike, ki jih ponujajo. Zato bi bili na NCIPS-u zelo veseli, če bi tudi na vaših spletnih straneh dodali povezavo na spletno strani ESTIA ali pa če bi jih omenili v vaši reviji, glasilu ali biltenu. O tovrstni spletni navezi lahko obvestite sodelavce NCIPS-a, saj bi, če bi bilo dovolj interesa za to, lahko vzpostavili sodelovanje z vašo organizacijo in nudili uporabnikom informacije o njej.

Spletne strani ESTIA so torej odlična odskočna deska v evropski svet šolstva, poklicne orientacije in trga dela. Vzemite si nekaj časa, da jih obiščete, in si jih morebiti tudi shranite med svoje priljubljene spletne strani. Ne bo vam žal!

16

ČETRTEK,
10. MAJA
2001

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA - OBRAČUN DNE 31. 12. 2000

PREMOŽENJSKO STANJE

AKTIVA		PASIVA	
BLAGAJNA IN RAZPOLOŽLJIVOST PRI OSREDNJI BANKI IN POŠTNI UPRAVI	5.349.125.378	DOLGOVI DO BANČNIH USTANOV	2.874.294.139
DRŽAVNE IN SORODNE VREDNOTNICE, KI JIH LAHKO REESKONTIRAMO PRI OSR. BANKI	78.293.017.725	DOLGOVI DO STRANK	279.631.376.242
TERJATVE DO BANČNIH USTANOV	42.505.581.944	DOLGOVI ZA VREDNOTNICE	37.530.307.652
TERJATVE DO STRANK	202.045.949.715	SREDSTVA TRETJIH V UPRAVI	167.424.120
OBVEZNICE IN DRUGE VREDNOTNICE	55.616.384.875	RAZNE PASIVNE POSTAVKE	14.195.221.656
SOUDELEŽBE	2.845.362.773	PASIVNI PRIPISI IN IZLOČITVE	748.533.100
VEČLETNI STROŠKI	322.575.744	SKLAD ODPRAVNIN	4.534.905.646
IMOBILIZACIJE	9.605.902.126	SKLADI ZA RIZIKE IN OBVEZE	2.757.438.795
RAZNE AKTIVNE POSTAVKE	14.499.198.225	SKLAD ZA RAZVREDNOTENJE TERJATEV	2.904.847.788
AKTIVNI PRIPISI IN IZLOČITVE	3.004.618.196	SKLAD ZA SPLOŠNE BANČNE RIZIKE	172.049.999
SKUPNA AKTIVA	414.087.716.701	DRUŽBENA GLAVNICA	30.180.000
		DOPLAČILA NA DELEŽE	199.476.853
		REZERVNI SKLAD	62.951.840.316
		SKLADI DENARNEGA OVREDNOTENJA	1.174.424.973
		POSLOVNI DOBIČEK	4.215.395.422
		SKUPNA PASIVA	414.087.716.701

JAMSTVA IN OBVEZE

IZDANA JAMSTVA	9.960.508.706	OBVEZE	1.956.859.955
----------------	---------------	--------	---------------

IZKAZ POSLOVNEGA USPEHA

AKTIVNE OBRESTI IN SLIČNI DOHODKI	22.799.169.387
PASIVNE OBRESTI IN SLIČNA BREMENA	-6.395.064.014
DIVIDENDE IN RAZNI DOHODKI	99.676.313
AKTIVNE KOMISIJE	3.304.310.472
PASIVNE KOMISIJE	-239.470.610
DOBIČEK PRI FINANČNIH POSLIH	1.783.652.677
RAZNI DOHODKI PRI STORITVAH	1.898.369.802
UPRAVNI STROŠKI	-15.818.772.992
ODPISI VEČLETNIH STROŠKOV IN IMOBILIZACIJ	-1.039.610.256
RAZNI UPRAVNI STROŠKI	-22.254.257
POPRAVKI TERJATEV IN VIŠANJE SKLADOV ZA JAMSTVA IN OBVEZE	-152.249.011
PRILIVI TERJATEV IN NIŽANJE SKLADOV ZA JAMSTVA IN OBVEZE	92.267.174
VIŠANJE SKLADA ZA RAZVREDNOTENJE TERJATEV	-1.291.507.623
DOBIČEK PRI SPLOŠNEM POSLOVANJU	5.018.517.062
IZREDNI DOHODKI	290.376.964
IZREDNI STROŠKI	-25.254.047
IZREDNI PREBITEK	265.122.917
DAVKI NA POSLOVNI DOBIČEK	-1.068.244.557
POSLOVNI DOBIČEK	4.215.395.422